Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Reformstatuten des Augustinerchorherrenstiftes St. Peter in Waldsee 1492 u. 1495 - Cod. St. Märgen 4

[Waldsee], [um 1595]

urn:nbn:de:bsz:31-161063

Visual Library

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

~~S. M.? Freiburg~~
S. Margen 4

I

G. B. HOFBIBLIOTHEK KARLSRUHE

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

gefördert durch Baden-Württemberg

MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Prologus sup statuta infra scripta

Religiositas custodiet et iustificabit cor. Ecci primo Status Religionis denominatur a virtute quadam morali que dicitur religio, cuius officium seu actus est exhibere debitum cultum et cerimoniam, aliqua offerendo vel faciendo ad Dei honorem, ut Sacrificia, oblationes, inclinationes et huiusmodi. Igitur sumendo religionem p illo statu, q per emissionem pfessionis se subijcit Prelati imperio, totum se dedicans deo: Extra de vo: ca. Ex multo. intelligitur auctoritas supradicta. Derivatur autem Religio a religando, qz ultra comune ligamen preceptorum dei, religiosus est astrictus vinculo votorum: Vel dicitur a relegendo qz sepe debet religiosus legere et meditari quid debeat observare. Dicit .n. Bernhardus p ibi homo cadit rarius: surgit velocius: purgatur citius: incedit cautius: vivit quietius: irroratur frequentius: moritur confidentius: remuneratur copiosius: Status religionis secundum Thomam 2a 2e q. clxxxvi triplicitur consideratur. Uno modo scdm q est quoddam exercitium tendendi

In perfecti

2 In perfectionem charitatis. Alio modo secundum quod
quietat humanum animum ab exterioribus solli-
3 tudinibus. Tertio modo secundum quod est quoddam
holocaustum per quod aliquis se et sua offert deo. Et in his
1 tribus votis integratur status religionis. Primo quidem
quantum ad exercitium perfectionis requiritur quod aliquis
a se removeat illa per que posset impediri ne totaliter affec-
tus eius tendant in deum, in quo consistit perfectio chari-
tatis. Huiusmodi autem sunt tria. Primum quidem
est cupiditas exteriorum bonorum que tollitur per votum
paupertatis. Secundum est concupiscentia sensibilium
delectationum, inter quas precellunt delectationes vene-
ree, que excluduntur per votum continentie. Terti-
um est inordinatio voluntatis humane, que excluditur
per votum obedientie. Similiter sollicitudinis secula-
rium inquietudo precipue ingeritur homini circa tria.
1 Primo circa dispensationem exteriorum rerum, que
2 amputatur per paupertatis votum. Secundo circa guber-
nationem uxoris et filiorum, que tollitur per castitatem.
3 Tertio per dispositionem propriorum actuum, que tollitur per ob-

edienti

edientie votum: Similiter holocaustum dicitur cum aliquis
totum quod habet offert deo. Habet homo triplex bonum
1 Primum est rerum exteriorum, quas totaliter offert
2 deo per paupertatem: Secundum est bonum proprii corpo-
ris, quod offert deo precipue per votum castitatis, quo abre-
3 nunciat maximis delectationibus carnis. Tertium est
bonum anime, quod totaliter offert deo per votum obedientie
per quod homo offert deo propriam voluntatem per quam homo
utitur omnibus potentiis et habitibus anime. Convenienter
ergo ex his votis religionis status integratur. Omnia ergo alie
observantie religionum ordinantur ad predicta tria vota.
Nam labor manuum et mendicitas ad paupertatem. Vi-
gilie et ieiunium et disciplina ad castitatem. Alia exerci-
tia ut lectio oratio, infirmorum visitatio, ad obedientiam.
Notandum vero quod in regula beati Augustini que-
dam presupponuntur ut substantialia, ut omnia precepta dei et
ecclesie, et tria vota principalia, et obligant ad mortale
transgrediendo. Quedam apponuntur in regula ut me-
dia et declaratoria, et illa determinant principaliter qua-
liter presupposita debeant servari, ut de rixis non habendis

et iniuriis

et iniuriis non faciendis, aut quam celerrime finiendis,
precepto charitatis seruando. Re(gula) Preposito vel superiori
obediatur, declarat modum obedientie. Quod feminas
appetere uel appeti velle criminosum est: exornat uotum
castitatis. Sed maxime videtur textus regule instare cir-
ca perfectissimam expropriationem in particulari: ut
quod habeant victum sub vno cellario: vestitum sub vno
vestiario: libros sub vno librario: et quod nullus accipiat
occulte literas uel quodlibet munus. Alia vero in regu-
la apponuntur, ut invitatoria ad ornatum religionis: et
ista non obligant nisi sicut consilia. ut illud. Carnem ve-
stram domate etc: et illud Codices singulis diebus petatur etc
et huiusmodi. Caueat tamen seruus Dei ut non ex con-
temptu minima spernat. quia secundum Bernhar(dum): Contemp-
tus ubique damnabilis. Verum quod hae constitutiones
sequentes quae non cadunt sub precepto diuino suos transg-
ressores non obligent ad culpam sed ad penam temporalem
duntaxat superioris arbitrio relinquendam. Dispensatio
vero earum, causa rationabili exigente discretioni commit-
titur prelatorum. quam sic moderari debent, ut non veniant

in leui

in levitatem seu dissensionem aut abiectionem observantiae regularis.

Alius prologus.

Nunc quia in carta per dominum Reverendissimum in Christo patrem ac dominum Dominum Thomam Episcopum constantiensem Domino preposito et Conventui Monasterii Sancti Petri in Waldsee ordinis Sancti Augustini canonicorum Regularium exhibita sic continentur. Volumus statuimus et ordinamus quatenus statuta et ordinationes, que in nonnullis monasteriis Canonicorum Regularium bene ordinatis quantotius in hoc monasterio transscripta habeantur: Reverendissimus dominus prepositus una cum fratribus suis capitulariter et unanimi consensu deliberarent ad statuta assumenda regulata et approbata a religiosis patribus, scientia, vita et honestate fulgentibus apud monasteria Sancte Dorothee et Dieristain Pataviensis Dyocesis: praxim exercitata: Demum etiam statuta monasterio Novecelle Brixiensis Dyocesis exhibita et per Reverendissimum ac Doctissimum Nicolaum de Cusa felicissime recordationis Cardinalem et Episcopum Brixiensem examinata et approbata: Nos igitur fratres

Matheus

3 v

Matheo et Georgio pfessi monasterij Nouecelle, postulati et instigati et ex mera obedientia domini plati nostri, et sollicitudine Conuentus eiusdem. humeris nostris onus graue impositum, zelo charitatis suscepimus Dño inspirante iusta et rationabilia statuta, scdm loci temporum et personarum exigentiam, tam in spiritualibus quam in temporalibus et corporalibus fabricemus ex carta dñi Reuerendissimi oblata et statutis premencionatis.

Incipiunt Statuta Monasterij S: Petri in Waldsee Constantiensis Dyoc. Canonicorum Regularium. Capitulum primum De horis canonicis et diuino officio.

Officium diuinum In missa et canonicis horis quantum fieri potest vno ritu pagatur. Vt autem pmissa ordinatius fiant diligenter ordinetur ut libri chorales et omnes alij, diuinum officium concernentes, correcti sint et conformes ordinationi rubrice, ne falsum uel apocriphum legatur vel cantetur in officio diuino: Psalteria quoque

sint

sint conformia communi usui et translationi, debitis pausis distincta. Antiphonarii Gradualia, Hymni et huius modi rubrica regulentur, ut intonantes uel cantantes facile apprehendant debitas pausas. Similiter et Responsoria ad horas, toni cum differentiis, melodia legendi Euangelia, Epistolas, lectiones, Collectas, Capitula, et modus psallendi sub concordi nota habeantur, ne in premissis error aut varietas in futurum de facili contingat. Benedicamus in vesperis et matutinis, Kyrie eleison cum Gloria in excelsis et Ite missa est similiter secundum differentiam festorum ordinate conscripta sint, ut faciliter sciatur quid quolibet die cantandum sit: Symbolum et prefationes et pater noster usque ad finem secundum qualitem festorum cantentur. Insuper ne faciliter contingat varietas diuini officii, prouidendum est, ne absque consensu maiorum aut sanioris partis, fratres festa, suffragia specialia, aut aliam ordinationem assumant secundum antiquam rubricam, preter dispositionem iam assumptam, videlicet rubricam constitutionis, nisi per Diocesanum aliter ordinetur. Qui tenentur ad horas Canonicas Capitulum Secundum.

Nota. Horae canonicae institutae sunt ab eccle-
sia ut dicantur ad laudandum Deum, pro
beneficiis suis, ad quas revera omnes clerici praecipue
religiosi tenentur, quorum religio ad actus vitae contempla-
tivae est instituta et per ecclesiam confirmata, et hoc
ratione suae professionis, quia non solum sunt institutae
huiusmodi religiones ad orandum particulariter pro se, sed
et pro universali utilitate ecclesiae fidelium. Ad huiusmo-
di autem orationem scilicet fiendam, in persona totius populi
christiani pro utilitate omnium sunt institutae horae canonicae:
Hec Ganfredus in primo quodlibeto. Augustinus de Anco-
na in Summa de potestate ecclesiastica dicit omnes religiosos
etiam conversos teneri ad horas. Novicii quoque quia gau-
dent privilegio clericali, et in Monasteriis bene reforma-
tis, eandem quasi prebendam habent, quam et professi, si-
militer tenentur ad horas complendas, maxime cum habe-
ant singula probari quae spectant ad religionem, alias
ex negligentia omittendo peccarent mortaliter praecipue
professi, quia eo ipso quo applicati sunt totaliter dei, ha-
bent beneficium interpretative, scilicet vivendo ex elemo-

sinis vel

sinis uel de redditibus monasterij uel de questibus, qui sibi conceduntur ab ecclesia ratione applicationis ad cultum diuinum. Hec ille. Idem tamen Petrus de palu: in quarto: Item quantumcumque quis obstinatus existat, persoluere debet horas Canonicas, et satisfacit precepto ecclesie reddendo debito, et malitia eius non impedit fructum orationis ad populum, quia hoc non agit ut persona priuata, sed ut minister ecclesie, que semper est immaculata et grata Deo: Item nec excommunicatus nec depositus deobligatur ab horis dicendis, et hoc incommodum reportet de malo suo. Hec omnia Petrus de Pal: Item religiosus professus dimittens aliquam horam ex industria, uel ex negligentia sua electa peccat mortaliter, quia precepta ecclesie transgreditur xiiij q. j c. precipitur. Si autem omiserit propter aliquam necessitatem, puta propter defectum visus uel carentiam libri, uel infirmitatem grauantem eum, non peccat mortaliter. Qui vero ex obliuione dimittit similiter non peccat mortaliter. Is tamen qui recordatur complere tenetur omissum alias peccaret.

De modo surgendi et diligentia in diuino officio. Capitulum tertium

Nocturnis temporibus audito signo matutinali statim exurgant fratres sine mora, signo crucis se muniunt, sub sancte trinitatis invocatione, caventes summopere in omni loco quis orationis vel labiorum motu aut sono vocis aut alio strepitu unquam alium in oratione impediat. Ingressique chorum summa cum diligentia humilitate et honestate laudes Deo referant in conspectu angelorum eius. excitiant torporem somnolentium, cogitationes, et fantasias inutiles, sintque memores presentiae Angelorum, atque supernae gratiae, quae semper presto est, pure ac devote orantibus, timeant sententiae illius periculum quod dicitur. Maledictus homo qui facit opus Dei negligenter. Quo contra Benedictus qui opus Dei diligenter compleverit. Et cum flegma quis excreaverit, ne alijs vertatur in nauseam, caute proiciat et conculcet, ut inde vestimenta ad orationem procumbentium non sordidentur, quod ubique locorum servari ab omnibus honestum est.

Capit: quartum De disciplina Intrandi et exeundi Chorum.

Quando vero fratres ad officium diuinum explen-
dum chorum intrant, in medio nudato capite
omnes secundum ordinem reuerenter se inclinent, sicque ad lo-
ca sua vadant. Cumque Prepositus uel cui commiserit sig-
num fecerit, cunctis in loco suo consistentibus, inclini
uel prostrati super formas, sicut tempus exigit, Dominicam
orationem dicant sub qua, et confessione in prima et Com-
pletorio, nulla stalla intrando alios inquietet, sed prope
formam permaneant usque ad finem orationis: finita
oratione Dominica, ante inceptionem Cursus uel hore
regularis, cum Cursus omittitur, expresse dicat hebdo-
medarius. Aue Maria gratia p. d. t. Conuentu respon-
dente Benedicta tu in mu: et be: f: v. tui Iesus xps
Amen. Et cum dicit. Deus in adiuto: m. intende.
singuli se signo crucis muniant. Similiter et pollice
crucem ori imprimant, cum in matutinis dicitur Domine
labia mea aperies. Si quis absque sufficienti causa tarda-
uerit venire, stabit in medio inclinus, quousque superior
sibi signum fecerit eundi ad locum suum. Absente tamen
Prelato uel Decano, fratres non diu permittantur stare.

Et in

Et in presentia laicorum huiusmodi statio omittatur. Exeundo autem chorum, similiter in medio chori versus altare fiat huiusmodi inclinatio et denudatio capitis a iunioribus incipiendo, sive totus Conventus exeat sive unus solus, fiat talis inclinatio in medio chori.

De modo psallendi et venie petione. Cap. 5m

Hore Canonice, distincte et clare, cum debitis pausis, exclusis clamoribus et discantibus, tam legendo quam cantando devote psolvantur, ita ut dum psalmi cantantur, fiat pausa in medio versus ut plenum silentium, facile adverti possit. Et uno verso Cantato, statim sequens subiungatur, ita ut cuiuslibet versus ultima sillaba ab utroque choro perfecte audiri possit. Si quis autem in choro errorem seu negligentiam commiserit, humiliatus terram manu tangat: tempore vero precum osculando formam, veniam petat: Dormitantes autem in divino officio, a proximis excitentur, modeste tamen, quod si noluerint acquiescere, sed indigne ferre, in capitulo culparum proclametur: Libri munde tractentur: Turibula et candele debito tempore disponantur.

De sessione.

7

De sessione et statione in choro Ca: vj

IN omnibus itaque horis canonicis fratres sedeant ad primum psalmum, et ad secundum stent, et sic deinceps. Ad magnificat. Nunc dimittis. Te deum laudamus. Benedictus dominus. Ad Gloria in excelsis. Ad capitula. Ad euangelia etiam in matutinis usque ad De eadem lectione, et ad Gloria patri semper stare solemus: In matutinis sub lectionibus et responsorijs sedere possunt fratres usque ad Gloria patri. Intonantes vero antiphonas et versus cantantes semper stent. In vigilijs mortuorum sedere solemus, ad omnes psalmos, responsoria, et lectiones: In Missa sollemni sub epistola, Tractu, Graduali et Sequentia, fratres sedere possunt. Ad Alleluia vero et deinceps omnes stent uel prosternentur, prout tempus expostulat: Ad placebo et ad cursum beate virginis psallendo sedemus.

De inclinationibus et genuflectionibus Ca: vij

IN omni Regulari cantu, et cursu chori, cum ad Gloria patri uentum fuerit conuertat se chorus contra chorum, et se omnes ob reuerentiam Sancte Trinitatis usque Sicut erat inclinent. Similiter faciant

in omni

in omnibus extremis versibus Hymnorum et in penultimo versu cantus trium puerorum. Item quandocunque Invitatorium in matutinis incipitur Conventus se ad altare convertat, et ita usque ad Gloria patri stabit. Ille vero qui cantat Venite exultemus, antequam incipiat Invitatorium, reverenter se inclinet, aliisque ad Gloria patri inclinantibus, ipse ut cepit ita persistat, stans in loco suo, finitoque Invitatorio, iterum se inclinet, et sic deinceps ut alii stare debet. Generaliter vero quicunque singillatim antiphonam, responsorium, seu versum, intra regularem horam inceperit, vel lectionem, capitulum, vel collectam legerit, ante et post inceptionem humiliato corde et corpore Deo Reverentiam exhibeat. In summis festivitatibus, illi duo, qui simul cantaturi sunt in medio chori conveniant et ad illum modum, qui paulo ante de uno cantante dictus est, similiter observent. Item per totum annum in regularibus horis, quando preces habemus, ad eas genuflectimus. Idem ad orationem Dominicam. Ad Confessionem in prima et completorio, Ad primam collectam, in horis canonicis, ad omnes quoque collectas Cursus Beatae Virginis, Vigiliis et placebo, et hoc in feriis

et trium

et triūm lectionūm dieb9, plenūm nō habentib9 officiūm excepto tempore paschali. In plenis aūtem officijs et ix. lectionūm dieb9 et similiter triūm lectionūm dieb9, qn preces omittūntr, ad pdicta ōtamq inclinātes. Item in Missa ad primam collectam et ei9 Complendam semp inclinandū est Similiter in quadragesima ad Collectam sup populū. Et si due collecte simul habentr in Missa idem fiat nisi Rubrica exprimat fore flectendūm. Similiter fiat in horis canonicis, Cursū Beate Virginis, ad primam Collectā et in Agenda mortuorūm, qn est inclinandūm. Sed qn est flectendūm. tunc in horis Canonicis ad vnam tantūm collectam, In cursū aūtem et in vigilijs ad omnes flectatūr Sūnt aūtem inclinationes in triplici differentia: Namquedam dicūntr maiores, et he fieri debent tam pfunde ūt inclinans facile manū tangere possit genū sūum, et sic semp est inclinandūm, ubi statuta in Ecclesia Dormitorio et Refectorio docent fore inclinandūm. Alie sūnt medie inclinationes, que fiunt. cūm humeri et Capitis inclinatione, et sic inclinandūm est Cūm Gloria in excelsis Cantatr Adoramq te. Gratias agimq. Et in venite adoremq

-remus et p. ante deum. Et in Te deum laudamus Quos
precioso sanguine, et cum altaria pretereunt, atque im-
-magines crucifixi Beatae Virginis, et ad nomina Ihs
Maria, qn in cantu missae et horarum audiunt.
Minime sunt quae fiunt sola capitis inclinatione. Sic in-
-clinandum est, ad nomina Iesus e Maria qn extra horas
et missam audiunt. Flectendum etiam est ad an. Veni
Scte spiritus. usque dum canitur, et tui amoris. Item in alia
Veni Scte spiritus. Item in quadragesima in introitu Mise-
-reris omnium, usque propter paenitentiam. Idem in Introitu
In nomine Dni, usque Et omnis lingua, bina vice, sicut et
bis canitur. Idem in Annunciatione B.V. cum canitur
in an. Hodie deus homo factus est. Idem in tractu in
versu Adiuva nos deus. Idem in collectis missae cum dicitur
Flectamus genua, usque dum dicitur Levate. Idem in Hym-
-no Vexilla regis ad versum O crux ave. Idem in An.
Media vita, quando canitur Scte deus, usque ad amarae mor-
-tis: Idem in Sequentia Scte Trinitatis. O Adoranda
trinitas &c. atque de corpore christi Scte panis angelorum.
Idem in sequentia B.V. Audi nos et Salva nos. Idem

quandocumque

quandocunque corpus xpi eleuatur: et hec omnia in choro fienda sunt, siue vnus siue plures ibi existant: Item qn incipiunt genuflectiones predicte preterque ad pces et ad oes orationes, omnes nudent Capita sua. Similiter faciant ad Euangelium, et cum solus uel cum alio incipit, cantat uel legit in choro. Item cantans missam, pluries co operire potest caput: usque ad Euangelium. sed tamen omnia que ad missam pertinent legat capite nudato. Similiter et ministri, cum seruiunt Sacerdoti, caput possunt, quotiens tamen presbiter se ad populum uertit, caput nudare debent. Item in Salue Regina et Regina celi, omnes genuflectent vsque ad finem: (sicut moris est) nudato Capite. In Refectorio ad be nedictionem mense et post Refectionem ad grãs usque ad inceptionem psi Miserere mei Deus Et cum post grãs dicit Benedicite Deus det nobis suam pacem Et quando in Conuentu soluitur silentium per verbum benedicite, similiter omnes capita nudent: Item oes alie genuflectiões et prostrationes ex bona consuetudine introducte serua ri possunt.

Capitulum octauum

De rectoribus

De rectoribus et lectoribus chori

In quolibet choro sit unus rector per hebdoma-
dam a senioribus incipiendo, usque ad minores eandem
Preposito et Decano exemptis. Ebdomadarium
etiam Regimen pertranseat, suppleat tamen postea quam
totius, quod omisit. Rectores in Summis festivita-
tibus sint duo, post decanum Seniorum. In aliis vero
diebus minus sollennibus, similiter sint duo, quos ordo
tangit. In privatis autem diebus, et in feriis trium
lectionum, unus sit rector communis. Rectores in
in Summis festivitatibus in primis et secundis vesperis
in cappis regant, et in officio missae, et psalmos, Mag-
nificat et Benedictus, et suffragia si occurrunt in-
cipiant: Idem faciant rectores mediocrium sollen-
nitatum exceptis secundis vesperis. In secundis autem
vesperis festorum mediocrium ac aliis diebus tam in ves-
peris quam etiam in aliis horis in differenter, rector illius
chori in quo antiphona imponitur, incipiet predicta om-
nia. Cum in vesperis habetur responsorium, ambo simul
incipiant ipsum, et hec cum bini habentur, versum

vero

ambo pariter et ad nouem lectiones cantent. Sed in
aduentu domini et in quadragesima in ferijs, vnus tantum in
cantat versum. Item lectiones matutinarum et vigili-
arum, legantur secundum ordinem incipiendo a iuniore.
Et si quis fuerit defectus personarum, vnus poterit plures lectio-
nes legere. Lector autem ante et post inceptionem lectio-
nem, reuerenter se versus altare inclinet, nec lectionem
incipiat, donec stalla dimittat. Fratres infra sacer-
dotium coram pedagogo suo, tempore post nonarum, per-
legant lectiones in choro legendas. Decens etiam est
ut et presbiteri perlegant lectiones suas quibus hoc inuictum
fuerit, ne contingant errores et scandala. Sint
autem quottidie etiam in priuatis diebus duo ministri
altaris, vnus legens epistolam, alius euangelium, suffi-
cit tamen unus pro utroque si copia fratrum deest.

De hebdomadario Capitulum ix.

Ebdomadarius diuini officij nullus sacerdotum
preter dominum prepositum et priuratorem o-
mittat agere, sed per vices transeat, a seniore vsque ad iu-
niorem sacerdotem. Quando vero quis impeditus ne-

quit offi-

nequit officium ebdomade suæ, in suo ordine persistere, sequens cum officiabit, et postea cessante impedimento suppleat quod neglexit, exceptis hijs, qui infirmitate impediuntur. Idem fiat de cæteris officialibus chori et ministris altaris. Si uero hebdomadarius a sola missa impeditur, tunc ipse subroget alium, pro missa cantanda: sed chorum in alijs ipse officiturus non omittat: Prouideat denique diligenter ne in diuinis officijs aliquam negligentiam committat uel aliter, quam breuiarium habet, cantet uel legat. Capitula ad omnes horas et collectas ad horas minores, dicat stans in stallo suo sub nota iam consueta. Ad primam et Completorium Capitulum, preces et collectas, dicat absque nota: Ad matutinas et ad vesperas, dicat collectas in medio chori, cum nota: In fine quoque summe missæ, post ultimam collectam, semper adiungat hanc clausulam Et famulos tuos antistitem et reges nostros, cum omnibus ipsis commissis ab omni aduersitate custodi, et pacem tuam nostris concede temporibus, et presta nobis felicem uitæ consumationem. Per dominum etc. excepta missa defunctorum, et quando habetur collecta Pietate etc. Missam

conuen..

conuentualem seu summum officium ebdomadarius cantet. Et si occurrerint duo officia vna die cantanda, ipse illud de quo hore canonice habentur cantabit. Aliud expediat primus varans, nisi summum illorum ad prelatum pertineat, quia tunc aliud hebdomadarius persoluat. Sacerdos publicam missam cantaturus maneat extra chorum illius hore, quam officium sequitur ad se preparandum, ministri vero sub tertio psalmo exeant. Sal et aquam dominicis diebus benedicat plebanus.

Quibus diebus prepositus vel senior decanus debeat officiare. Ca: x

Prepositus in summis festiuitatibus omnibus officiabit. Potest etiam aliis diebus cantare summam missam, cum sibi placuerit. Sit etiam continuus in celebratione, quantum cura rei familiaris admittit et causa legittima non prepedit. Dominus decanus in mediocribus festiuitatibus puta apostolorum cantabit summam missam cum omnibus horis canonicis totius diei exceptis secundis vesperis. Officiabit etiam pro domino prelato in choro, quando dominus prelatus cantat officium, exceptis primis vesperis et matutinis. In sollemnitatibus

nitatibus Natiuitatis domini Pasce et Penth: prima die dns Prepositus 2a vero die Decanus 3a Senior officiabit Summum offitium. Capitulum. xj.

De Cerimonijs in officio Missae

In summis festis, pulsationes habeantur ut moris est, et cum ministris diuinum officium peragatur: Et si sit ibi copia personarum, taliter procedatur ad missam: Primo duo accoliti, vel duo scolares ferentes cereos accensos, deinde alius incensum portans superlitio et cappa indutus, deinde subdiaconus cum textu euangeliorum. Deinceps Dyaconus calicem deferens, ultimo Sacerdos. Hij venientes extantes ante altare, ministri cum candelis ad cornua gradus inferioris: subdiaconus a sinistro et diaconus a dextro latere sacerdotis stabunt Et hij duo cum Sacerdote confessionem dicant, qua dicta, accedant ad altare, et ibi subdiaconus, textum Euangelij in sinistra parte altaris sacerdoti porrigat ad osculandum postea vadat ad locum suum. Dyaconus vero preparet calicem et exponat corporale tempore debito, et ad singula re-

gula respondenda respondeat Sacerdoti Subdiaconus
vero semper uniformiter stabit versus altare: In preparan-
do calicem subdiaconus porrigat Sacerdoti amphullas: Pre-
parato Calice Sacerdos si placet pergat ad sedendum, qn
cantus est plixior, ministri vero iuuando vadunt ad horas.
Ad legendum Euangelium Dyaconus petat benedictionem
dicendo. Iube Dne benedicere. Insurgente Sacerdote. Dns
sit in corde tuo etc. quo facto surgat et in medio altari
crucem faciat et osculetur, sicque vadat ad Euangelium legen-
dum s Et cum dicit Sequentia Scti Euangelij, textu
euangelij crucesignet, postea frontem, ut ostendat se disci-
pulum illius fore qui crucem p totius mundi salute porta-
uit. Deinde os et pectus, ut omnis vana et immunda
cogitatio ab eius corde pellatur: Habeantur etiam duo
cerei, cum Euangelium legitur ex utraque parte Dyaconi,
vnus a dextris et alius a sinistris: Subdiaconus quoque in-
censum habens, incenset Dyaconum cum respondetur Glo-
ria tibi domine, stans sibi a sinistris. Idem faciat circa
finem Euangelij, deinde incenset officiantem, postea va-
dat ad locum suum: Dyaconus finito Euangelio osculetur
librum

librum deinde porrigat eum sacerdoti ad osculandum.
Postea dicto offertorio, maxima cum diligentia ad dominici corporis et sanguinis misterium servatur.
Diaconus fundat sacerdoti aquam ad lotionem manuum. Subdiaconus coaptet sibi pannum mundum ad tenendum patenam in loco suo: Dyaconus cum sacerdos se preparat ad oblationem a latere eius dextro stabit, reverenter inclinans, et calicem cum patena super altare tenens, porrigat sacerdoti, Sacerdos signum crucis super oblatam faciens dicat. In nomine patris et filij et spiritussancti, ut moris est. Postquam sacerdos deposuit hostiam de patena. Dyaconus iterum inclinans teneat calicem ambabus manibus et osculando pedem calicis, porrigat eum sacerdoti, deinde patenam subdiacono, quam accipiens, panno mundo cooperiat, sicque coopertam in dextra teneat in loco suo, usque dum sacerdos cantabit: Panem nostrum etc. Facta oblatione Dyaconus porrigat sacerdoti incensum, qui incenset oblatam per modum crucis, deinde circuitum altaris, demum prosequatur secretam et cetera ad canonem pertinentia

tia cum diligentia et deuotione ut expedit. Ad eleuati
onem ambo ministri flectent genua ppe sacerdotem,
casulam simul leuantes, completaque eleuatione reuer
tantur ad loca sua. Dicto vero panem nostrum cottidi
anum Dyaconus recipiat patenam subdyaconi, et por
rigat eam sacerdoti ad osculandum. Deinde sacerdos
agat ut in missa priuata. Sumpto sacramento cali
cis Subdyaconus fundat ad ablutionem, Dyaconus por
tet librum ad dextrum altaris, componatque corporale et
subdyaconus calicem. Ite missa est, cantet Dyaconus verte
do se ad populum, non autem se uertat cum canit Bene
dicamus uel requiescant in pace, finita missa, eodem mo
do intrent sacrastiam quo exierunt, et descentes de al
tari flectent omnes simul genua in gradu inferiori, subdy
aconus a sinistris et Dyaconus a dextris sicque recedant:
Idem ordo amministrandi seruetur, quando duo ministrant
in diebus non sollemnibus, absque tamen thurificatione, et
cereis accensis ad euangelium. Qualiter
se habere debeant sub officio Misse
fratres Capitulum xij.

Fratres

FRatres conformiter se habeant sub officio mis-
se, instando flectendo et sedendo, orationibus et
meditationibus insistant, cum non habent can-
tare pro choro: libros pro tunc non legant, except[o]
mense et predicatore populi. Quando aliquid con-
tinuatur, omnes cantent: Quando lectiones Epistola
Euangelium ue Collectae leguntur, ita illis intendant,
sicut illis sermonibus uel exemplis, quae ad vitam eter-
nam debent reformari. Et cum Respondetur Gloria
tibi domine, Omnes se signo crucis muniant in fronte
ore et pectore. Post Sanctus in plenis officiis versus
altare stamus usque post omnia secula seculorum. Similiter
et in nouem lectionum diebus, et a Pascha usque ad octa-
uas corporis Christi, in supradictis diebus a Pater noster
usque ad Pax domini, profundius inclinamus chorus versus
chorum. Aliis vero diebus a Sanctus usque ad pax domini
prosternimus nos super formas. Item si duae missae uno
die cantantur, genuflexio post Sanctus, uel inclinatio
sub pater noster, usque ad pax domini, sollummodo in illa
fiat quae pro publico officio tenetur, videlicet sic ut in pleno
officio

officio inclinetur, in ceteris flectatur: et haec omnia in choro fiant.

De Cappitulo quotidiano post Primam. Capit: xiiij

Processus seu Capitulum quottidianum secundum breviarium in choro pficiatur modo consueto. Multum mi super salutare et rationabile videtur, quod pacta clausula illa videlicet. Tu autem domine etc statim p lectorem subiungatur. Obijt multitudo fidelium etc quod presidens. Requiescant in pace. Amen. Deinde ps. De pfundis clamavi: Requiem eternam etc animas de corpore quas etc Kyrie: x: x: Pr nr. Officians: Et ne nos: vg. A porta inferi: vg. Dne exaudi orationem etc Oremus: Absolve qs domine animas frm nostrorum et sororum, benefactorum, parentum et omnium fidelium defunctorum ab omni vinculo delictorum ut in resurrectionis gloria inter sanctos tuos resuscitati respirent. p xpm dm nrm. Cetera ut consuetudo habet, et hoc quottidie p totum annum exceptis tribus diebus ante pascha Sabbatinis diebus, post pronunciationem mortuorum, similiter lector dicat. Obijt multitudo fidelium. Deinde procedatur ut supra.

ut supra. **De Cursu Beate Virginis et Agenda seu vigilijs mortuorum. Cap. xiiij**

Cursus Beate Virginis per totum annum in choro dicatur, modis et temporibus consuetis, cum debitis pausis et distinctionibus: In super volumus ut qui ipsum neglexerit in choro dicere, etiam ex causa rationabili, excepta infirmitate, que legem non habet: quod extra chorum nihilominus persoluant sub conscientia sua, ne de abstinentia suam commodum reportent: Agenda quoque mortuorum, seu vigiliae, et Anniuersaria benefactorum, et missae atque fundationes alie, fideliter et sine diminutione expediantur. Presertim duas missas quottidianas benefundatas, videlicet genealogiae dictae schadem, que translata est tempore visitationis cum scitu et voluntate supradicte genealogie Schaden, de ecclesia Sancti Joannis ad veram Ecclesiam, ad Altare Sancti Nicolai in mane legenda ut patet in literis renouatis. Secunda missa est que etiam in supradicto Altari S: Nicolai post primas legitur, et Appellatur Conraderin que

etiam

[illegible] et c. Item alia missa fundata et re-
medisna, que in hospitali maiorum legitur per seculares
Sacerdotes persoluatur.

De Confessionibus fratrum generalibus et particularibus et diligentia confessorum et de casibus reseruatis Preposito. Ca. xv.

Prelatus sollicitus sit ut tam ex parte confitentium
quam confessorum, fiant confessiones fructuose.
Constituat ergo tot et tales confessores, qui sufficiant et
possint conscientijs fratrum sibi confitentium, prout par-
ter et prodesse, et his solis ceteri confiteantur. Prelatus
etiam cum sibi vacat audiat fratres sibi confiteri vo-
lentes, signanter tamen bis in anno videlicet In ad-
uentu Domini et in quadragesima, audiat confessi-
ones singulorum, etiam conuersorum, et hoc culparum
notabilium commissarum a prima generali confessione
sibi facta, nisi causa legittima impediente, aliquando ali-
ter faciendum deliberauerit. Habeat tamen casus pro-
omni tempore specialiter reseruatus secundum Canones
aut etiam alios prout iudicauerit conscientijs fratrum me-
lius expedire, et de hys atque de modo remittendi fratres ad

sibi

se p auctoritate debet Confessores bene informare,
Principales casus reseruandi sunt, qui apud seculares communiter auctoritati Episcopali reseruandi censetur, et in religione. peccata contra substantialia regule commissa, videlicet. Proprietas, Incontinentia, Inobedientia, Conspirationes, egressus de monasterio sine licentia, missio aut receptio occultarum literarum seu munusculorum, reuelatio secretorum Capituli que ex se aut propter preceptum celanda erant, ceteris similes
Expedire tamen videtur ut prelatus vni Confessorum uel pluribus vices suas committat si confessor aliquando propter aliquam necessitatem, imminentem, uel propter absentiam prelati uel propter aliquam causam rationabilem iudicauerit fratrem confitentem, non statim remittendum esse ad Prelatum et confitens urgeretur exercere aliquem actum sacrum, quod tunc talis Confessor absolueret eum etiam a vinculo excommunicationis, si incurrisset, et ipse confitens postea habita opportunitate huiusmodi casum etiam prelato suo confiteatur.
Vbi aduertant Confessores, quod quotienscunque quis
absoluendus

absoluendus est ab excommunicatione, et ceteris suis peccatis, semper absolutio ab excommunicatione, precedat absolutionem a peccatis, quia illa absolutio a peccatis videlicet, est sacramentum quod non debet impartiri excommunicato, nisi prius fuerit absolutus ab excommunicatione. Unde provideatur, ut confessores sciant debitas formas utriusque absolutionis: et quibus modis atque personis debeant exhibere, ne per errorem se intromittant de casibus istis, ad quos se potestas eorum non extendit: Sint ergo confessores vigiles in attentione, benigni in compassione, et circumspecti in consultatione, omnino cavientes, ne ex eorum culpa, ipsi confitentes in sua devotione perturbentur: Et si contingeret, quod absit, aliquem confitentem, adhuc habere complacentiam deliberatam, in aliquo mortali, aut non proponeret cavere ab omni mortali in futurum, aut alia de causa, non fore dispositum ad absolutionem sacramentalem suscipiendam, ipsum nequaquam absoluat, etiam si postulet absolutionem: sed sibi suadeat, ut differat, quousque melius disponatur ad veram contritionem, dicatque sibi periculum quod

incurreret

incurreret, et peccatum, si indigne susciperet absolutionem. ipsumque hortetur ad orandum deum pro gratia vere compunctionis, et ne communicet in tali statu. Confessor tamen caveat, si huiusmodi casus occurret, ne revelet personam. Summe etenim cavendum est Confessori, ne unquam directe vel indirecte, in generali vel particulari, possit ab eo in sermone vel alio modo percipi, per quod persona sibi confessa valeat de culpa sua notari, quia secus faciendo graviter peccaret: Nec debet in speciali aliquem, cuius confessionem audiuit, de Virginitate vel innocentia laudare, et hoc ne de alio, quem etiam audiuit possit oriri suspicio contraria. Neque unquam debet, propter aliquod genus peccati, confitenti ostendere minorem familiaritatem vel signa minoris dilectionis quam si nesciret talem cum fore. Confiteri etiam volentes, attendant humiliter et devote et bene recollecti de suis culpis, ipsasque succincte et clare narrent. Alia vero que ad Confessionem non pertinent vel eam perturbant, omittant, quia in confessione non sunt audienda vel tractanda nisi que pertinent ad eam et hoc ut caveantur multa incommoda que evenire possent

si aliter

si aliter contingat. Cum vero quis habet aliqua sibi incumbentia confessori proponere, faciat hoc extra confessionem, loco et tempore oportunis, et confessor benignum se exhibeat ad consolandum fratrem temptatum: Est autem competens hora confitendi in hoc monasterio post matutinas et de mane ante primas. Omnes vero caveant ne sub horis Canonicis confiteantur aut sub officio sine licentia presidentis. In Confessione tam confitens quam confessor genuflectant, nisi habeant causam legittimam impedientem.

De confessione et communione fratrum non celebrantium, et quis debeat de comunicandis requirere et reliquias exportare Cappitulum xvj

Que et hoc utile duximus propter infirmiores qui suos refugiunt fateri excessus, ut cunctis hebdomadis ad minus semel, singuli suas faciant confessiones horis congruis, nec per hoc horas Canonicas negligant vel sacerdotes per eos impediantur. Quod si quis neglexerit confiteri, notabilis iudicetur et per Prelatum taliter corripiatur ut emendetur. Item sensientes de

-entes de fratribus infra sacerdotium constitutis atque conversis, qui et singulis mensibus semel ad Sacram communionem accedere debent. Die autem Communionis omnes fratres Communicandi ac etiam ceteri post Agnus Dei processionaliter procedant ad altare ibi flectendo. Deinde celebrans missam antequam sumat primam ablutionem, reponat calicem, et stans lateraliter, ne tergum vertat Sacramento dicat expressa voce confessionem generalem, more solito. Qua completa accedant secundum ordinem, a ministris incipiendo, aut senioribus tunc communicandis: Sacerdos vero cum reverentia Sacramentum ministret dicendo. Corpus domini nostri Jhesu Christi etc. Sumpto Sacramento recedant ad loca sua inclinato capite, communicantes vero flectentes ibi usque ad misse finem. Qualiter prelatus debeat excommunicationem proferre et quid debeat facere qui vult aliquem excommunicare. Ca: xviij

Qvilibet prelatus collegiate ecclesie licet subsit Episcopo est iudex ordinarius sui collegii et habet iurisdictionem cognoscendi et excommunicandi

debet tamen

debet tamen cavere ne excommunicet aliquem, nisi premonitione competenti premissa, alias ingressus ecclesiae est sibi interdictus, etiam si iusta fuerit excommunicationis sententia. Et si tali durante interdicto ingressus fuerit ecclesiam, et ibi celebraverit efficitur irregularis. Item debet etiam cautus quando vult excommunicare, ut excommunicationem in scriptis proferat et causam excommunicationis conscribat: quare scilicet huiusmodi excommunicatio proferatur, et exemplum huius scripturae excommunicato tradat infra mensem post diem sententiae prolationis, si fuerit requisitus. Et haec eadem in sententiis suspensionis et interdicti debet observare, ne iuris poenam incurrat. Et quis autem iudicum huiusmodi constitutionis temerarius violator extiterit, per mensem unum ab ingressu ecclesiae et divinis officiis, noverit se suspensum. Et ibidem in fine dicitur. Caveant autem ecclesiarum prelati et iudices universi, ne predictam suspensionis poenam incurrant, quoniam si contigerit eos sic suspensos divina officia exequi, sicut prius, irregularitatem non effugient iuxta canonicas sanctiones, super qua non nisi

per Summum

per summum pontificem poterit dispensari. Et dicit Archidiaconus super eo capitulo, quod omnes iudices privati et singulares hoc statuto comprehenduntur, propter verba generalia hic posita, exceptis Episcopis, quoad penam suspensionis: Utrum autem hoc statutum intelligatur si feratur sententia vaga aut incerta, de hoc ipse Archidiaconus ponit opiniones, credit tamen, quod equius sit et magis cum textu concordat, quod intelligatur de vagis sententiis.

Capitulum xviij. Quis et quo tempore celebrari debeat Capitulum Culparum et flagelli et de modo petendi veniam in Capitulo

Ut unanimitas inter fratres maneat intemerata, ne quia inter Prepositum et subditum sint fomenta discordie, in unum, nisi aliud necessitas exigat, feriatis diebus aut occurrente impedimento simplici ix lectionum die expedit convenire in Capitulo et ibi de incidentibus causis tractare: Imo salubris de ecclesiastica vel claustrali observatione fiat collatio, quatenus per hoc et preterita corrigantur, et regularia observentur. Prelatus ergo per se aut eo absente Decanus singulis septi-

manis

.manis feriatis dieb9 ter celebret Capitulum culparum.
audiendo culpas omnium fratrum, post sextas, quia pper
populum quemienter haberi antea non potest. Numq
tamen post matutinas. vel completorium, nec ante dium.
na multum tractet de reb9 exterioribq, sed talia ad aliud
temp9 aptum referuntur expedienda. Possunt etiam in
quottidianis Capitulis, culpe pticulares pmiri absq.
generali culparum pclamatione. Congregatis fratrib9
in Capitulo psidens dicat. Benedicite. respondetib9 a-
liis Dns. sit psequatur. Benedicat et Custodiat nos
omnipotens et misericors Dns. Respondeat. Amen. et soluit
silentium. Quo soluto dicant fratres culpas suas secu-
dum ordinem, a seniore incipiendo, et hoc in medio Capi-
tuli, vno genu flexo, petat veniam dicens (Mody
proclamandi Communis) Hec est culpa mea.
Stationes et inclinationes in choro non diligenter seruaui:
Errores quandoq; commisi in cantandos et legendis
p quib9 non humiliaui me p venia. Aliquando etiam tar-
de veni ad communes congregationes chori et refectorij et huius-
modi. Debitum reuerentiam superioribq et ceteris fratrib9

et domi-

et dominis meis non exhibui. Silentium nimis faciliter solui locis et temporibus prohibitis: Cum extraneis personis conversatus sum sine licentia et necessitate. Morum maturitatem in communibus congregationibus non servavi et cetera, sic concludendo dicat. De his et aliis culpis meis peto veniam. Nec exurgat ante presidentis preceptum. Et nota quod presidens diligentissime, modum, peccati naturam, moresque hominis perpendere debet, et sic secundum exigentiam culpe et qualitatem persone corripere et monere, et modum penitentie statuere semper ut peritus medicus, austeriora fomenta graviori bus vulneribus, et leviora levioribus imponere, ita ut maioribus culpis maiorem severitatem adhibeat minoribus, minorem. Communes tamen pena pro minoribus culpis infligende sunt aliqui psalmi vel silentium et huiusmodi.

De modo Correctionis et punitionis Capitulum xix.

Quicunque Canonicarum institutionum Episcopali precipue iudicio plectendi, contemptores sint quia pena ut ait Augustinus in ecclesia nulla maior esse potest. Deus

test) denotandum tamen hic est: qualem caeteri prelati qui illis dignitate inferiores esse noscuntur in locis sibi commissis, in quibus Canonice vivitur, erga subditos quosque delinquentes, authoritatem corripiendi habeant. Omissis igitur hijs quorum etati delinquenti parcendum non est, sed potius iuxta sapientis preceptum, eorum latera, ne indurescant virgis assidue tundenda sunt. Qualiter erga ceteros delinquentes, iuxta divinam authoritatem et sanctorum patrum exempla id oporteat fieri breviter ostenderimus. Si quis frater in congregatione Canonica constitutus horas canonicas frequentare neglexerit, ecclesiamque non religiose sed pompatice vel incomposite intraverit, et opus dei negligenter exsecutus fuerit, ad communes congregationes venire distulerit: obedientiam sibi a superioribus suis recusaverit, in legendo vel Cantando, vel Ceteris Ecclesiasticis disciplinis iuxta vires, studium non exhibuerit, de Claustro sine licentia exierit. Discordiam, quam dominus detestatur, inter fratres seminaverit, vel alia huiusmodi agere attemptaverit. Hic primo, secundum Evangelium non solum semel, bis vel ter, immo crebrius ammoneatur

et si hic

et si his ammonitionibus non cessauerit, publica obiur-
gatione corripiatur. Quod si et his remissus fuerit
ceteris sibi alimentis interdictis, pane tantum et aqua
usque ad condignam satisfactionem pascatur. Deinde
nec sic se correxerit, separetur a mensa et a societate
fratrum in choro psallentium, et seorsum in loco huius-
modi negligentibus à Preposito constituto stare
cogatur, ut saltem rubore sequestrationis emendetur.
Quod si etiam tot saluberrimis ammonitionibus et ca-
stigationibus nec dum paruerit, fiat pro eo ab omnibus
communis oratio ut à domino saluetur. Postmodum si
adhuc incorrigibilis extiterit, ne in plures, eius dira
serpant contagia, necesse est ut a societate ceterorum
utpote ouis morbida, separata publice damnetur.
Si quis in collegio Canonicorum culpam criminalem
admisisse conuincitur, huic nulla dilatio est facienda
quando aut sponte pro commisso crimine penitentiam
agat, aut si agere recusauerit publica inflectetur pe-
nitentia, sed et hoc nihilominus cauendum est, ne cor-
ta delinquentium aliorum rei liuore feriant, sed potius

Secundum.

secundum Augustinum sint Criminum persecutores et ho-
minum liberatores, odio habeant vitia sed homines diligat.
Oderint quod ex tractu Dyaboli suggestum est, diligant
quod dei bonitate creatum est, teneant in manu bacu-
lum et virgam Baculum quo aliorum imbecillitates
spiritualiter sustentent. Virgam qua vitia delinquenti-
um zelo rectitudinis feriant. (. Capitulum flagel-
li quotiens in anno, et qualiter celebrandum sit.)
Capitulum vero flagelli celebretur singulis annis bina
vice. Videlicet semel in ultima hebdomada adventus dnj.
et semel in ultima hebdomada Quadragesime die et hora
competentiori, ordine et forma tali: Congregatis singu-
lis fratribus (etiam novitijs) in locum capitularem.
Praesidens dicat Benedicite: Dns: Benedicat et cu-
stodiat nos omnipotens et misericors dominus Amen:
Deinde (ut moris est) Singuli dicant culpas suas
nec presidens cuique pro tunc iniungat specialem emendam:
sed auditis culpis singulorum: faciat fratribus brevem
exhortationem secundum gratiam a deo sibi datam, de ob-
servatione vite et disciplinae regularis, vel de tribus sub-
stantialibus.

stantialibus regule: Vel de Concordia et Caritate mu-
tua habenda et huiusmodi etc. Quia finita Culpis
dixerit) subinferat dicens. Charissimi. In
multis deliquimus omnes et neglientes fuimus precipue in
cultu diuino, in observatione regulari: in correctione
fraterna et charitate mutua, et huiusmodi: nec est ho-
mo sub sole qui dicere possit. Mundum est cor meum
purus sum a peccato. Totus enim mundus in malig-
no positus est, et omnes homines declinauerunt si-
mul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum
non est usque ad unum, usque ad illum qui verum habet
charitatem Dei et proximi, que nos vnit Deo. Unde si
dixerimus quia peccatum non habemus nosipsos seduci-
mus et veritas in nobis non est. Omnes enim pecca-
uimus (Ad Romanos 3º) et egimus gloria dei, vnde
nisi penitentiam egerimus (luce 13) omnes simul
peribimus iusto dei iudicio: Sicut enim Deus est
summe misericors, quo ad penitentes, sic econtra sum-
me iustus est quo ad inpenitentes, nullum bonum
relinquens irremuneratum, nullumque malum impunitum.

Iustus n.

Justus enim dominus ait ps: In omnibus viis suis et misserationes eius super omnia opera eius: Et quia deus quos diligit corripit. Flagellat autem omnem filium quem recipit. Hortor subeamus et nos disciplinam pii patris ut filii dei nominemur et simus cum omni humilitate quoniam poterimus in presenti vita, ne postea cum demonibus flagellemur in futura. Multa enim flagella peccatoris, sperantem autem in domino (post flagellum) misericordia circumdabit. Si enim nosipsos diiudicaremus, non utique iudicabimur. Et quamuis ista disciplina in se si nulla sit, in misterio tamen et propter obedientiam recepta, magnam habet remunerationem et spiritualem significationem: Recipitur enim in recompensam omnium negligentiarum quoad regularem disciplinam commissarum, et in recompensam omnium negligentiarum flagellationis et quinque vulnerum christi atque in remissionem omnium peccaminum venialium. Ut autem digne et meritorie remissionem et absolutionem omnium peccatorum nostrorum recipere possimus, mundemus conscientias nostras confessione

fessione generali dicentes. C[onfiteor] Deo patri omnipotenti et vobis fratribus, quia peccavi nimis in vita mea, cogitatione, locutione, omissione, opere mea culpa: Ideo deprecor gloriosissimam dei genitricem Mariam: Beatum Augustinum et omnes sanctos dei, et vos fratres orare pro me. M[i]sereatur vestri omnipotens deus, et dimittat vobis omnia peccata vestra: liberet vos ab omni malo: conservet vos in omni opere bono, et perducat vos in vitam eternam. Amen Oremus. Indulgentiam: remissionem: et absolutionem, omnium peccatorum vestrorum, et spacium vere pœnitentiæ, et gratiam sancti spiritus tribuat vobis omnipotens pater et misericors dominus. Amen.

Sequuntur psalmi pœnitentiales. et post psalmos Añ: sine Gloria patri. Postea sub psalmis disponant se singuli ad susceptionem flagelli super scapulis suis, denudando se indumentis usque ad cingulum. Et primo flagelletur presidens a seniore, deinde singuli a presidente. Dentur autem singulis cum moderamine quinque plagæ, ob memoriam flagellationis et quinque vul-

nerum

nerum xpi. nec non V recompensam omnium negli-
gentiarum et venialium peccatorum. Quibus receptis, et
septem psalmis finitis dicatur an: Ne reminiscaris
domine delicta nostra, neque parentum nostrorum, neque
vindictam sumas de peccatis nostris: sed parce etc. Kyrie
eleison. Christe. Pater noster. Et ne nos inducas in ten-
tationem: Sed libera etc. ℣. Domine exaudi non secundum
peccata nostra facias nobis: neque secundum iniquita-
tes nostras retribuas nobis ℣. Domine ne memineris iniqui-
tatum nostrarum antiquarum: Cito anticipent nos miseri-
cordie tue. quia pauperes facti sumus nimis ℣. Adiu-
va nos deus salutaris noster: et propter gloriam nomi-
nis tui domine libera nos, et propitius esto peccatis nostris
propter nomen sanctum tuum. ℣. Ostende nobis domine
misericordiam tuam: Et salutare tuum da nobis. ℣.
Domine exaudi orationem meam: Et clamor meus ad te
veniat. Dominus vobiscum. Oremus. Deus qui
culpa offenderis, penitentia placaris. preces populi
tui supplicantis propitius respice: et flagella tue iracundie
que pro peccatis nostris meremur clementer averte.

Parce.

PArce dñe parce famulis [illegible] flagella-
tionibus castigati in tua miseratione respirent. Ad
te domine clamantes exaudi, et omnium peccatorum no-
strorum tribue remissionem, ut qui pro delictis [illegible]
iuste affligimur et flagellamur, misericordia tua [illegible]
niente veniam consequamur. DEus cui proprium
est misereri semper et parcere, suscipe propitius preces
humilitatis nostre, ut fideles tuos quos delictorum ca-
thena constringit, miseratio tuae pietatis absoluat.
PResta quesumus omnipotens Deus, ut qui offensa nostra
per flagella cognoscimus, tuae consolationis gratiam
sentiamus. OMnipotens sempiterne deus, me-
storum consolatio, laborantium fortitudo, perueniant
ad te preces de quacunque tribulatione clamantium
ut omnes sibi in necessitatibus suis misericordiam tu-
am gaudeant affuisse. Per dominum nostrum Ihe-
sum xpm filium tuum etc. Deinde senior consistenti-
dinem presidens recommendet orationibus fratrum, omnes be-
nefactores monasterij tam uiuos quam defunctos: Et tandem
concludat dicens. Adiutorium nostrum in nomine dnj. Responsio.

De petitione necessariorum in capitulo. et de discordia tollenda. et hortatione seu collatione facienda. Capitulum XXm

Omnes fratres professi solo Decano et Vestiario
demptis, culpis suis in capitulo expeditis, ali-
qua re indigentes pro parte vestium et librorum, vno genu flexo a
presidente petant. Respondeatque presidens. Concedant nobis
necessaria, vetera presententur. Expeditis culpis et peti-
tionibus fratrum, statim de diuinis officiis si oportet tractetur.
Deinde professi qui aliquid dicere habuerint, de se aut
de ordine, id loquantur. Deinde prepositus proponendis ac
ac pertractatis eisdem, prelatus fratres in spiritualibus
informet, et ad commune bonum exequendum, piis exhor-
tationibus animet, magis in dulcedine spiritus quam per
potentiam eos compellendo, nisi forte spiritu lenitatis
proficere non valeret. Sitque circumspectus, ut mandata
sua temperet discrete, et non nisi ex ardua causa sub-
ditis suis precipiat vel aliquid iniungat in virtute sancte
obedientie. Hortetur etiam eos ad mutuam charitatem
vnanimitatem, silentium, clausuram et ceteras obser-
vantias.

nanstas regulares custodiendas, et sollicite vigilet ut pax in Conuentu seruetur, turbatores vero patis modis congruis studeat compescere. Et ut pax magis conseruetur, quantum cum Deo potest, salua conscientia, non facile prepositus dissentiat a grandi et rationabili voluntate Conuentus uel Consilio et petitione eius. Si uero inter fratres aliquos, quacunque occasione, fuerit discordia, aut odium, quod absit, ceteri, prout poterunt, ad vnanimitatem eos reducant. Quod si nequiuerint, ad Prelatum uel Decanum, sine dilatione res reducatur, qui sollicite tales ad pacem studeat reuocare. Discordes deniq., donec ad concordiam redierint, diuina celebrare non presumant. Et si secus fecerint, pena condigna corripiantur. Hortetur etiam presidens, ad orandum pro bono statu Ecclesie, et specialiter pro hiis cum quibus habetur fraternitas, et pro benefactoribus et fundatoribus Monasterii, viuis et defunctis, pro seipsis et bono statu monasterii: Postea pro defunctis Prelatis et fratribus Conuentus, pro parentibus, et omnibus fidelibus defunctis. Hec tamen commendatio potest abbreuiari secundum

quod bre-

quod breuitas requirit: aut prolongari. ad orandum etiam pro Domino Reuerendissimo Ordinario et omnibus Prelatis Ecclesiae pro Rege, Principibus Commitatibus etc. Et post commendationem presidens sic dicat. Quos omnes commendo scilicet viuos et defunctos orationibus uestris. Deinde surgat cum ceteris dicens. Adiutorium nostrum in nomine domini. Respondet. Qui fecit caelum et terram. Expedit etiam interdum propter festa occurrentia post Capitulum. uel alia hora competenti, presidentem facere exhortationem ad fratres, pro deuotione et fructu spirituali acquirendo. Quod si facere nequit, ordinet alium pro se ad hoc aptum.

De Cauenda retractione, vel reuelatione gestorum in capitulo. et quid sit Carere voce Capituli. Capit: xxj.

De auditis et tractatis in capitulo non fiat retractatio extra Capitulum, vnde contentiones et offense oriri possent. Neque ibi auditum aliquis uel factum quis aliari postea presumat obijcere quoquomodo Precipue etiam Caueatur ne quis reuelet personis non Capitularibus, uel a Capitulo exclusis, culpas aliquorum uel causas secre-

D

sas secretas, in capitulo tractatas. Coeteris autem Ca-
pitularibus revelari possent, nisi eos huiusmodi causae
tangerent, vel nisi propter praeceptum Praelati vel aliunde
rationabiliter debeant absentes latere. Qui contra
fecerit graviter puniatur, aut careat voce capituli.
Carere voce Capituli, est secretis tractatibus ubi consensu
totius Conventus requiritur non interesse. Qui hui-
usmodi poenae subiacent, culpam suam ante alios professos
sos dicant. Deinde Capitulum egrediantur ad praesiden-
tis Jussum. Si tamen placet Praelato potest eos ad
partem interrogare de tractandis, sed ad hoc non obligatur.

De temporibus et locis quibus silendum et loquendum est secundum Cartam. Cap: xxii.

Secundum Canones sanctorum in omnibus
Monasteriis, perpetuum silentium servandum
est in Oratorio Ambitu, in refectorio et dormitorio. Hiis
superpositis a signo post lectione quod fit ante Completorium
usque ad mane post Capitulum, et audito signo ad tertiam
iterum silentium teneant usque post Nonam. Jn diebus
vero Jeiuniorum solvitur silentium post Sextam et loqui
possunt

possunt usque ad nonam. Deinde post gratias iterum solvitur silentium usque ad vesperas. A vesperis vero silentium tenent usque post cenam, et tunc iterum loqui possunt usque ad signum quod fit ante Completorium. Et dominus Prelatus similiter post Completorium cum fratribus fideliter silentium teneat, nisi urgens causa aliud exposcat. In dictis locis tamen cum necesse fuerit loqui poterunt vincta oratione et imperfecta. Quid frater suum dicere debeat et quid nostrum, et qualiter sit appelladi. Ca. xxiii

Nihil frater suum appellet singulater, sed omnia nostrum, nisi de culpis et parentibus. De his solis dicat, meus vel mea. Si quem fratrem nominat nunquam puro nomine appellet, sed semper adiungat Dominus si est prespiter, Si vero non est prespiter, semper adiungat frater N. fac hoc et huiusmodi.

De Refectorio et preparatione mense, et de benedicite ante Mensam atque gratiis post mensam. Ca. xxiiii.

Refectorium semper mundum teneatur cum suis attinentiis, quibus providere habet vestiarius per Conversum vel per alium famulum discretum ad hoc deputatum.

putatum. Ad Refectorium laici sine scitu presidentis non introducantur, tamen maturi viri aut Religiosi, qui sunt fautores monasterij, possunt interdum ad Refectorium invitari si illud desiderant: Nunquam denique quispiam extraneorum intersit penitentijs fratrum. Si non habetur Refectorarius specialis, tunc ad ministros mense pertinebit, mensas fratrum preparare cum suis pertinentijs, tempore congruo ita ut hora refectionis singula sint preparata, ne sub lectione strepitus fiant. Refectorarius si laicus est indutus sit superlicio simplici. Conversi vero et alij professi ministrent in habitu suo, accincti lintheo, ne deturpent habitum: Lavatorium quam sepius mundetur et aqua semper habeatur intus. De mane ante prandium lector et servitores sub penultimo psalmo chorum exeant, et de offa prelibationem recipiant, sua confortatione: Egressis fratribus de choro, facto modico intervallo, pro suis necessitatibus expediendis, si omnia sunt parata in coquina et in refectorio, fiat signum pro fratrum congregatione, ad quod omnes sine dilatione conveniant cum silentio ante Refectorium. Deinde ordinato et cum reverentia refectorium in..

xiium intrent, ibiq; stantes singuli in loco suo, presidente inchoante. Benedicite, sub nota, cuncti respondeant. Dns. sicq; cum bis commesturi sunt, ad prandium dicant ℣. Oculi omnium in te sperant etc. Ad cenam vero quando solum semel commesturi sunt ℣. Edent pauperes et sa: etc. cum Gloria patri. Et dicto Kyrie. Omnes se profundius inclinent, quousq; ille qui illo die publicam missam cantauit, dicat in medio refectorij Et ne nos inducas: et dederit benedictionem illam videlicet. Oremus Benedic ℟ domine dona tua, que de tua etc. Qua data fratres se erigant dicentes. Amen. Deinde lector in medium veniens dicat inclinis. Iube dne benedicere. Acceptaq; benedictione hac a presidente. Cibo potuq; celesti reficiat nos gratia christi. Vadat ad legendum, deinde omnes dicant. Deus charitas est et qui manet in etc. Sicq; sedeant ad mensam ut moris est. Cumq; lector iubente presidente dixerit Tu autem domine miserere nobis: omnes sedendo respondeant Deo gratias, nec surgant, quousq; presidens signum ad surgendum dederit. Postquam vero surrexerunt, consistentes ut prius presidens cum bis commesturi sunt dicat hunc versum ad-

sum ad prandium. Confiteantur tibi Dne omnia opera tua ℞ Gloria patri et. Deinde qui publicum missam cantavit Ad prandium quidem. Agimus tibi gratias omnipotens Deus pro universis beneficiis tuis qui vivis et regnas deus in secula seculorum. Ad cenam vero. Benedictus deus in donis suis ℞ Adiutorium. Amen, iunioribus precedentibus vadant cantantes devote psalmum Miserere mei deus, ad chorum finitoque ibidem psalmo. Kyrie. Pater noster ℞ Officians dicat sub nota. Et ne nos ℣. Dispersit dedit pauperibus ℣ Benedicam domino ℣ In domino laudabitur anima mea. ℣ Magnificate dominum mecum. ℣ Sit nomen domini benedictum. Oremus: Retribuere dignare domine omnibus nobis bona facientibus propter nomen sanctum vitam eternam. Amen. Benedicamus dno. Deo gratias. Postea presidens dicat. Et anime omnium fidelium defunctorum, per misericordiam dei requiescant in pace: Deinde iterum dicta dominica oratione ab omnibus subiungat. Benedicite. Respondeat dns. prosequaturque. Deus det nobis suam pacem. Amen

Deinde

Deinde, si nonę sunt Cantate, unusquisque vadat ad locum suum.
Cum vero ministri mensę reficiuntur, servato eodem benedi-
cite et gratias, sicut domini in Refectorio. Cęteri qui in-
tersunt maturitatem servent, ne in mensa, aut gratiarum
actione impediantur. Modus prędictus per totum annum
servetur, exceptis tribus diebus ante pascha, tunc enim omnes
fratres ad vescendum, signo ad tabellam dato refectorium
ingressi superiore inchoante omnes dicant versum. Edent
pauperes, sine Gloria patri. Subiungentes feria quinta
Christus factus est etc. Feria sexta. Proprio filio. et Sa-
batho. In pace factus est etc. Pater noster etc. sine Et
ne nos, sed dicto simpliciter a presidente benedictione.
interim lector vadit ad legendum, et legit sine titulo.
Post Cenam dicatur ab omnibus ℣. Memoriam mira-
bilium suorum etc. sine Gloria patri, subiuncto a pre-
sidente. Benedictus deus in donis suis etc. Quo dicto
prosequatur psalmus. Miserere mei. Cum pausis et sine
nota, et sine Gloria patri, ad ecclesiam eundo, addito ver-
su Christus factus, vel In pace factus etc. secundum exigen-
tiam diei cum dominica oratione, postea concludatur cum
aliquo

aliquo versu primissorum. Per eosdem etiam versus soluitur silentium: Infra octavas pasce tam ad cenam quam ad prandium dicimus Hec est dies quam fecit dominus etc. Et infra octavas Natiuitatis domini. Verbum caro factum est etc. utrumque cum Gloria patri etc., cetera ut moris est per annum.

De disciplina in mensa et de moderata commestione. Capitulum xxv.

Antequam lector duos uel tres versus de lectione proferat, nullus ante presidentem manum suam in mensam mittat, neque residentes alios conspiciat, sed religiose et honeste quisque commedat, cum gratiarum actione, sumatque de cibo et potu, non ad voluptatem, sed ad necessitatem, memor Apostoli dicentis. Desideria carnis non perficietis. Et sicut regula docet: Non solum fauces sumant cibum sed et aures etc. Omnes autem simul commedant in refectorio, nisi quos etas uel infirmitas grauat, aut occupatio temporalium impediat. Quod si aliquando contingat sedentibus aliis, quempiam non adesse, postea veniens in medium procedat, et solus nichilominus ibidem, ore tamen benedicite ad integrum dicat

postea in-

postea inclinet se presidenti et figure christi, sic procedat et sedeat in ultimo loco mense. Minime quoque bibant nisi duabus manibus cyphum tenendo et sedendo, et hoc in monasterio: Extra vero monasterium coram aliis hanc consuetudinem non habentibus non est necesse illud observare. Nullus denique cultellum in mensa lapset vel cum stridore bibat, vel alios absque impertinentes fuerat, vel inquietudinem aut strepitum, ibidem concitet, sub pena condigne correctionis. Et ne longa fiat mora in mense omnes conentur ut cum presidente parati sint in omnibus. Siquis vero in hoc dilationem fecerit, servet coram se cibum et comedat ut cupit, sed ceterorum scutelle levent qui eas a se elongaverint. De commedentibus extra refectorium vel monasterium Capitulum XXVI

Quandocunque Prelatus cum aliquibus fratribus vel hospitibus, aut fratres aliqui in monasterio extra refectorium comedunt, dicto benedicite ut moris est dici in Refectorio, lectionem principio mense et in fine habeant, post benedicite, silentium solvatur. Circa finem mense, dicto per lectorem Tu autem Presidens

sidens dicat Et anime omnium fidelium etc. Benedicite.
Deus det etc. Dicatur autem semper. Benedicite et omnis
completa, nisi adessent notabiles hospites. Tunc enim pro psal-
mo Miserere mei, dicit poterit. Laudate dominum om-
nes gentes: Cetera ut moris est. De abstinentia:
potu nonarum et collationis. Cap: xxviij.

Et quia Canonici regulares sub regula Sancti
Augustini militantes carnem suam abstinentia
esce et potus, quantum valitudo permittit
domare debent, ordinamus ut prepositus et fratres sui (infirmis et debilibus exceptis) ob memoriam et reverentiam
Dominice passionis, singulis sextis ferijs per totum annum
unica refectione contenti ieiunent; sed uti possint lac-
ticinijs, si tunc utantur hij, cum quibus commedunt. Sin-
gulis quoque 4tis ferijs ab esu carnium, per totum annum ab-
stineant, et a pulmentarijs cum pinguedine carnium coctis
excepto die natalis domini: Hac enim die semper carnibus ves-
ci licet in quamcumque feriam venerit: In adventu etiam
domini et in sabatho ante ipsum adventum, ac vigi-
lia Sancti Augustini, necnon et corporis christi, cum omnibus et

temporibus quadragesimalibus. Dum vero sunt extra conventum proprium etiam ieiunent. lacticinijs

lactitinijs ieiunent: ferijs vero 2a et 3a quinquagesima si-
militer in cibis quadragesimalibus ieiunent. Alia autem
ieiunia regularia et collationes observare debent quemad
modum ea omnia etiam in alijs monasterijs dicti ordinis
s. Augustini canonicorum regularium de observantia in si-
milibus solita sunt observari. Ieiunia vero ab ecclesia in-
stituta sicut ceteri xpi fideles observare tenentur. Notandum
in carta similiter prohibemur ab esu carnium singulis ferijs
secundis per totum annum, ut continetur in ipsa carta.
Sed quia certa ex causa Reverendissimus dominus dominus Tho-
mas felicis recordationis Constantiensis Episcopus, qui
et huic monasterio cartam predictam dedit, et presentia
statuta confirmavit, super hoc misericorditer nobiscum
dispensavit, anno gratie 1492, quinto Calend. Augusti.
Unde licite ferijs secundis carnibus vescimur ut ceteri xpi
fideles. Item a festo pasce usque ad festum s. Michae-
lis post lectionem regularem Conveniant fratres facto pulsu
ad potum nonarum, et bibant bina vice qui voluerint cum
silentio in loco per prepositum ad hoc deputato, dicatque
primum, ministrans potum presidenti. Benedicite. Et

presidens

30

Presidens. Dns. Potum servorum suorum benedicat rex Angelorum. Amen. Post primam benedictionem pronunciet presidens rubricam et fres plegant lectiones suas matutinales coram pedagogo vel Decano, facta deinde secunda bibitione psidens dicat. Adiutorium nostrum in nomine domini rc. Et tunc omnes ad loca sua redeant. Item qn datur potus collationis lector dicat. Iube dne benedicere. Ac Presidens. Noctem quietam finem bonum, vitam perpetuam tribuat nobis omnipotens pater et misericors dominus. Amen. Deinde post modicam lectionem psidens benedicat potum hys verbis. Potum servorum rc ut supra, et tunc bibant qui voluerint, et lector iterum prosequatur lectionem. Finitaque collatione lector dicat Tu autem domine rc. Similiter fiat cum collatio legitur hora sua, sine potu nisi in dieb; excepta benedictione potus: Ante Completorium vero collatio legatur hora sua, sine potu, nisi in diebus ieiuniorum tunc detur eis alias non vel qn petunt licentiam, potus non denegetur. De lectoribus mense et modo legendi Capi: xxviij

AD mensam singuli fratres legant secundum or-
dinem, excepto decano et procuratore et quos Pla-
tus ex causa notabili cum consilio sanioris partis decre-
verit fore supportandos: Ad lectorem pertinet diligenter
providere lectionem, et qualiter sit legendum. Ad benedicti-
onem mense cum aliis in loco suo stet et in medio stans
antequam Iube domine, dicat, se inclinet etc ut supra. Atten-
dat diligenter, ut si in aliquo emendetur, ab eo qui emenda-
re habet, ut humiliter hoc suscipiat et exequatur, nec se
defendat aut murmuret, sed sicut emendatur sic legat.
Et si emendator annuit aliquid resumendum, resumat:
finitaque lectione semper signet cum registro ubi dimisit
ut sciatur postea ubi incipiendum sit. Et si literati extra-
nei interfuerint decanus ordinet aliquem bene legentem.
Cum autem circa finem mense lector ad signum sibi fac-
tum. Tu autem domine dixerit, statim librum ad locum
suum reportet.

De libris ad mensam legendis et lectionibus pro collatione. Cap: xxix.

AD mensam libri legantur autentici, puta
Biblia, Omelie et Sermones S. Augustini Ber-
hardi

31 v

hardi et huiusmodi: Item libri moralium Gregorij. Vitas patrum et aliorum sanctorum. Pre omnibus tamen sepius legatur textus biblie, propter canonice scripture notitiam acquirendam: Ad collationem possunt legi alij tractatuli, puta flores beati Bernhardi. Dialogus S. Gregorij etc. Singulis etiam septimanis Regula beati Augustini legatur ad mensam die sabbathi, uel alio competenti. Et si non sufficit regula, addatur aliquid ex carta uel statutis, uel ex glossa Hugonis, uel Humberti super Regulam etc.

De lectione Regulari Cap: XXX.

Qui discendi studio deditj sunt in parte claustri simul discant. Ceteri vero omnes cellas intrent ibique disciplinate sedeant, legant et orent, ut tanto silentio ut nullus alium impediat. lectio quippe regularis super regulam singulis diebus certa hora est facienda, hoc est hora 12 post prandium. Quando vero est ieiunium hora secunda post meridiem. Et debet lectio ad minus ad integram horam seruari. Et ut fructuosius sit labor lectionis, singulis secundum consilium decani a librario concedantur libri sibi utiles, et materias incertas, con-

timent

-traxerint usque in finem. Visitet etiam Decanus frequenter cellas fratrum, et videat diligenter ut quid quisque legat ut per hoc valeat fratrum diligentiam perpendere, et negligentiam redarguere. Hijs denique qui predicare habent vel collationes facere aut alios instruere, sufficientes libri concedantur. Et collecta talium, quibus indigent, non faciliter distrahantur: Scribere vel corrigere libros, qui pro lectione regulari valent, pro eadem reputari potest. tamen si necessitas non cogit propter hoc lectio regularis omitti non debet.

De ingressu ad dormitorium et sui recollectione post completorium. Ca: xxxj

Finito Completorio pergit totus Conventus in dormitorium stans ibidem per choros, quousque data fuerit per ebdomadarium, benedictio dormitorij: Deinde unusquisque transiens ad locum suum cum silentio retractet, quicquid in die fecerit, aut locutus fuerit, vel cogitaverit, et de perpetrato opere bono gratias Deo agat De culpis autem et negligentijs veniam a deo postulet. Caveant denique diligenter: Prelati et fratres, ne fiant sessiones nocturne post Completorium ubi silentium

Solvitur

solvuntur, aut bibitiones fiant, nisi aliqua necessitas aut adventus notabilium hospitum, interdum aliud requirat. Lampas in dormitorio, per totam noctem ardeat, estate et hyeme, cui providere habet Custos ecclesie: Finita matutina omnes fratres ad dormitorium revertantur, nisi confessionis vel orationis causa quis habeat aliquantulum in ecclesia permanere. Et in hyeme, qui se calefacere volunt, cappas vel superlicia in suis prius exuant cellis, sicque intrent callefactorium: deinde calefacti, non modo ibidem permaneant, sed ad dormitorium revertantur cum silentio et sine strepitu. In vestibus providendum nocturnalibus numquam appareant in conventu nec nudipedes, et ultra unam horam post matutinas nullus se absentet a cella sua ibique servaverit eadem disciplina qua prius. Habeatur etiam in calefactorio post matutinas ardens Candela pro communitate, quam et procurator administret: Similiter et post Completorium et hoc tempore hyemis. Ardeat autem tam diu, quousque se calefacere possint. Deinde extinguatur per ultimum exeuntem propter succensionis periculum: Hac etiam de causa nullus portet lumen ad cellam

vel ad lo..

vel ad locum secretum, nisi mediante bacillo ferreo: Volumus
insuper ut secreta loca, equaliter omnibus fratribus pateat
sint taliter interstitiis dispositi, ut nullus ab alio videri possit.
Ibidem denique summa semper teneatur maturitas et silentium.
Post completorium Prelatus vel Decanus cellas fratrum visitet
presentiam vel absentiam ipsorum scrutando: Et cum opus est
etiam post matutinas, ne forte aliquis vigilando se gravet
et sic postea impotentes fiant ad vigilias regulares. Sint
denique fores dormitorii, refectorii, ambitus et chori diligenter
serate, die noctuque, precipue tempore dormitionis. Si quis
autem seras infringeret, vel alias fraudulenter exiret dor-
mitorium, seu ceteras clausuras monasterii, is pene
gravioris culpe puniendus foret: Singule etiam celle
in parte anteriori fenestrellas semper apertas habeant:
Quicunque per graves incessus et huiusmodi in dormitorio cete-
ros inquietaverit, penis dignis subiacebit. Custodiatur pro-
inde diligenter, ne quis inquietet ceteros precipue in dormi-
torio existentes, et non tantum ea signa, que manu fiunt de-
vitet: Sed et intuitus oculorum nequaquam dirigant ad lectum
ullius fratris, ut illic vel per momentum tueantur. Ceteris de-

nique

nibus dormientibus nullus pter licentiam prelati a Dormitorio se absentet. Preposito tamen et officialibus, quorum auctoritas effugit suspicionem, licet ad tempus sub dormitione ex necessitate abesse:

De lectisterniis fratrum et disciplina in lectis … surgendi Ca: xxxij

Omnes simul in dormitorio nisi quem infirmitas aut senectus id facere prohibuerit, dormiant et singuli per singulas cellas et lectos quiescant: lectisternia secundum dispositionem prepositi accipiant. Et si fieri potest sit matracium de lana, duo cussini de plumis, duo linthiamina. Tectura de panno uel pellibus sufficiens: mitella nocturnalis: Nec communiter concedantur nisi ex aliqua necessitate alicui foret aliquid addendum. Quod fieri debet ad placitum prepositi. In lectis suis fratres cum disciplina se collocent vestiti camisiis et sorrotio nocturnali induti desuper, cinctique cingulis dormiant. Denique non sine calligis lineis et femoralibus unquam quiescant, femoralibus semper utantur die nocteque: Nichil indecens aut inhonestum geratur in dormitorio, nec quisque aliquem inquietare presumat. Caveant summopere fratres ne quicque

indecens

inhonestum in cellis eorum appareat. Omnia enim hone-
ste et ordinata debent esse in religione. De custodia
dormitorij et cellarum et de purgatione earum Et
quod nullus [illegible] alterius intret et qualiter de cellis fratres
sunt vocandi [illegible] capitulum. xxxiij.

In dormitorio et cellis, omni tempore cum silen-
tio et quiete conversentur, et omnis strepitus de-
vitent, ibique commedere vel bibere nullus presumat
nec permittatur: Totum dormitorium et singule celle
munde et honeste teneantur: Purgatio dormitorij com-
mittenda est alicui de familia monasterij, sed quilibet
purget cellam suam per se et quotiens necessarium fuerit
Si quis in hoc negligens repertus fuerit, in capitulo per
prelatum aut presidentem proclametur: Nullus fratrum cellam
alterius, in presentia vel absentia inhabitantis ingrediatur
sine licentia speciali superioris, que tamen absque magna
et rationabili causa non est concedenda: Si quis alium de
cella vult vocare non introspiciat sed ab extra manu mo-
derate pulset: Dormitorium et ceteris habitationibus
monasterij diligenter custodiatur, ne extranei, aut fa-
milia

milia, et precipue sexus fœminee ingrediatur: Viri tamen honesti de licentia prelati, causa edificatione eorum quandoque introduci possunt: Ex carta: Prouideatur etiam de firma clausura dormitorij et chori et aliorum locorum necessariorum.

De rebus ad cellas concedendis, quod fratres sibi inuicem nihil concedant ultra triduum sine licentia.

Hec sunt fratribus ad cellas concedenda. Capit: xxxiiij primo omnia necessaria adscribendum: Omnes enim quantumcumque fieri potest, discere debent scribere, et cum non possunt, legere uel orare, saltem scribendo tempus in cellis utiliter deducant. Secundo omnia necessaria ad nendum. Item nullos libros in choro necessarios in cella retineat. Nec aliquid sic reponat, ut a superiore velit fore occultatum, quia proprietarius esset per hoc coram Deo. Unde cuncta sic reponant, ut facile conspici possint a scrutatore: Et si ipse interdum aliquid exportauerit non debet quis ex hoc murmurare, alioquin si percipitur

puniatur

puniatur Si tamen aliquo indigeat ꝑ aliqua necessi-
tate, proponat eam p̄lato, et sicut inde dispositum
fuerit contentetur. Item imagines pictas ad deuoti-
onem excitantes frēs habere possunt. Item cedulas
confessionum caute reponant, ne quis etiam prælaty
eas inueniat: Nulli enim tales legere phas est. Vesti-
menta uel lectisternia et huiusmodi alicui concessa nō
debet ipse alteri ɔcedere neq̧ ab alio talia recipere, neq̧
alia hiis minora, fratres sibi nihil mutuo cōncedare de-
bent debent ultra tres dies absq̧ licentia p̄sidentis.
Neq̧ etiam aliquis talibus si casu alicubi inuenerit uti
debet. uel ad cellam suam deferre absq̧ voluntate et scitu
illius cui concessa sunt, sed eidem restituere uel p̄sidēti.

De forma et honestate habitus Canonicorum Sancti Augustini In Regular: xxxv.

Regula de habitu Canonicorum sic ait. Non
sit notabilis habitus vester, nec affectetis uestibus pla-
cere sed moribus: Super quo hugo de Sancto Victore in
expositione regule sic dicit: fecit vir Sanctus quod do-
cuit: Scriptum est enim quod vestimenta eius et calcia-
menta

menta, nec nimium nitida, nec plurimum abiecta sed ex moderato et competenti habitu erant. Ipse quoque de se dixisse legitur. Fateor de preciosa veste erubesco: Non enim decet hanc professionem: Talia debent esse vestimenta clericorum, in quibus nihil novitatis aut vanitatis aut superfluitatis sit, nihil quod pertineat ad superbiam et vanam gloriam: Ieronimus: Non tenera vestis sed munditia mentis ornatum facit Clericum: In supradictis verbis licet Beatus Augustinus non exprimat formam habitus Canonicus Regularium: tamen ut uniformitas servetur prout decet Religiosos et Canonicos istius Monasterij videlicet Waldsee, talem volumus ut deferant habitum. Omnes tunice Prepositi et fratrum de albo tantum panno fiant: Maiores tunice sint moderate amplitudinis et longitudinis, ita tamen, quod cincte terram non tangant. Ab ante aperte sint usque ad genua. Manice moderatam latitudinem habeant. Pellicea maiora sint similiter formata ut tunice maiores. Almucia sint pellicee, intus et extra

de pellibus

de pellibus tantum agnellinis: Festiuale tamen almu-
tium Prelati sicut consuetum est admittimus: Bir-
retis vero laneis uti possunt nigris, intus et extra mo-
nasterium, quorum dispositio committitur arbitrio
Prelatorum. Camiseis utantur de mediocri panno li-
neo ab antea apertis usque ad umbilicum et ultra genu-
a protensis, cum manicis simplicibus. Sororcia nec sint
rugata uel plicata, in longitudine usque ad mediam ti-
biam, et in lateribus circa oram clausa sint, in lati-
tudine quatuor digitorum. Hunc habitum volumus ut
fratres die noctuque deferant intus et extra cellam:
Nunquam demique temerarie uel friuole eum deponant
ne sententiam excommunicationis incurrant de facto.
Superlitia festiualia et sororcia fiant de panno suffi-
cienti ad honestatem decentia. Ferialia vero de sim-
pliciori: Idem fieri volumus et in ceteris uestimentis
ad honestatem pertinentibus: Pallia, Callige, Cappe
et Capsucia, tantum de panno nigro fiant: habeantque
pallia incisiones a lateribus ad extendendum brachia.
Cingulis semper utantur simplicibus et nigris latitu

dinis

dinis competentis, cum ferreis fibulis et circulis, pro cinctura necessariis, ornamentis ceteris amotis Calceis etiam utantur simplicibus, longis uel breuibus prout Prepositus disposuerit in monasterio uel extra Similiter et burse sint absque curiositate.

Quod fratres uniformes sint in usu vestium et quales vestes desferre habeant in hyeme uel aestate. Capitulum xxxvj.

Prelati et fratres in choro, Capitulo refectorio et ceteris publicis locis semper Vniformes sint in usu Vestium quarumcumque precipue Supperliciorum Capparum, Sarrociorum et almutiorum, nisi ex causa rationabili alicui aliter foret permittendum: A festo pasce usque ad festum omnium sanctorum ad matutinas usque post sextas, deinde ad vigilias et vesperas omnes deferant superlitia. Sed a die omnium animarum usque ad vigiliam pasce ad matutinas et demane usque post sextas. Deinde ad vigilias et vesperas exceptis summis festis, et aliquibus duplicibus, nigras

deferant

deferant Cappas superpositis tamen almutijs: Ad no-
nam autem et Completorium nisi nona precedat pub-
licam missam uel alias esset ante prandium cantanda
Ad mensam et alijs locis et temporibus ubique ambu-
lent in surrocijs per totum annum. A festo uero san-
cti Georgij usque ad festum sancti Michaelis ex-
clusiue solis superlicijs induimur: A festo autem
Sancti Michaelis usque ad festum Georgij exclusiue
super induimur almutijs.

De Balnea Rasura et Tonsura. Capitulum xxxviij.

Quamuis secundum Regulam uideantur balnea sanis non concedi, quia tamen balneorum usus, longo tempore introductus est, et totaliter ab ipsis balneis abstinere, aut nociuum aut nimis graue censetur. Idcirco ut ad Ceterorum obseruatiam libentius et frequentius fratres procedant indulgetur ut in monasterio semel in mense, nisi sub-sit causa rationabilis, et ut Prepositus ordinauerit uti possint balneis. Et dum conceditur, fiat bene custodito pudore, et numquam inter personas seculares, et induti sarrocijs.

vicijs nocturnalibus. Deuitentur colloquia secularia et scurrilia: Singulis etiam Septimanis quibus non habent balneum, semel tantum fiat locio uel rasura capitis in stuba ad hoc deputata. Rasura capitis sic fiat, ut Corona capitis, clericorum professorum et nouitiorum, sit maior secularium sacerdotum. Tonsura sit usque ad medietatem aurium. De minutione sanguinis et disciplina minuentium. Cap xxxviij

Si quis fratrum voluerit sanguinem minuere, prius in Capitulo licentiam petat, qua adepta, minuat, et per triduum in Infirmaria manens, quibuslibet necessarijs utatur quarta vero die pastus vnica refectione in infirmaria redeat ad Conuentum, et in primo Capitulo: veniam petat. Minutio igitur sanguinis, temporibus congruis petita, fratribus indigentibus permittatur. Prelatus tamen in hoc caute agat et cum consilio medici, quando commode haberi potest, ne admittat ubi obesse aut non prodesse putatur. Data autem licentia infirmarius prouideat de singulis necessarijs adhoc, puta, vasa, ligaturas

turas

turas et huiusmodi, et per tempus minutionis cum con..
silio procuratoris, honeste, secundum qualitatem
temporis, minutoribus procurabit ut lautius pertractetur
quam ceteri: Nunquam totus Conventus aut maior pars
simul minuant, aut propter minutionem extra refec..
torium commedant, sed semper aliqui aut maior
pars in refectorio edat cum lectione more solito,
Post Completorium hora debita sicut et ceteri
ad cellas dormitum vadant. De Infirma..
ria et infirmis. Capitulum. xxxix.

Debet a prelato mansio infirmorum ac
senum intra Claustrum Canonicorum fie..
ri ubi suam possit aptissime tollerare imbe..
cillitatem, quatenus ibidem et subsidijs Ecclesiasticis
quibus indigent, et fratrum amminiculis misericor..
diter sustententur, erga quos oportet ut ceteri fra..
tres magnam exhibeant charitatem, scilicet ut eis
compatiendo subueniant assiduis visitationibus et scrip..
turarum sanctarum consolationibus, necnon ammi
nicula necessaria prebeant, ut impleatur in eis illud E..
uangelium

uangelium: Infirmus fui et visitastis me. Infirmaria quantum fieri potest sit constructa cum omnibus que p sanandis aut patientius tollerandis infirmitatibus fratrum, fieri debent in officinis et distinctione camerarum et lectorum cum suis attinentijs: Et in his Prelati magnam diligentiam adhibere debent ne (quod absit) per negligentiam provisionem platorum detur subditis occasio incidendi inimicum proprietatis a qua p benivolam provisionem prelatorum facile preservantur. Quando aliquis fratrum infirmitate urgente compellitur egredi de Conventu, Presidenti illud insinuet, et licentiam egrediendi petat, qui statim infirmarium vel alium eo absente, infirmum sequi iubeat, et quod ei opus est impendat. Deinde ipse presidens quantotius poterit, ipsum visitet, et de infirmitate eius inquirat. Qua cognita, infirmario causam eius committat: Incipientes infirmari, si infirmitas periculosa fuerit et timor de morte, statim confiteantur, et Sacramentis ecclesiasticis procurentur Infirmi ambulantes et diu decumbentes, si non sunt

Presbiteri

presbiteri ad minus confiteantur et communicent sicut ceteri fratres: Si uero sunt presbiteri, pluries id faciant aut celebrent prout se cum possunt: Nota nullus deniq sacerdotum ultra triduum abstineat a celebratione missarum sine legittima causa et licentia prelati. Infirmarum tria sunt genera. Quidam qui lecto prorsus decumbunt. 1
2 Quidam qui modo decumbunt modo surgunt, nec minus ab illis qui prorsus decumbunt infirmantur, ut sunt communiter qui febribus tercianis pulsantur: Et quidam 3 sunt qui iam de infirmitate conualuerunt et ambulare possunt sed pro reparatione uirium adhuc maneant in infirmaria. Primis duobus non est lex in cibis uel in situ et aliis obseruantiis imponenda, sed fiat de ipsis ut necessitas requirit: Tertii vero habeant consuetum modum uiuendi, secundum decretum presidentis.
Postquam inunctus fuerit aliquis fratrum nostrorum, cuiuscumque etatis, vigilare debent super eum duo fratres, aut duo famuli, unus ante matutinas, alius post matutinas continue per octo dies quod taliter distinguimus. Decanus et iunior in ordine primum seruabunt. Deinde qui sequitur decanum

num, et qui est iunior in ordine iuniori antedicto et sic de alijs: Et si superuixerit victo dies famulis seu conuer-sis omittatur, deinde providendus.

De exequijs in obitu fratrum Ca: xxxx

De hijs qui moriuntur ita obseruandum est in hoc monasterio. Dato signo pro agonizante totus conuentus concurrat ad infirmum et ibidem per choros legant fres quinquagenam videlicet psalmum Beati immaculati usque ad Omnis spiritus laudet Dominum. Qua finita addatur psalmus 4us penitentialis videlicet. Miserere mei deus; cum Dominica oratione. V et collecta pro peccatis. et hoc sino dum obijerit. Si autem iam mortuus est addatur psalmus De profundis, cum vers: et collecta pro defuncto famulo. Eandem etiam orationem postea persoluere qui tunc absentes fuerunt, quacunque etiam ex causa, tamen in priuato. Mortuo infirmo conuenienti tempore, cantentur vigilie maiores. Prelato in capitulo, uel Ecclesia, fratres singuli in circuitu sepeliantur, et placebo circa sepulturam de sero post vesperas dicatur et de

mane

mane in officio mortuorum fiat commendatio pro eo, et
omni dominica in ambone per totum annum. Post of-
ficium defunctorum eadem die uel sequenti, immediate
conueniant omnes fratres ad Capitulum, dictisque culpis suis
prout moris est omnes recipiant corporalem inter capitulas
disciplinam. Prelatus a Decano, ceteri vero a prelato.
Dicantur interim istos quinque psalmos quinque: Verba mea:
Domine ne in furore. primum: Dilexi quoniam: Credidi:
et De profundis: cum Dominica oratione: V: et collecta
pro defuncto famulo: Addantur etiam collecte. Deus
venie. et Fidelium deus: Deinde commendetur orationibus
fratrum: Infra tricesimum omni die legatur pro eo
missa defunctorum per uacantes, secundum dispositio-
nem prelati: In septimo et tricesimo atque in primo an-
niuersarii sollummodo die, minores vigilie cantentur, et post
Vesperas visitetur sepulchrum eius cum placebo. De ma-
ne vero officium defunctorum similiter et placebo ha-
beatur ut in sero: Deinde iterum commendetur orati-
onibus fratrum in capitulo: Preter predictas missas infra
annum, vnusquisque sacerdos conuentualis legat trigin-
ta missas

Qui vero non est sacerdos dicat ccc. pr noster cum to-
tidem Ave Maria. Sacristanus tempore tricenarij cot-
tidie diligenter inquirat et sciat quis missam tricesima-
lem sit lecturus et utrum legatur vel non. Nam missa
tricesimalis sine intermissione continuari debet, et sit mis-
sa in die obitus cantata pro prima computatur, in 7mo
pro septima: in tricesimo pro tricesima: Provideat de-
nique sacristanus diligenter ut in die depositionis septi-
mi, tricesimi, atque primi Anniversarij sepulchrum
defuncti sit ornatum de meliori tapetia et quatuor ce-
reis accensis ibidem tempore vigilie placebo et missa-
rum sollemnijs: Item provideat ut per totum tricesimum
cottidie sub placebo et missa Conmendacion. ardeant duo
Cerei super sepulchrum defuncti excepta tapetia. An-
niversarius prelati novissime defuncti, omni anno die
competenti, cum vigilijs minoribus cantatis placebo et
officio defunctorum peragatur usque ad obitum sequentis
prelati. Tunc autem idipsum fiat sequenti, quod faci-
endum duximus precedenti, et hoc consequenter de omnibus
subsequentibus fieri decrevimus: In obitu fratrum aliorum
monaste-

monasteriorum nobiscum fraternitatem habentium
fiat secundum tenorem contractæ fraternitatis.

De Anniversarijs generalibus omnium fratrum et sororum atque benefactorum huius Monasterij Ca: xlj:

Quatermi anno sin- gulis videlicet Angarijs 4or temporum diebus ad hoc aptis habeatur memoria omnium prelatorum fratrum sororum parentum Consanguineorum et bene- factorum nostrorum, cum Vigilijs maioribus cantatis, placebo et officio defunctorum, dicantur quinque psalmi scilicet Verba mea auribus etc. Domine ne in furore primum: Dilexi: Credidi: et De profundis. Cum dominica ora- tione: ℣ et collectis tribus videlicet Beati petri: Deus veniæ largitor: ut nostræ Congregationis fratres et soror: parentes et consanguineos, benefactores, et nobis commissos qui ex seculo etc. Fidelium deus etc. Quilibet deinde Sacer- dos vacans eadem die legat unam missam pro eisdem Non sacerdotes quinquaginta pater noster cum toti- dem Ave Maria: Item fraternitatem literatoriam contractam paulo ante visitationem, cussandum esse om- nino

mino determinus, tum propter missarum fundatarum, certuram, tum non immoditum preiuditium fratrum precedentium et sequentium, tum propter noue vite conuersationem et proprietatis abdicationem, tum etiam propter legittimam visitationem et reformationem.

De Anniuersario fundatoris et de memoria parentum et consanguineorum et de commemoratione omnium Animarum: Capitulum .xlij:

Omni anno 12 die mensis May, est Anniuersarius dies fundatoris huius Monasterij: Idcirco ordinamus, quatenus singulis annis eius Anniuersarius dies sollemniter peragatur eodem die, cum trina propulsatione omnium campanarum: In sero cum vigilijs maioribus cantatis et placebo: In mane vero cum officio et ministris indutis, cum optimis nigris dalmaticis Prelato officiante, in absentia vero, Decano: Feretrum etiam aptetur cum candelis in medio chori inferioris. Volumus et ordinamus etiam, ut pro remedio anime sue detur larga elemosina idest panis albus cum Denario vnicuique petenti eam. Et hec elemosina licet in

timanda

timanda sit in ambone, non tamen specifice. Fiat etiã
pro eo commendatio in ambone dominica precedenti.
Et in capitulo cum quinque psalmis sup͞ra prementionatis.
Singulis etiam annis, post festum omnium Sanctorum die
adhoc apto peragatur memoria omnium parentum
amicorum et Consanguineorum nostrorum cum vigiliis
cantatis et placebo et offitio defunctorum, et in Capitu-
lo iterum istos v. psalmos supra notatos cum tribus colle-
ctis. Item in die omnium Sanctorum habeantur post
prandium tempore debito, vigilie maiores cantate pro om-
nibus fidelibus defunctis, cetera vero omnia peragantur
tam in offitio diurno quam nocturno sequentis diei
secundum breviarium constantiensis diocesis et lauda-
bilem consuetudinem huiusque introductam: Habeantur
etiam v. psalmi in Capitulo ut supra. In omnibus
supradictis Anniversariis quilibet sacerdos vacans le-
gat unam missam. Non vacantes imponat una col-
lectam: Non sacerdotes, dicant quilibet pro se quinqua-
ginta Pater noster cum totidem Ave Maria. In qua-
libet denique missa per totum annum in Canone maiori

Circa

circa memoriam defunctorum, quilibet memoretur omnium fundatorum, benefactorum, parentum, et Consanguineorum, fratrum et sororum huius monasterij: Predicta etiam omnia Anniuersaria, scribantur ad kalens mortuorum, et omni Angaria legantur in Capitulo cottidiano, ne obliuioni tradatur.

De Commemoratione B: Marie Virginis. S: Augustini et omnium patronorum huius monasterij

Omni hebdomada die. Capitulum xliij.

Sabathi uel alia feria vacante, ab octaua pasce, usque festum Pentecostes. Deinde ab octaua Corporis xpi usque ad ultimam hebdomadam Aduenty Domini. Deinde ab Octaua Epiphanie, usque ad diem Cinerum exclusiue, habeatur Commemoratio Beate Marie Virginis, cum pleno offitio, nouem seu lectionum secundum signaturam scriptam in pergameno, ita tamen quod pro hoc feria habenda pro dominica in suo die non habita, nullo modo negligatur. Et si due fuerunt ferie vacantes, in eadem hebdomada, et dominica est habita, tunc alia feria habeatur

commemo-

commemoratio Beati patris nostri Augustini cum pleno officio seu nouem lectionum ex biblia, cetera vero omnia, ut de uno Confessore et pontifice: Si uero tres fuerint vacantes in eadem hebdomada, et dominica habita, tunc in tertia feria habeatur Commemoratio omnium patronorum huius monasterij seu ecclesie cum ix lectionibus ex biblia, cetera vero omnia ut de pluribus martiribus: Commemoratio tamen Beati Augustini et patronorum solummodo habeatur ab octaua corporis xpi usque ad Aduentum domini inclusiue et deinde ab Octaua Epiphanie usque ad diem Cinerum.

De fraternitate laicali nobiscum contrahenda: Cap xliiij

Qui fraternitatem laicalem nobiscum contrahere desiderant, insinuet Prelato, Deinde prelatus in Capitulo: Et si placuerit fratribus ipsum recipere, quod tamen de facili fieri non debet, constituatur sibi dies et hora, qua ad ecclesiam veniat, ibique si clericus est, induatur superpelicio et eo ante altare ad gradum flectente fratres circumstent, induti superlicijs. Prelato vero induto su-

ducto super pelliceo et Cappa Chorali Serica et stola,
psalmi dicantur. Miserere mei Deus: Levavi oculos
meos. et Ecce quam bonum. Cum Dominica oratione.
Qua finita Prælatus dicat: Et ne nos inducas: Rℽ
Dñe non secundum peccata facias nobis. Salvum
fac servum tuum (vel servos tuos). Domine exaudi
orationem meam: Dominus vobiscum: Oremus.
Domine Deus patrum nostrorum qui dixisti ubi
fuerint duo vel tres Congregati in nomine meo, ibi
sum in medio eorum, tu hodie medium nostrum
esse digneris, et huic nostræ societati manum miseri-
cordiæ tuæ impende, ut per te vera et stabilis in bono,
nostra devotione perseveret, ut tuis mandatis obe-
dientes, et per invicem orantes te gubernante salva-
ri mereamur et corde et Corpore ad beatitudinem
æternam valeamus pervenire. Qui cum Deo patre.
Oremus. Suscipiat te (vel vos) in consortium elec-
torum suorum (hic capiti eius vel eorum manum im-
ponat dicens) et nos suscipimus te, vel vos, in nomi-
ne eius edocti, monitis eius, in nostras orationes vel con
sortium

sortium vere fraternitatis et Charitatis ut ipse corda
nostra et mentes in sancto suo servitio faciat unanimes
qui nos ad hunc diem concessit pervenire incolumes. Quia ad
Pro patre etc. Deinde cum aqua benedicta eum (vel eos)
aspergat et postea participem faciat eum Prelatus om
bonorum dicens. Participem et consortem omnium bo
norum te (vel vos) omnipotens et misericors dominus. Amen
Et quantum in nobis, nos te, (vel vos) participem facimus
orationum et omnium bonorum aliorum, que deus per nos
dignabitur operari. Deinde comendet ei (vel eis) Con
uentum, et dicat sibi (vel ipsis) quid pro defunctis de Con
uentu debeat facere, videlicet si prespiter est, legat mis
sam pro defuncto fratre: Si laicus vel laica dicat (30 pa
ter noster) cum totidem Ave Maria. Et si habet mini
tet unum pauperem semel ad mensam: Committatque
sibi vel ipsis quod promoveant et defendant Conventum
et famam eius ubique, quantum possunt verbo et facto
Quando autem obitus unius fratris vel plurium, lai
cam fraternitatem nobiscum habentium nobis innotu
tuerit, unam missam lectam habemus. —

De Nouicijs recipiendis Cap: xlv :~

Quando aliquis se cupit ad Communem vitam transferre et probationi religionis nostre submittere. Primo Prelato intentionem suam pponat qui eum in priuato examinet. Nam Adolescentes infra. 18. annum non sunt recipiendi, nisi maturitas morum defectum Annorum, uel indigentia Monasterij in personis Cogat. Interrogetque prelatus Cur effici velit Religiosus: Si de aliquo monasterio exierit. Si uoto se obligauerit aliam religionem intrandi: An liber sit: An legittime Natus: An Matrimonium p uerba de psenti aut de futuro, copula Carnali sequente contraxerit, quia tunc ineptus foret. Item si excommunicatus uel irregulares fuerit. Si occultam et incurabilem infirmitatem habet ppter quam labores religionis ferre non posset. Si sit in magnis debitis seu ratiocinijs obligatus. Item an legere et cantare sciat: An ad Sacros ordines pmoueri possit, dicatque ei quod in pmissis nil celet, quia postea in Capitulo de omnibus talibus super conscientiam suam

examinabitur

examinabitur, ante induitionem, et quod melius est adhuc nota desistere, quam postea propter impedimenta repelli. (Proportionabiliter queratur ab hiis que de aliis monasteriis aduenerint, et de licentia ipsorum, et si professi sunt utantur habitu professorum) Et si non inuenerit impedimentum, dicat se cum fratribus suis in capitullo uelle deliberare, et quod proponat petitionem et qualitatem persone petentis: Et si persona ignota fuerit, poterit per occasionem aliquam Conuentui ostendi ad uidendum. Nec Prelatus absque consensu Capituli, uel saltem maioris aut sanioris partis aliquem suscipiat ad probationem, induitionem et professionem. Caueant autem fratres diligenter et Prelatus, ne in receptione nouitii pecunias, aut quevis alia bona, ad quoscunque usus deputanda petere presumant, propter periculum Symonie vitandum, quod in huiusmodi postulationibus, faciliter possit accidere: Et ne quod absit penas grauissimas per extrauagantem domini Vrbani quinti, qui incipit. Ne in vinea, fulminatas incurrant: Sponte tamen oblata, quantacunque sint, non interueniente aliqua corrupta intentione recipere licet

pere licet. Raymandus etiam et Thomas dicunt, cir-
ca ingressum Symoniacum in summa, quod si Symo-
nia comissa fuit, scientibus, qui recepti sunt, de suo mo-
nasterio debent expelli, sine spe restitutionis, et debet
ad agendam perpetuam paenitentiam in locum artioris
regulae retrudi. Extra eodem. Qui Symoniaca. Si
autem Symonia fuit commissa ipsis ignorantibus
sufficit quod renuncient loco, et postea poterunt de-
nuo recipi, mutatis tamen prioribus locis: Tales etiam
qui sic commiserunt Symoniam, et participes eorum
incurrunt excommunicationem, nec absolui possunt ci-
tra sedem Apostolicam. Sint autem tam petentes quam
recipientes cauti in hac parte. Quando Nouitius ad pro-
bationem receptus fuerit, dominus prepositus terminum
sibi assignet, informetque eum ut sua negocia disponat, ne eum
de post egredi oporteat, quia postea egressus non faciliter
conceditur nisi ratio et pregnans causa expostulet: Cum ve-
ro redierit, primum per pedagogum ducatur ad oratorium
et facta ibidem oratione ducatur ad conuentum fratrum
dicatque presidens. Dominus custodiat introitum tuum et exitum
tuum

Omnes respondeant. Ex hoc nunc et usque in seculum. Tunc omnes suscipiant eum atque orationibus fratrum per presidentem commendet. Ipseque similiter gratias agat deo et fratribus de benigna sui receptione, et commendet se eis ut orent pro se. Deinde magistro nouitiorum commendetur: Et ille iuxta ordinationem ad cellam sibi assignatam et preparatam cum singulis requisitis, per nes tiarium, ducat. Sicque maneat in Conuentu in habitu suo tamdiu, donec appareat, qualis existat, ad minus tamen, quatuor uel quinque hebdomadis, secundum quod videbitur, deferens tempore illo, superlicium, uti solet refectorarius: Interim cum omni mansuetudine predicentur ei paupertas domus, asperitas religionis, et artitudo loci, seueritas discipline, et quantus sit labor, in illius professionis obseruantia, quamque grauis casus in transgressione eorum que ad rigorem regularis disciplinae pertinent, ut probetur feruor desiderii illius atque intentio: Interim etiam mores altius et qualitates eius diligenter consideranda sunt: Et si ad ea que postulat possit idoneus esse: Exponatque fideliter nouitius magistro suo

suo omnes necessitates suas corporales et spirituales,
et precipue temptationes, in primeva conversione oc-
currentes. Qui enim hoc faciunt, faciliter a Deo
consolantur: Qui vero negligunt sepe vincuntur et
de monasterio descendunt in periculum animarum
suarum. Admoneatur etiam ut non sit elatus, invi-
dus, iracundus, aut murmurans, non verbosus, aut
scurrilitatem amans, vel levitatem mentis amplec-
tens, non gulae deditus, non negligens aut accidiosus,
non oculis vagans aut petulans, aut levis in cessu.
Audacia pre omnibus refrenanda est in noviciis, sed
per omnia gravis, maturus ac bonus ac obediens. Ma-
gister Noviciorum regulam Sancti Augustini, et ali-
os utiles tractatulos ad legendum novicio tribuat,
Salutaria monita ei conferat, et ad confessionem gene-
ralem, quam facere habet ante indutionem, simili-
ter et ante professionem instruat: Et si est innodatus
aliquo casu excommunicationis, ante absolutionem
non permittat eum ordinem suum exequi vel ordinari.
Si Novicius quasdam res, quoquo modo censeantur

Secum

serum attulerit, scriptis annotentur, et sub communi custodia nitidata serventur, nisi ipse sibi quedam conferenda peteret. De induition Novitiorum et instructione ipsorum. Capit: xlvj :~

Quia vero ex primeua nouitiorum bona insti-tutione magnus prouenit profectus, et ex neglientia magnum detrimentum: Ideirco nouitius commendetur fratribus boni testimonij, qui custodiant, doceant eum Regulam, usum et disciplinam monasterij, qualiter ambulare, stare, sedere, et in omnibus signum humilitatis habere: Preterea sine licentia et absque sui magistri presentia, uel alterius de Conuentu ad huiusmodi deputati, nulli extraneorum loquatur, sub pena condigne emende. In refectorio et in choro sequestratus sit paulisper, ut a fratribus videri possit. Frequenter fratres ad eum consolandum per Prelatum deputati mittantur, quibus et colloqui potest, ceterique fratres non multum se de Nouitijs intromittant, nec inquietent eum, nec de opere manuali, donec de preceptis Regule, psalmis, hymnis et canticis spiritualibus,

de ordine

de ordine et ministerio sicut usus est in eodem monaste-
rio sit bene eruditus: Non expedit ut fratres novitiis
molestiam inferant, aut inquietos reddant. Primor-
dia enim conversorum, blandis sunt refovenda modis,
ne si ab asperitati exterriti, ad priores seu peiores lap-
sus revertant. Qui enim conversum sine lenitate
erudit, exasperare potius quam corrigere novit. Quia
omnis nova Conversio, pristine adhuc vite, habet im-
puritatis commixtionem. Propterea nequaquam con-
versus procedere ad hominum oculos debet, Donec con-
versatio vetus funditus extirpetur: Quando Novitio in
habitu suo probato placet pro habitu religionis supplica-
re, dicat desiderium suum magistro suo, qui eum in-
formet, quatenus tempore opportuno, Prelatum in pri-
vato accedat, et coram eo super unum genu flectat. Jus-
sus vero surgere, ac quesitus quid desideraret dicat. Peto
Admitti ad habitum probationis sancte religionis, pu-
re propter Deum: Tunc prelatus audiat eum de impedi-
mentis supramentionatis, ac rigorem observantie decla-
ret. Et si perseverat, dicat se deliberaturum super hoc
cum fra-

cum fratribus. Oportuno autem die Prepositus petitionem eius in capitulo proponat, inquirendo consensum fratrum: Et si non fuerit admissus dicatur sibi modo conuenienti, et cum omni pietate causa impediens eum, et sic dimittatur: Si uero prelato et confratribus placet existentibus in capitulo, ut induatur, per magistrum aduocetur. Ingressus vero in medium capituli, toto corpore, expansis manibus super matam se in modis crucis prosternat, et iussus a prelato surgere ac quesitus quid petat dicat. Peto induui habitu probationis sancte religionis pure propter deum. Tunc prelatus coram fratribus ad conscientiam suam inquirat de impedimentis supradictis, deinde aspera et dura onera religionis proponat. Et si perseuerauerit, confisus de adiutorio dei et fratrum orationibus: tunc iussus egrediatur ad modicum de capitulo, et prelatus querat in communi, si occurrat aliquod impedimentum uel aliud ei proponendum, deinde reuocetur, et prelatus ei consensum capituli aperiat videlicet, quia admittitur ad inductionem et ulteriorem probationem, et quod usque ad professionem liber sit ad ma-

nendum

nendum uel abeundum, et pari modo. Prelatus et Conventus liber est, si eius conuersatio minus placuerit, uel impedimenta iam latentia in posterum manifestaret. Nouicius autem Receptus ad induitionem, admonitus per Prelatum, gratias agat omnipotenti deo, et sanctis eius, quorum adiutorio, ad hoc propositum, emendandi vitam suam peruenit. Similiter prelato et fratribus, iuxta modum sibi a magistro declaratum.

Quando induendus est Nouicius, precedenti die radatur ad modum professorum, et sic incedat cooperto capite, in ecclesia et extra usque ad induitionem. Die uero quo nouitius induitur, processionaliter ad Capitulum ueniunt fratres, induti superliciis per choros stantes, secundum ordinem. deinde Nouitius adducatur per magistrum suum, et ante altare se per modum crucis prosternat. Tunc prelatus incipiat Antiphonam. Veni Sancte spiritus: et chorus prosequatur usque finem. Deinde prelatus subiungat. ℣. Emitte spiritum tuum et creabuntur. Oremus. Deus qui corda fidelium sancti spiritus illustratione docuisti, da nobis in eodem spiritu recta

sapere

sapere et de eius semper consolatione gaudere. Per christum
Demum vestes pro clerico, superlicium, scrotium aper-
tum, tunica alba, mitra pellicea, almutium situne de-
fertur. (pro conuerso vero etiam psistente) tunica alba
pallium nigrum, scapulare nigrum de panno nigro et
laneo applicetur, quas prelatus aqua benedicta asper-
gat ac thurificet, et eum vestibus secularibus exuat di-
cens. Exuat te dominus veterem hominem cum om-
nibus actibus suis. Amen. Deinde induat eum vestibus
religionis dicens. Induat te dominus nouum homine
qui secundum deum creatus est, in iustitia et sanctitate
veritatis. Amen. Quo induto et coram se genuflectente
dicat. Dominus vobiscum. Oremus. Adesto domine sup-
plicationibus nostris, et hunc famulum tuum. N. bene-
✠ dicere dignare cui in tuo sancto nomine habitum
sancte religionis imponimus ut te largiente et deuotus
existere in ecclesia et vitam mereatur recipere eternam
Per dominum nostrum Jhesum christum filium tuum. etc. Deinde
Nouitio iterum prostrato dicantur psalmi per choros.
Miserere mei deus. et Ecce quam bonum. Gloria patri
cum debi-

cum debitis pausis: Kyrie: xpe. Kyrie: Et ne nos in:
℣ Saluum fac famulum tuum: Nihil proficiat ini-
micus in eo: Esto ei dne turris fortitudinis. Dne ex-
audi orationem meam. Oremus. Deus indul-
gentiae pater qui severitatem tuae districtionis tem-
perans ne filius portet iniquitatem patris, quinimmo miru
dispositione etiam malis bene uteris et tuae digna-
tionis gratiam per eos frequenter operaris, quesumus
clementiam tuam, ut huic famulo .N. non obsi-
stat quod habitum Religionis per nos, tantum ac tali-
ter indignos suscepit, sed misterium quod per nos ex-
terius exhibetur, tu interius per donum spiritus sancti exe-
quaris. Per dominum nostrum Jhesum Christum etc. Quibus
finitis, erigitur Nouitius et ad locum in choro sibi
deputatum per prelatum ducatur. Omnesque fratres
eum cum charitate ut nouum hominem suscipi-
ant et Deum pro eo supplici rogamine intercedant.
Nouitius Sacerdos uel alias in sacris constitutus
aut titulo magistratus insignitus, induitione religi-
onis habita per prelatum cum consensu aliquorum
fratrum

fratrum loco siue ordine alijs etiam professis non in sacris constitutis preponatur. In equalibus autem ordinibus gradibusque constituti, locum et ordinem ubique seruent ut induti sunt aut professi, nisi forte preponendus videretur virtutum et meritorum ratione. Posset enim persona tante sagacitatis et preeminentie existere quod rationabiliter aliquibus ordine et loco preponendus foret. Si nouitius ante professionem inobediens aut incorrigibilis fuerit deprehensus aut alias minus idoneus, dimittatur cum charitate, et dimissus eadem die a conuentu separetur. Et si indutus fuerit habitu probationis exuatur et totaliter in capite radatur nisi fuerit religiosus aut alias in sacris constitutus.

De professione Nouitiorum et modo profitendi :~ Cap. xlvij :~

Nouitius habita induitione et probatione stare debet ad integrum annum nisi Prelato et conuentui, ex causis rationabilibus videatur abbreuiandum. Summa tamen cum cautela caueatur, ne quis infra medium annum ab induitione computatim ad professionem recipiatur: Expedit denique

insinuare

insinuare nouitio tempore niduitionis quod quantocunque tempore in habitu nouitiorum exstat, nunquam se professum censeat, sed liber sit ad exeundum uel remanendum, Simili modo et Conuentus ad eum recipiendum uel repudiandum: Appropinquante tempore quo nouitius profiteri intendit, si receptibilis apparuerit, et in petendo, humili instantia perstiterit, non prima vice, sed tertia, et constituatur dies, qua assumendus erit, seruentur tunc omnes articulorum questiones, ac ceremonie ille, que in induitione eius facta fuerunt, nisi quod modus petitionis sic mutetur. Peto pure propter Deum admitti ad habitum sancte professionis: Cumque articulis ad conscientiam propositis, nullum impedimentum legittimum, constiterit dies certus ad profitendum sibi assignetur et ex hinc cuncta necessaria adhec depputata quantocius ordinentur. Precipue vero informetur ut faciat confessionem generalem domino prelato uel cui ipse commiserit. Die quo Nouitius profitetur fratres singuli ad 3as ad officium et Sextus supliciis utantur

51

utantur. Etiam si tunc sit usus capparum. Similiter et dominus prelatus hora deputata induatur superlicio et cappa chorali desuper. Vestiarius exportet vestes, ponendo ante summum altare. Deinde processionaliter conueniant omnes fratres ante summum altare situs ibi parata sedes et ornata super quam sedens prelatus: post offertorium summe misse, Nouicius per magistrum suum in vestibus secularibus precedentibus ministris altaris et duobus ceroferarijs, ante medium altaris conducatur, et ibidem in modum crucis prostratus cantetur Antiphona. Veni sancte spiritus. Deinde prelatus dicat Emitte spiritum tuum etc. Oremus. Deus qui corda fidelium etc ut supra. Deinde vestes benedicantur hoc modo: Adiutorium nostrum in nomine domini Oremus. Deus bonarum virtutum dator et omnium benedictionum largus infusor, exaudi preces nostras, et has vestes quas famulus tuus N. pro conseruando castitatis signo, se ad operiendum exposcit Bene ✠ dicere et sanctificare digneris. Per xpm dominum nostrum. Oremus. Domine Iesu xpe

qui te-

qui tegimen nostre mortalitatis induere dignatus es obsecramus immensam tuæ largitatis habundantiam ut hoc genus vestimenti, quod Sancti patres ad innocentiæ et humilitatis indicium renunciantibus seculo ferre sanxerunt, ita bene ✠ dicere digneris ut hic famulus tuus te induere mereatur, qui cum Deo patre et spiritu sancto uiuis et regnas Deus per omnia sæcula: Amen. Deinde Aspergantur aqua benedicta, quibus benedictis, magister Nouitiorum, faciat eum surgere et Prelatus exuat eum vestibus suis, ut seculari habitu deposito ad christi se paupertatem descendisse agnoscat dicens. Exuat te dominus veterem hominem cum omnibus actibus suis. Amen. Deinde induat eum vestibus Religionis dicens. Induat te dominus nouum hominem, qui secundum Deum creatus in iustitia et Sanctitate veritatis. Amen. Quibus finitis, nouitius flexis genibus ante prælatum sic profiteatur. Ego frater. N. promitto Deo et vobis patri perpetuam Continentiam, Carentiam proprij et obedientiam, secundum Regulam Sancti Augustini et successoribus vestris Canonice instituendis pro.

æterna

æterna vita, et centuplo. Que verba manu ꝓpria et carta p eum conscripta si scit scribere, ter dicat. Si vero laicus est et scribere nescit nec legere, alius pro eo cartam scribat, et verba ꝓfessionis pmissa aliquo in vulgari sibi ꝓdicente ter dicat. Hanc ꝯfitente novitio, fres ꝓpinquent ut formam professionis audiant. Deinde ꝓfesso novitio ante altare pstrato cantetur Responsorium Regnum mudi et omnem ornatum etc cum versu, et Gloria patri. dicatur ps Exurgat deus et dissipentur, usque ad finem, cu Gloria patri. Quo finito professus surgat et tribus vici bus dicat. Suscipe me deus secundum eloquium tuum et viuam, et non confundas me ab expectatione mea. R^a vice respondeant fratres. Suscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui. cum Glia patri. Deinde iterum p strato ꝓfesso, dicantur psalmi. Magnus dominus. Mise rere mei deus. Ecce quam bonum cum Gloria patri: Kyrie: Chre: Kyrie: Et ne nos. Saluum fac seruum tuum. Mitte ei auxilium de sancto. Esto ei domine turris fortitudinis Dne exaudi orationem meam. Oremus. Deus qui non uis mortem peccatorum, nec letaris in perditione morientium

sed per

Sed per penitentiam et emendationem vitam semper
requiris, te suppliciter exoramus ut huic famulo tuo
N. secularibus actibus renuncianti large tue pietatis
gratiam infundere digneris, quatenus castris tuis insertus
ita tibi militando, stadium presentis vite percurrere va-
leat, ut bravium eterne retributionis te donante percipiat.
Per xp̄m dn̄m nr̄m. Oremus. Deus qui nos a se-
culi vanitate conversos, ad superne vocationis accen-
dis amorem pectoribus nostris purificandis illabere
et gratiam nobis, qua in te perseveremus infunde, ut pro-
tectionis tue presidiis muniti, quod te donante promissi-
mus impleamus. Et nostre professionis executores ef-
fecti, ad ea que credentibus in te dignatus promittere pertin-
gamus. Per xp̄m dn̄m nr̄m. Oremus. Deus qui re-
nunciantibus seculo mansionem paras in celo, dilata
huius congregationis habitaculum temporale celesti-
bus bonis, et presta: ut fraterne teneantur compage cha-
ritatis, unanimes continentie precepta custodiant,
sobrii, simplices et quieti, gratis sibi datam professionis tue
gratiam fuisse cognoscant, concordet eorum vita cum no-
mine,

mine ubi professio sentitur in opere Per dominum nostrum etc. De .. hic surgat
inde prelatus docet professo coram astanti communionem
societatem congregationis, dicens hanc orationem sancti
Augustini. Omnes quamuis per gratiam baptizmi fratres
simus in christo et unum patrem habeamus in celo, si eius precep..
ta prout possumus seruauerimus procul dubio tunc maxime
unimur, quando orationibus et beneficiis mutuam mutui..
cem copulamur, quemadmodum et primitiua ecclesia
quibus cor unum erat et anima una, quorum accensi,
plures possessiones et rerum vendentes, congregatis cum
Maria matre Iesu christi in unum deferebant gaudentes
que apostoli accipientes distribuebant singulis prout u..
nicuique eorum opus erat. Sic iste nihilominus deo in..
spirante eorum exemplo conuentus nostri optat iungi
consortiis (hic prelatus manum capiti eius imponit dicens)
Idcirco damus ei communionem et societatem niuendino..
bisuum, quantum a domino possumus mereri et nostrum
est largiri, quatenus cum electis a remuneratore om..
nium bonorum valeat premia repromissa percipere.
Amen. Deinde datur ei osculum pacis, postea ceteris
fratribus

fratribus: Et si duo novitii uel plures simul professi fuerint, ille qui primus indutus est, legat primo formam professionis, et pre alio locum teneat. Si uero simul induti sunt ille primo legat, qui secundum Deum, moribus et uita alium precedit seu precellit: Si uero moribus et vita equales extiterint, quod raro contingit, Prelatus arbitrabitur. Sane si quis ad professionem recipiendus alibi prius professus fuit, eius professio in capitulo recipietur eo flectente et promittente Prelato obedientiam et posteris eius Canonice intrantibus secundum Regulam Sancti Augustini et loci ordinem teneat iuxta professionem factam.

De etate ordinandorum Cap. xlviij

FRatres Iuniores non soli, sed cum magistro eorum, aut alio maturo et discreto sacerdote, quem prelatus ad hoc deputauerit pro custodia eorum ad ordines dirigendi sunt cum ad hoc per Capitulum electi fuerint. In decimo octauo anno ad Subdiaconatum in Vicesimo ad Dyaconatum. In Vicesimo quinto ad presbiteratum, et hoc si aliud legittimum impedimentum non obstiterit &c.

De hospitibus

De hospitibus et aliis monasterium visitantibus

Hospites supervenientes benig- Cap.m xlix:~
ne suscipiantur, charitative pertractentur.
et omnes secundum suos status, congruo honore venere-
tur, precipue viri religiosi, qui causa edificationis adve-
niunt: Et si congrue fieri potest in vestiaria habeant
aliquas vestes, que hospitibus, precipue nostri ordinis con-
cedi possint: Alieni hospites, etiam nostri ordinis, non
statim ad refectorium mittantur nisi sint bene noti, aut
eorum conversatio probata: Si autem admittuntur ad
manendum, admonendi sunt per Decanum, ut propter pa-
cem eorum servandam ad fratres, se importune non
ingerant, sed si quid rationabiliter servandum videbitur
hoc Decano insinuare possunt: Et sicut tunc ordinatum
fuerit, ita postea contententur. Qui vero secus facerent
et pacem turbarent, dimitti possunt quantocius. Qui
ad quartale anni vel ultra, in conventu permittuntur:
Proclament se in Capitulo ante alios fratres, deinde statim
exeant, accepta penitentia: Hospites qui visitare so-
lent monasterium causa aedificationis sic tractentur

ut eoru

ut eorum fauor ad fratres et deuotio ad deum augeatur ipsosque ad colloquium fratrum, admittere potest prelatus si hoc iudicauerit expedire: Consanguinei vero et fratrum spirituales fautores aduenientes, studiosius quam alii tractentur, secundum conditionem et statum eorum Mulieres officinas monasterii, fratrum habitacula ingredi non permittantur. Si mater soror vel aliae consanguineae alterius fratris vel etiam alia femina aduenerit, permittatur ad colloquium eius sub testimonio alterius fratris boni testimonii, sibi per prelatum aut Decanum adiuncti, in loco honesto et separato a conuentu. Et si eis in aliquo sit prouidendum, fiat illud per procuratorem tali modo ne aliqua nota oriatur exinde. Super omnia custodiatur ne coram hospitibus fiant dissolutiones et inordinationes que non decent religiosos: Item nullus fratrum absque licentia, ducat hospitem ad particulare colloquium extra conuentum. De Cautela adhibenda in concedendis libris Capitulum .l.

Libri Monasterii sicut nec aliae res monasterii concedantur extraneis, nisi equiualentes ipsorum loco

vel aliud

uel aliud competens Studium in librariam uel alium locum
reponatur, uel nisi prelato uel cui ipse commiserit interdum
ex aliqua causa rationabili aliter videatur faciendum: Fiat
quoque de personis quibus dicti libri fuerunt commodati et
librorum nominibus seu titulis memoriali scriptura que
monasterio ad tempus restitutionis eorundem cum di-
ligentia seruetur et hoc ne per obliuionem deperdantur.

De sigillis Conuentus et fundi de depositis de pecu-
nia et priuilegijs Monasterij et aliorum. Et de litteris
conuentui missis ca: lj.

Sigillum conuentus, pri-
uilegia et deposita: a prelato, decano et duobus
fratribus a conuentu electis, diligenter custodiatur. De-
positum vero tres aut quatuor clauaturas habeat, qua-
rum claues teneant predicti. Prelatus, Decanus et alij se-
niores duo de Conuentu: Ad vitandum autem dam-
num et scandala, que propter abusum sigilli conuentus
contingere possunt, volumus quod Conuentus uti suo si-
gillo non possit, sine consensu sui prelati. Nulla etiam li-
tera sigilletur sigillo conuentus, nisi prius lecta coram ca-
pitulo fuerit, et ipsius copia fideliter reseruetur: Similiter
litter(e)

littere que Conuentui diriguntur coram Prelato et capitulo legi debent, tamen Prelatus potest eadem aperire et prius legere coram duobus de Conuentu si eos commode habere potest. Nullus etiam particularis frater sine Prelati et Decani licentia litteras mittere presumat, nec sibi missas occulte, occultandi animo, recipere put in regula continetur. Sed neque Prelatus in causis magnis videlicet in venditionibus, emptionibus et mutationibus, commutationibus, in perpetuis locationibus bonorum monasterij et similibus, suo sigillo vtatur, nisi consensu Conuentus: Item si data uel legata fuerit aliqua pecunia pro emendis redditibus, uel ad alios certos usus, sicut recepta fuerit talis pecunia, in usus alios nullatenus expendatur: Deposita extraneorum cum recipienda fuerint, cum sufficiente cautela recipiantur. Sed ad minus duo de Conuentu sint presentes atque protestentur coram deponente quod velint custodire fideliter: Sed si perderentur quod nec Prepositus nec Conuentus ad restitutionem uelint obligari. Et qui in hoc non contentantur deponant alibi. Cum autem in

hoc quis

hoc quis contentatur postulet sibi prelatus a deponente li-
teram recognitionis, ut sciat quid sit depositum et semper
faciat deponentem sigillare deposita. Et talia deposita mu-
tuare uel expendere non presumat absque consensu deponentis.
Cumque restituenda fuerint deposita, similes cautele adhibe-
antur, ne per repetentes damna monasterio inferantur.

De proprietatis vitio omnino in religione cavenda Capi: lij

Proprie ut nequissimum vitium proprietatis radicitus in capite et in membris radici-
tus amputetur, strictissime seruetur, ut nullus nec prelatus
nec quicumque frater pro presenti aut umquam in futurum proprium
uel peculium habeat, possideat, aut sibi appropriet bona quo-
cumque mobilia uel immobilia, ad ipsum hereditario iure
deuoluta uel devoluenda, data propinata, legata vel emp-
ta siue quocumque titulo ad ipsum uel monasterium prouení-
entia, cuiuscumque nominis, utilitatis aut necessitatis existant,
sed omnia talia bona uel iura (ut prefertur) ad prelatum
uel alium quemcumque fratrem monasterii deuenerunt uel
deuenient in futurum, monasterio et communitati con-
uentus cedant. Et iam habita prelato et fratribus sint com-
munia

munia. Nec prelatus presumat sicut nec de iure potest
cum aliquo fratre dispensare, ut aliquid proprium habeat vel
possideat, et si dispensat, talis dispensatio de facto nulla est,
ut habetur extra de statu monachorum: Cum ad mona-
sterium: quia ut ibidem habetur, abdicatio proprietatis si-
cut et custodia castitatis adeo annexa est regule mo-
nachali, ut contra eam nec summus pontifex possit
licentiam indulgere, et hoc est verum, monasterio existente
monacho. Rursus si aliquis fratrum: quod absit: de-
prehensus fuerit, proprium vel peculium habere, mani-
feste vel occulte, graviter puniatur. Et si in extremis
cum peculio inventus fuerit et digne non penituerit, non
fiat pro eo oblatio, nec inter fratres sed in sterquilinio
accipiat sepulturam, et pecunia sua secum sit in perdi-
tione, ut mandat Innocentius 3us, Proinde Gregorius
nonus mandat proprietarios bis in anno in capitulo ex-
communicari. Unde ad cavendum tantum malum in
monasterio prelatus frequenter per se vel per alium faciat scru-
tinium in cellis et alibi perquirendo, ne aliquis fratrum, intra
vel extra cellam, cistam vel huiusmodi habeat seratum
nisi de-

nisi de licentia prelati. Et omnia que fratribus conceduntur, ad usum sit reponantur ut in scrutinio faciliter reperiantur.

Sequitur de officialibus monasterij Et primo de Prelato. Capitulum liij.

Prelatus qui sancte et Canonice Congregationi preesse debet, studeat vita et doctrina clarere ut eos quos suscepit, regere verbo et exemplo valeat informare. Scire debet prelatus quia locum xpi tenet in monasterio. Ideo eius exemplum studeat tenere vivendo, cuius in se magisterium suscepit regendo. Studeat moribus esse ornatus, actione precipuus, virtutibus pollens regularibus disciplinis instructus, quatenus nomen et officium vita commendet. Et quos precedit dignitate ordinis studeat precedere sanctitate operis, ut virtute et opere subiectis suis cum Apostolo possit dicere. Imitatores mei estote, sicut et ego christi. Caueat ne contra Canonicum Regulam faciat aut doceat, nec de potestate ordinis se extollat, nec preesse gaudeat hominibus, sed prodesse, memor illius sententie qua dicitur. Quanto maiores humilia te in omnibus. Hec se sciat iudicem animarum ut sui iudicem

cogitet cum

cogitet Deum. Sacre lectioni quantum potest incumbat, sanctorum patrum vitam attendat, quatenus ex eis addiscat, quid agere, quid docere debeat, memor verbi Apostoli. Argue, obsecra, increpa etc. Sicut peritus medicus ad varios corporis morbos curandos, diverso medicamine utitur, sic cuilibet, quantum prevalet, congruum doctrine remedium pro tempore et etate exhibeat. Nam si sancte vivat, et tamen minus religiose viventes redarguere metuat, cum omnibus qui pereunt eo tacente peribit: Debet prelatus vigilanti cura subiectorum mores et actus inquirere, et sagaci sollicitudine unumquemque corrigendi studio probare, quatenus et suam animam liberare, et alias que sibi commisse sunt Deo possit lucrifacere. Caveat ne suscepta onera aut cura regiminis cor per diversa diverberet, ne cum foris per insolentiam curam distrahat a timore intimo evanescat. Sic de spiritualibus cogitet, ne curam de temporalibus deserat. Sic de spirituali temporalibus curet ut spiritualia non minuat. Sit sermo eius edificans vita imitabilis. Sit charitate eminens, infirmorum consolator, pauperum amator. Sic ferveat foris zelo recti

tudinis

tudinis ut minus discedat a corde dulcedo charitatis. Propterea non faciliter nisi ex magna et notabili causa utatur istis verbis. Ego mando vel precipio per obedientiam vel in virtute obedientie, aut aliis similibus exterrens pusillas conscientias fratrum, multo minus decanus. Nec prelatus aut decanus iniungat taxatas penas generaliter. Sed si quis fratrum aliquem excessum seu negligentiam commiserit pro quo proclamatus fuerit, per prelatum aut decanum, aliquam penitentiam sibi iniungat, iuxta modum excessus vel negligentie. Quamobrem oportet ut cum timore et tremore semper ambulet coram domino. Si prelatus aliquid recipit vel expendit, de hoc faciat semel aut bis in anno rationem, et omnia exposita vel percepta ad registrum suum et procuratoris conscribantur. Ad precavendum autem reciastas vexationes monasterii et damna. nullus prepositus arduam causam absque capitulo suo in se assumat, aut fideiubeat, aut debita notabilia contrahat vel clenodia, preciosas, aut libros monasterii, aut impignoret aut vendet, pro se vel aliis, vel bona immobilia vel fructus locet ad certas personas vel annos, nisi in quolibet

iam dictorum, quid faciendum sit, totius Capituli uel maioris uel sanioris partis expressum super hoc habuerit consilium et consensum. Res autem immobiles monasterij non vendat uel alienet a monasterio, nisi secundum Canonicas sanctiones, quibus Cauetur, quod talia fiant cum licentia ordinarij et consensu Capituli. Rursus ut prelatus perfectius valeat super gregem suum vigilare, debet et ipse in Communi dormitorio cellam inhabitare. Si causam rationabilem habuerit ipsa durante, potest extra refectorium commedere, et cessante causa statim redire. Nec propter hospites facile se absentent a conuentu fratrum nisi sint rari et notabiles. Minoribus autem et communibus hospitibus, interdum procuratorem uel alium fratrem adiungat in mensa ut sit ipse in refectorio quietius persistat. Commessationes, conuiuia, choreas et inuitationes, precipue mulierum et virginum ad eadem. Conuiuia, infra uel extra septa monasterij a Domino preposito et alijs professis huius loci, omnino fieri prohibemus. Non tamen per hanc nostram prohibitionem intendimus potestatem domini prepositi taliter restringere, quin seclusis omnino muli-

cribus

eribus honestas personas sibi monasterio, utiliter servientes valeat ad domum, et mensam opportunis temporibus invitare. Porro Prelatus diligenter servet, et alios fratres servare faciat, ut non fiant sessiones nocturne post completorium, aut bibitiones habeantur, nisi aliqua necessitas aut adventus hospitum nobilium interdum aliud requirat. Nam si tempus post Completorium vigiliis inordinatis deducitur, amittitur fructus spiritualis, qui tempore sequenti nocturno et diurno fuit acquirendus. Penset ergo prelatus, quantum onus suscepit et in quanto periculo verset, qui de multis animabus cum sua redditurus est rationem Domino Deo, non confidens in sensu suo, sed se et subditos in orationibus Domino devote commendet semper, ut suo adiutorio et gratia vivere mereantur, quatenus ad celeste regnum valeant pervenire. Amen.

De electione Prælati. Ca.m liiij :~

Preposito defuncto Decanus vices gerat prelati in omnibus spiritualibus et temporalibus necessario expediendis, secundum consilium saniorum in Conventu, quousque alius prelatus fuerit confirmatus. Officiales

tamen

tamen mutare aut alias novitates facere nouas sumat.
Sepulto preposito Capitulum faciat statuta huius capituli legere, dehinc tractaturi, quomodo et qualiter se in futura electione tenere debeant. Unde quantocius poterunt, si eis videbitur expedire, mittent unum ex eis notabiliorum ad ordinarium loci, de decessu sui pastoris insinuantes et procuratorem fidelem et ydoneum ad eos in cunctis ad electionem necessarijs dirigendos. Consilium quoque et assistentiam ipsius domini Episcopi humiliter implorantes. Missus igitur frater a Conuentu si aliquo modo fieri poterit, procuratorem secum ad monasterium adducat, quo a Decano reuerenter suscepto, ad Capitulum coram Conuentu ducatur, eiusque consilium et directio deuotius petatur, decretumque Basiliensis concilij, si ille consulerit ad statim coram omnibus legatur. Statuto itaque die pro electione facienda, vocatisque omnibus et singulis, qui de iure sunt vocandi, procedatur ad electionem secundum prenominatum decretum, et secundum quod ius Canonicum requiret, aut per scrutinium aut per compromissum, aut per communem inspirationem. Et de hys dicit Innocentius

centiꝰ extra de electione. Collige ergo, quod de substantia
formo cum proceditur per scrutinium sunt ista. Primo quod 1
electores congregentur. Secundo quod aliqui scrutatores 2
assumantur, et regulariter debent esse tres qui simul dicunt
uota singulorum in secreto exquirere. Et primo seipsos 1
perscrutabuntur, deinde alios singillatim et secreto exqui-
rere. Et hoc ut quilibet liberiꝰ dicat uotum suum. Quod
si fieret inquisitio votorum in publico, non valeret electio
etiam si omnes consentirent. Extra eo in Genesi. Unde et
requiritur tertio, quod secreto exquirat uota singillatum. 3
Quarto quod uota in scriptis redigantur, et hoc per nota- 4
rium uel quod meliꝰ est, unꝰ de scrutatoribꝰ scribat aliis
uidentibꝰ duobꝰ. Et si quis vellet contradicere stabit
scripture Extra de testibꝰ. Preterea. Quinto quod 5
uota scripta mox publicentur scilicet in capitulo seu in
loco ubi fit electio. Nec obest si in capitulo sunt aliqui
extranei religiosi uel alii. Sexto quod collatio habe- 6
atur saltem de numero ad numerum, quis sit maior.
Quod si omnes unum eligunt habenda e collatio. Similiter
quis est contemptꝰ uel aliquis admissꝰ non vocatꝰ uel
de condi-

de conditione electionis secundum quosdam, si hec collatio admittitur, tenet electio, qn̄ omnes vnum eligunt, secus si nō omnes vnum sed diuersos, et tunc facienda est triplex collatio, Scilicet numeri ad numerum, zeli ad zelum, meriti ad meritum, Si tamen vna pars eligentium sit duplo maior in numero altera, non potest ei opponi de extenuatione zeli uel numeri extra eo. si qn̄: lib. vi.

7 Septimo quod sequitur electio communis et fiat ab vno, vice omnium eligentium illum nominatum. Et in numero eligentium non potest computari electus, quia nullus potest se eligere. Extra de electione.

8 Octauo quod eligatur ille in quem maior et sanior pars consenserint. Et si acquieuerint omnes, tunc vnus electorum pronunciabit electum dicens. Ego talis vice mea et omnium electorum eligo talem etc. Si autem aliquis non acquieuerit dicet Ego talis vice mea et omnium aliorum qui mecum consentiunt, eligo talem etc. Et nota quod electio facta que preter dictam formam .i. si aliquid omissum est. irritatur et anullatur. Quod si per viam facti scrutinii nullus possit eligi puta, quia sunt in pari numero, potest procedi ad secundum

et tertium

et tertium scrutinium, donec aliquis eligi possit. Item nota
quod in electionib9 vota incerta et conditionata non valent,
et debent haberi p non adiectis, puta, cum dicitur. Consentio
in illum in quem consentit talis. Vel si petrum habere non
potero, consentio in Johannem. De electionib9 lib. vi. Item
in omni electione vel postulatione si dicatur. Eligo talem
postulando, vel postulandum vel in postulandum, seu postulo
eligendo, vel eligendum, vel in eligendum, nil agitur: Et si-
militer sub hac forma eligo et postulo, prout meli9 de iure
fieri potest. nisi quando pbabiliter dubitetur utrum aliquis
sit eligend9 vel postuland9. Quo casu electus sit vel postu-
latus ier unam tantum determinatam viam accepturus. Ex:
de Postu: perpetua lib. vi. Electio autem semp debet
fieri p verba singularis numeri, sive fiat p scrutinium, sive
p compromissum, alias facta non valet. Ex: eo. capit. Sicut lib. vj.
Item si electores eligunt scienter indignum, sunt privati iu-
re eligendi, vel priventur p sententiam, quia non servant
debitam formam et ad papam devolvitur. Ex eo. Quamq
lib: vi. Postquam autem quis canonice elect9 fuerit, et
nominat9 in ppositum, requisit9 a capitulo pro assensu
in electione

in electionem, credat se a Deo vocatum ad suscipiendum onus,
humeros labori, non honori, humiliter consentiendo submit-
tat. Tunc electum consentientem: Te Deum laudamus
fratres decantantes, ac omnia signa Campanarum pul-
santes, sine mora processionaliter deducant ad Summum
altare: Et finito Te Deum laudamus, senior subiungat
has preces. Salvum fac servum tuum: deus meus etc. Ni-
hil proficiat inimicus in eo: Et filius etc. Esto ei domine turris
fortitudinis etc. Domine exaudi orationem meam Et clamor
Dominus vobiscum. Oremus. Omnipotens sempiterne deus
qui facis mirabilia magna solus, Pretende super hunc famulum
tuum .N. dexteram celestis auxilii, ut et in veritate tibi
complaceat perpetuum ei rorem tue benedictionis infunde
Per Christum dominum nostrum. Ad statim fiat ad populum
de electione et electo proclamatio. Quibus peractis ducatur
Electus ad locum honestum sibi deputandum, caveatque si-
bi, ut ante confirmationem suam non intromittat se de
aliqua administratione, ne a iure suo cadat. Tunc con-
venienti decretum electionis disponat, in quo omnes electores
se subscribant, et alia que in huiusmodi secundum iuris
dispositio-

dispositionem fieri oportet. Ipsum electum cum eodem decre-
to, coadiunctis sibi ex conuentu discretioribus duobus uel
tribus, et decenti honestate. Domino Episcopo Ordinario
die ab eodem prefixo presentabit, petensque eum Confirmari.
Dicitur notanter. Die ab eodem scilicet Episcopo prefixo. Non enim
immediate post electionem mittendus est Electus ad Ordina-
rium pro confirmatione petenda, sed nuntij fideles, qui et
instrumentum electionis cum Sigillo Conuentus munitum
Episcopo uel eius Vicario presentet, et inde Confirmationem
prelati atque diem adhoc aptum sibi figi petant. Quibus
peractis Electus prout in statutis continetur, negotium ex-
equatur suum. Quo quidem confirmato, et monasterio
appropinquante, Conuentus cum reuerentia et processione
sollemni, campanis omnibus pulsatis, et ante Cimiterium
uel ad portam Cimiterij, aut monasterij obuiabit susci-
piendo et ducendo eum in ecclesiam et chorum seruatisque
alijs ceremonijs, que de iure et laudabili consuetudine in-
troducta sunt, ducaturque ante summum altare, et eo in se-
de sua ibidem locato, ac lecta Confirmatione, singuli pro-
fessi incipientes a Decano et senioribus, ordinate eum

accedat

accedant, et manus manui eius imponentes promittant ei obedientiam in haec verba. Promitto vobis patri obedientiam secundum Regulam Beati Augustini patris nostri. Et domino Preposito ad quemlibet dicat. Deus det tibi vitam eternam. Et sic osculentur manus Prepositi et sic recedant: Tunc Prepositus ducatur in possessionem et habitationem Prelati et fiant ei etiam a tota familia et suis obedientia et homagium prout fieri solet.

De fratribus ad Consilium vocandum et instructione officialium Capitulum lv.

In Monasterio occurrunt frequenter modica et consueta expedienda, Et talia potest Prelatus sine Consilio aliorum expedire: Alia sunt media, ad que expedienda, expedit eum uti consilio aliquorum fratrum ad hoc ydoneorum, ne totus Conventus nimium per huiusmodi fatigetur: Alia sunt precipua et maxima videlicet que Concernunt totum Conventum, ubi consensus totius Capituli requiritur, ut quando debet apponi Sigillum Conventus, uel in alienatione rerum immobilium uel emptione talium, uel receptione fratrum ad monasterium, uel structura notabili facienda et huiusmodi

Et quando

Et quando talia occurrunt agenda: Prepositus omnes fres capitulares conuocet, et causam de qua agit proponat, singulorum vota audiat, ut cum singuli quod sentiunt libere et humiliter detexerint, ipse causam put melius videbitur valeat expedire. Nullus tamen suam uel alterius contentiose psumat defendere sententiam, ne bonum consilii in contentionem vertatur. Potest tamen subditus causas eum p suo consilio mouentes mansuete deducere, postea tacendo, nisi interrogaretur. Rursus ne Prepositus pter causam temporalium, in spiritualibus nimium impediatur pficiat officiis monasterii tales fres, quibus suum onus secure impartiri valeat: Cum autem vult instruere officiales audiat saniorem partem capituli, quorum consilio audito instruat eos uel destituat put secundum timorem domini iudicauerit vtilitati monasterii conuenire. Melius tamen foret, ut et in instituendis et destituendis officialibus, consensus totius capituli habeatur: et hoc pter multa inconuenientia vitanda, que in particularibus electionibus officialium, sepe oriri solent, ut experientia docet. Deputati a saniore parte Capituli ad aliqua offitia non se excusent

ptinaciter

pertinaciter, sed obediant seruiantque fratribus in cha-
ritate: Et si quis causam habuerit rationabilem, que
posset excusare, illam humiliter pponat: Et si non acceptatur, confidat de bono obedientie, et humiliter ferat onus
sibi iniunctum: Nullus denique ppter officium suum querat
prerogatiuam in temporalibus rebus, sed p mercede eterna,
seruiat studiose fratribus suis: Prelatus officiales insti-
tutos informet in suis officijs, et potestatem quam eos
habere voluerit declaret, ac aliquas licentias generales
eisdem prout ratio postulauerit.

De Decano et Subdecano. Cap^m. lvj:

Frater in Decanum eligendus est debet habere bonum testimonium, cui prelatus onera regiminis
ad eum pertinentia, secure possit impartiri. cui conferat potestatem, ut ipsius fungens et inobedientes canonica censura corripere, obedientes vero pie exhortando ad
meliora valeat puocare: Non enim eligendus est secundum
nummerum annorum aut ordinem quo ad monasterium venit, sed secundum meritum et spiritualium prerogatiua donorum: Cum eligendus est Decanus. Prelatus

audiat

audiat aliquos fratres: precipue maturiores, deum ti-
mentes, et eis auditis, eligat fratrem ad hoc offitium ydo-
neum, prout iudicauerit pro bono monasterij et obseruantia
regulari expedire. Qui cum in Capitulo electus et nomi-
natus fuerit, obediat sine contradictione: Potest tamen
humiliter petere quatenus supportetur faciendo se adta-
le offitium non sufficere, et si Prelatus in sua sententia
perstiterit, amplius se non excuset. Ad offitium Deca-
ni pertinet assiduum ipsum fore in congregatione fratrum
et eorum curam peruigili studio gerere, et sicut alios pre-
dit magisterio, ita et innocentis vite informet exemplo
Debet etiam choro assidue interesse et diuino offitio in-
tendere, ut ubique ordinate perficiatur absque erroribus.
Debet etiam et fratres et offitiales curam diuini offitij ha-
bentes, et eorum que circa illud occurrunt frequenter solli-
citare, ut diligenter attendant, ne aliquid negligatur.
Et debet per seipsum Breuiarium et Kalendarium fre-
quenter conspicere ut de festis et offitio defunctorum me-
lius sciat prouidere. Cum opus est mittat adiutorium de vno
choro ad alium. Decanus in sinistro choro primum et
in refectorio

in refectorio post Prelatum secundum locum obtinebit. In absentia Prelati in Capitulo presidebit: De exterioribus rebus et temporalibus negotijs se non intromittat, nisi Prelatus sibi committat. Ad Decanum etiam pertinebit de necessitatibus fratrum et de his que utilia sunt Conventui in spiritualibus et Corporalibus Prelato preponere, et cum humilitate suggerere, et in talibus debet eum Prelatus benigne audire: Idem faciat et Subdecanus absente Decano. Siquid ortum fuerit inter Prelatum et Conventum aut aliquos de Conventu Decanus semper sectari et promovere debet que charitatis et pacis sunt, et ubique esse fidelis mediator, precipue inter Prelatum et Conventum. Ideo sub Prelato et super alios est constitutus, ut sit mediator eorum. Causas eorum maiores que emergunt Prelato reservet, et de agendis et ordinandis in Conventu quotiens opus fuerit tractet cum Prelato, ut cuncta in Conventu possint ordinatius expediri: Denique nec ipse Decanus, neque Capitulum diffinitive tractent aliquod negotium arduum in absentia Prelati, nisi ipse ita remote sit quod eum non possent habere et negotium non posset prolon-

gari

gari, sine iactura monasterii. Officiales non instituat nec fr̄es ad ordines mittat, nec Novicios ad probationem vel pfessionem recipiat, nec aliquid de consuetis quibuscunque in Conuentu immutet, nisi acceperit de his omnibus et similibus preceptum Plati: In uestitu sicut et prelatus se ceteris conformabit. In presentia Prelati non det alicui licentiam egrediendi, nec ipse sine licentia egrediatur: Et si absente Prelato aliquando monasterium exire compelletur, uel etiam presente Prelato, subdecano causam itineris sui manifestet, et sibi vices suas committat, qui et matutinis presit, et in absentia Decani causam regiminis gerat; in Conuentu suam diligentiam faciat circa diuinum officium, ut a fratribus cum deuotione perficiatur atque circa disciplinam regularem ut obseruetur ab omnibus fratribus locis et temporibus constitutis.

De Plebanis. Capit: lviij:~

Plebani qui post Prelatum maioribus quam ceteri fratres periculis sunt expositi, et maiores habent opportunitates et occasiones peccandi, propter frequentiorem occupationem cum secularibus personis utriusque sexus, et diuerse status presertim in confessionibus audiendis

endis, ubi oportet talia audire, et quandoque inquirere que
possent homines etiam angelicos inquinare. Tales quoque
innumerique casus occurrunt, que non solum magnam scien-
ciam verumetiam experientiam requirunt. Idcirco
Prelatus cum consilio capituli aut sanioris partis instituti-
at plebanos doctiores et expertiores, castiores et puriores,
res, maturiores et religiosiores, meliores et firmiores, quos
in suo conventu poterit reperire, qui cum hoc sint exem-
plares et bone fame, omni mala suspicione carentes, ne
quod sermone edificant, operibus destruant. Cuius enim
vita despicitur, restat ut eius predicatio contempnatur.
Oportet autem plebanos aut curatos, pre ceteris magis
diligenter et frequenter sacre lectioni insistere, propter
multa que tenentur scire, et etiam alios docere, atque in
variis casibus et difficultatibus consulere, presertim in foro
consciencie. Tria namque debent esse in curato et in quoli-
bet confessore, que quasi sunt de esse Confessoris, et sine qui-
bus non potest quis esse confessor, saltem utilis aliis vel sibi.
Primum horum est, sciencia discernendi inter peccata et
peccata, quod videlicet sit mortale, et quod veniale, et
quod sciat ad que peccata sua se potestas extendat .i. sciat

a quibus

a quibus peccatis vel censuris absolvere debeat et a quibus
non alias periculum animae suae, et confitentium incurrit
audiendo confessiones, et tam ipse, quam ipsum instituens
graviter peccat. Et hoc est quod dicit Augustinus: et habetur
de poenit: Caveat inquit spiritualis iudex ut sicut non com-
misit crimen nequitiae, ita nec careat munere scientiae. Ex
quo sequitur, quod tenetur scire casus observatos Papae: vel
Dioecesano, de iure vel consuetudine. Secundum est cauta 2
inquisitio de peccatis, de quo Augustinus ubi supra. Diligens
inquisitor, subtilis inuestigator, sapienter et quasi astute
interroget a peccatore, quod forte ignorat, vel verecundia
velit occultare. Tertium est discreta iniunctio satisfactio- 3
nis, de qua habetur extra de Rem. et poenit: Cap: utriusque
Sacerdos sit discretus et cautus ut more periti medici, superinfun-
dat vinum et oleum vulneribus sauciati: Tenentur insuper
plebani aut Curati scire formas sacramentorum, quae alias
habent ministrare, et in hijs magnam diligentiam adhibere.
Caveant quoque diligentissime ne quempiam negligant cum
sacramentis, et ne sacramenta conferant indignis, aut non
suis parochianis ne tam ipsi confitentes quam suscipi-
entes graviter peccent exceptis duntaxat casibus certis, quos

ignorare

ignorare non debent. Sed et ipse conferens non minus diligens et circa se sollicitus sit ne indignus aut in peccato mortali existens, audeat aliquod Sacramentorum ministrare seu alicui conferre non premissa prius si facultas adest debita poenitentia et Confessione. Aut si facultas desit et necessitas cogit, saltim vera cordis contritio, cum proposito Confitendi, habita oportunitate, ne alios absolvens aut mundans, seipsum inquinet et gravi peccato alliget. Quia ergo salus et profectus populi multum provenit ex frequenti et diligenti, utili et ordinata predicatione verbi Dei, et ex diligenti inquisitione et instructione confessionum, quum ibi frequenter sunt magis dispositi ad acquiescendum consiliis et doctrinis confessoris. Ideo Curati non perfunctorie aut precipitanter aut superficialiter tantum expediant confitentes, sed cum debita morositate et diligentia eos instruant et inquirant iuxta traditionem doctorum in diversis scriptis eorum, que Curati diligenter legere et effectualiter predicare debent. Pro Sermonibus vero faciendis debent materias utiles et edificatorias recipere, et easdem clare et aperte populo predicare, semper vel saltem crebro

aliquod no

aliquid notabile introducere, ut de preceptis divinis et presertim magis necessariis, que scilicet ut frequentius a pluribus in populo perpetrantur, ut sunt fraudes, usure, fornicationes et huiusmodi. Nam secundum Ysidorum, sacerdotes populorum iniquitate dampnantur, si eos aut ignorantes non erudiunt, aut peccantes non arguunt. Caveantque caute ne in predicatione sua popularem favorem aut inanem gloriam querant, sed potius audientibus prodesse appetant quam placere. In conversatione cum personis secularibus mature semper et religiose se gerant, bene ponderantes verba sua, et in iudicio discretionis disponentes, presertim cum mulieribus, brevius quantum possunt se expedientes. Dissolutionemque, risus aut iocos, et quecunque levitatis signa omnino devitantes. Expeditis negotiis suis, moram extra monasterium sine causa rationabili non faciant, sequutoriis se conventui representent, nec propter curam sibi commissam privata diverticula habeant, quoniam indefaciliter notam suspicionis incurrent, etiam si mundi et innocentes sint, neque labores communes plusque oportet refugiant, aut exemptiones non necessarias querant nec

extra

extra ordinaria comedant aut bibunt, nisi cum licentia superioris, vel cum necessitas occurrit, sed neque aliam religioni aut observantiae admittunt contraria. Habitum sui ordinis semper et ubique deferant ad modum aliorum. Tabernas causa bibendi et alijs consedendi nequaquam intrent, nisi forte in itinere constituti aliunde sibi providere non possent: Ad mundi spectacula, puta, choreas et huiusmodi non eant, nec nuptijs intersint: In alea et taxillis atque cartis non ludant. Venationibus non intendant, parvulos ad baptizmum non teneant nisi in quantum baptizant. De omnibus perceptis et distributis fidelem et integram, quolibet anno prelato suo rationem faciat. ~

De procuratore seu Cellario: Ca: lviij.

Prepositus cum consensu fratrum elegat procuratorem, fratrem prudum religiosum, fidelem, boni testimonij virum, maturum in moribus, sobrium et castum, non turgiosum, non vinolentum, non prodigum non avarum sed timentem deum: Ad officium procuratoris pertinet colligere omnes fructus, proventus et census

monasterij

Monasterij et pecuniam sic collectam prelato presentare
quantotius ad reponendum, aut pro victu aut alia necessita-
te et utilitate fratrum et monasterij exponere, secundum ordi-
nationem prelati, ut satis fiat regule que dicit. Distri-
buatur a preposito vestro victus et vestitus etc. Ad ipsum
pertinet emere et procurare omnia que fratribus sunt neces-
saria. In maioribus agendis et tractandis, videlicet ven-
ditione et emptione semper ad prelatum recurrat et omnia
sibi prelatus iniungit habeat sub sua cura, a quibus vero eum
prohibuerit, de hys se non intromittat. Communia tamen
et quottidiana negotia sue districtioni committantur
nec unquam aliquid tribuat nisi super hoc habeat licentiam
generalem vel specialem, preterquam quottidianam elemosinam.
Omnia et singula recepta et exposita monasterij per eum
diligenter ad Registrum suum scribat. Nec debet pro-
curator pecuniam in magna quantitate mutuo da-
re vel accipere aut ad custodiendum deposita se intromit-
tere sine scitu et consensu Prelati, si tamen hoc ali-
quando contingeret, absente prelato faciat hoc cum
sufficienti cautela, et postea quantotius prelato manifestet

Nec co

Non contrahat debita, sed que emit quantotius potest psoluat.
Item faciat Registrum censuum Decimarum et Ceterorum
prouentuum, monasterij et eorum quibus monasterium obli-
gatur, et diligenter Conetur, ut omnia tempore debito psol-
uantur. Item faciat fidelem rationem plato in psensitia
duorum aut trium fratrum ad hoc deputatorum, de omni-
bus et singulis pceptis et expositis, semel in anno, uel quoties
platus exigit. Item ad eum spectat familie intendere ut
pacifice et honeste in domo uiuant, ordinare et disponere
ut utiliter et diligenter opera sua pficiant, et qui in talibus
minus faciunt, amonere et corripere. Item ad eum spectat
frequenter annonam conspicere, bladum videlicet et vini
et cetera que in domo sunt, etiam si ad huiusmodi aliqui
alij pficiantur, ut cum extraneis de his melius possit trac-
tare, quomodo vendenda sint. Item procurator quando
est in monasterio cum capitulum culparum habetur debet
interesse, et ut alij veniam de suis culpis et negligentijs
petere, Et si non poterit tardare pclamet se in primo
loco: In refectorio semper commedat, nisi p platum
aliter interdum disponatur, uel vrgens causa eum ex

excusatu

cusatum habeat. Ubique studeat religiose conuersari collocu-
tiones cum mulieribus honeste quantum potest declinet.
Et celebrationi et orationi necnon lectioni vacet quantum
preualet. Conetur etiam, ut debitis horis tribuat dona-
da siue ad coquinam siue alibi ut diuino offitio valeat
interesse, et hora competenti ad dormitorium uel cellam
ire et dormire. Item causa legittima existente Prela-
tus potest procuratorem destituere et alium cum conse-
nsu capituli subsistuere. Caueat insuper procurator ne cui
det non danda, et retineat tribuenda. Caueat etiam
ne pendilosum aut corruptum vinum aut nociua ciba-
ria fratribus ministrentur, ne contingat eos exinde in-
dispositos effici ad cultum diuinum exequendum uel in-
firmari, et huiusmodi. De Sacristano seu
custode Ecclesie. Capitulum. lix:

Officium Sacristanni est curam habere vt per
Campanatorem ecclesia chorus et Sacristia
purgentur. altaria pro temporum et festorum varieta-
te decenter ornentur, et ut ecclesia capelle et ambitus
claudantur et aperiantur competentibus horis.

Sacristanus

Sacristanus sit sua negotia semper disponat ut post Completorium extra dormitorium numquam moretur. Debet considerare et ordinare que necessaria sunt in ecclesia puta indumenta sacerdotum et ministrorum, ornamenta altarium, oleum pro lampadibus, candelas de cera pro ecclesia, et alia quecumque. Et cum horum aliqua defuerint, deferre ad Prelatum, ut talia debito tempore comparentur. Omnia denique necessaria provideat pro missis publicis et privatis, et competenti loco reponantur ut in promptu habeantur. Quando autem de Ornamentis, precipue calicum et sacrarum vestium aliquid inutile efficitur, comburatur et ad locum mundum ponatur. Habeat etiam Sacristanus memoriale de numero calicum, librorum et omnium paramentorum ad divinum officium pertinentium. Et de omnibus sibi commissis rationem Prelato faciat, quandocumque hoc requirit. Oblationes diligenter colligat et custodiat et eas Prelato integraliter presentet Item ad Sacristanum pertinet lampadem in dormitorio tempore suo attendere et extinguere ac ipsi providere.

Et quia ad Sacristarum pertinet expedire omnia que sunt in ecclesia agenda, circa que diversa occurrunt, ideo ne negligentie per eum contingant habeat ipse registrum, in quo huiusmodi ordinationes videlicet, de ornatu ecclesie et Altarium, de reliquijs exportandis. de candelis accendendis, et similibus, conscripta sint.

De Magistro Novitiorum. Ca: lx.

In magistrum Novitiorum eligatur frater de congregatione Sacerdos in religione probatus, mansuetus et discretus, Deum timens qui sciat compati infirmitati aliorum et animas lucrifacere. Ad ipsius offitium pertinet mores actus et qualitates novitiorum considerare, ac in disciplina et observantia regulari, eos fideliter instruere ut corpore et mente spiritualiter, quer... santes, efficiantur novi homines in xpo. Debet etiam eos pro excessibus diligenter ammonere et corrigere totiens quotiens oportunum fuerit, etiam in choro et extra chorum. Ex eorum enim bona institutione, magnus euenit profectus, et e contra ex negligentia, magna iactura. Et si culpa exigit potest interdum eos in Capitulo proclamare.

proclamari, cum suas non aduertunt admonitiones: Interdum etiam expedit ut aliquantulum seriose redarguat interdum etiam blande consolentur, ne pusillanimes fiant precipue illi qui temptantur. Ceteri etiam fratres si viderint excessus vel negligentias Novitiorum, magistro eorum denuncient ut eos corripiat. Provideat eis semper ut necessaria habeant, secundum facultatem monasterii et hortetur eos ad patientiam si quando minus eis quam ipsi desiderant ministretur: Caveant autem ne abstinentiis singularibus vel vigiliis se inordinate gravent, ex quibus eos postea contingat desistere, Immo ad eos attendat die noctuque, precipue post completorium et matutinas. Tempore colloquiorum in Conventu frequenter cum eis sedeat, ipsos etiam informet quod non loquantur extraneis absque licentia et sua presentia vel alterius de Conventu adhoc deputati.

De emendatore lectorum. Ca: h

Prelatus vel Decanus in absentia prelati, cum sibi placet emendet. Ceteri vero non sibilent neque preveniant emendatorem. Ordinentur etiam libri per conventum

uentu in quibus legitur ad mensam ut illi sint correcti, punitati et virgulati secundum debitos accentus.

De Cantore :~ Cap: lxij :~~

Officium cantoris est providere, quid qualibet hebdomada sit cantandum vel legendum in choro. Breviarium quotidie in conventu in potu none vel ante vesperas pronunciare cum suffragiis ceterisque omnibus divinum cultum concernentibus. Cantum et melodiam quo ad bassum et altum, velox et tardus considerare, et cum opus est emendare elevando vel deprimendo vocem, cum extra metum debitum devenerint, Servata etiam debita differentia videlicet ut in festis maioribus sollemniori et altiori. In simplicibus vero et feriatis diebus simpliciori modo cantet. Constituatur insuper aliquis ex fratribus succentor, qui in absentia cantoris vices suas suppleat, et in eius presentia ipsum diligenter iuvet. ~

De vestiario. Ca lxiij

Ad vestiarium pertinet, omnia vestimenta fratrum linea, lanea, pellicea, coriata custodire, et quando opus est excutere ne a tinea ledantur atque reformanda si qua necessaria sunt reformatione: Debet autem vestiarius fratribus

cuius fratribus sine acceptione personarum singula ne-
cessaria que vestitui, amministrare; sineque dilatione si
potest cum petunt, dare. Et cum nova concedit, re-
cipiat vetera quantocius, et de ipsis faciat elemosinam
secundum dispositionem Prelati et facultatem monasterij
Quando vestimenta lavanda sunt, dicat fratribus
ut reponant ea ad locum adhoc deputatum, postea
numerata tradat ad lavandum, et numerata recipiat
de lotione, fratribus ad locum deputatum presentanda.
Considiret ne aliquando vestes nimis mundas lavare ve-
lint, aut immundas diutius quam expedit retinere,
et quod nullus singulariter faciat sibi aliquid lavare
sine licentia Superioris. Si extra Monasterium
alicui aliquid accomodaverit, sollicite postulet ut e
converso presentetur.

De Infirmario et infirmorum Cura. Capitulum: lxiiij

Infirmorum cura alicui fratrum comittatur,
ut ipse de cellario petat quicquid opus esse perspexerit
et quod infirmis preparandum esse cognoverit, tempe-
stive provideri debet, non quod delectat sed quod expedit

et sino

et si non est certum medicus consulatur. Infirmarius
debet esse patiens ad molestias infirmorum, et compa-
tiens necessitatibus eorum, pius in consolando, prudens
necessaria procurando et conservando, atque discretus in di-
spensando. Ad infirmarium pertinet, ut hora competenti
pro refectione infirmorum ad coquinam vadat vel dirigat
et cocum faciat que preparanda sunt preparare; hora com-
petenti invitet infirmum ad reficiendum: Post com-
pletorium aqua benedicta aspergat infirmum, et loca
infirmarie, ubi infirmi quiescunt, consideretque ubi sint
omnia necessaria pro infirmis pernoctem. de die etiam vi-
sitet eos frequenter, ne negligentia circa eos contingat.
Et cum opus est alius frater vel necessitate urgente famulus
bone fame et discretus sibi adiungatur, qui frequenter ma-
neat cum infirmo, nec ab eo recedat nisi cum licentia in-
firmarii, et alius ibi sit qui suppleat vices eius. Provideat
etiam infirmarius, ut ipse vel alius, coram infirmo horas
Canonicas legat si infirmus illas per se legere non possit.
Postquam Infirmarius intellexerit aliquem infirmum non
diutius permanere debere, in Infirmaria indicet Prelato aut

presidenti

72 v

Presidenti ut eum ad Conventum et communes observantias redire faciat: Si tamen adhuc ampliori humanitate uel recreatione indiguerit, discretioni plati relinquitur ut ei prouideatur ut opus fuerit. De singulis debilibus conventum sequentibus; infirmarius consideret et ammoneat Platum et Procuratorem ut disponatur de eorum prouisione. Procurator etiam charitatiue det que danda sunt pro infirmis secundum quod infirmarius aut medicus iudicauerit necessarium fore, alioquin per platum corripiatur.

De librario et correctoribus librorum Ca. lxv:

Offitium librarii est habere curam ut libraria custodiatur contra pluuiam et intemperiem, et interdum fenestre aperiantur, ut rectificetur aer, et libri custodientur a putrefactione et humectatione Habeat etiam bibliotecarius registrum in quo omnes libri ad librariam pertinentes sint conscripti ordinate secundum facultates aut autores librorum. Curet etiam ut libri reparentur et ligentur quotiens fuerit necessarium. Singulis libris tituli subscribantur, et circa finem uel principium cuiuslibet voluminis annotetur huiusmodi

scripta

scripta et contenta: Ad librarium pertinet, fratres qui libros deturpaverint vel in eis aliquid propria auctoritate scripserint vel deleverint vel alio modo offenderint, amonere ut huiusmodi cautela provideatur cum emendatione, ne in futurum contingat: De quibusdam communibus ad omnes officiales pertinentibus Capitulum lxvij:–

Debet quilibet officialis considerare singula que suum officium concernunt in statutis suppositis et precipue in charta expressis Domini Reverendissimi Constantiensis, ut quecunque scripta fuerint vel etiam in capitulo de prelatum ordinata cum execucione perficiantur. Rursum quando aliquis vel aliqui excedunt circa pertinentia ad alicuius officium, is qui preest tali officio eos ammoneat que sunt de fore regule vel pietatis. Cum autem pietas minus circa talem vel tales proficeret, demum ad arma iusticie convolare haberet, deducendo ad superiores. Cum vero quis non potest ea que ipsum concernunt solus expedire, adiutorium oportunum petat a Prelato. Et cum hiis qui sibi adiunguntur ita se pie gerat ut fratres libenter onus impositum sustineat. Si autem contingat aliquem officialium ad tempus absentem esse, Prelatum faciat officium suum alteri committere vel

ipse com-

ipse committat ne negligentiae contingant. Item cum aliqui officiales habent aliquid simul facere, aut in aliquo agendo non consentiunt in consilijs suis non debent se mutuo conturbare aut simul contendere sed ad superiorem deferre et sicut tunc ordinatum fuerit cum tranquillitate acceptare. Quando etiam aliquis officialium habet personas seculares in adiutorium, vel cum eis aliquid agere ratione sui officij, debet sic modeste et pacifice se exhibere, et coram eis agere vniuersa ut non scandalisentur. Et si sunt de familia ad suum officium pertinentes, debet curam agere, ut diligenter perficiant ea que eis iniunguntur. Omnino caueant singuli ne adultos famulos vel operarios percutiant in ira vel verbis contumeliosis molestent vel offendant, caritatiue autem et mature possunt amoneri et corripi, vel cum culpa exigit coram prelato accusari. Debet insuper quilibet officialis cauere ne quicquam negligat de hijs que suum officium concernunt vnde turbatio fratrum vel damnum temporale aut spirituale aut scandalum posset oriri. Quando autem alicui aliquod officium vel labor aliquis iniungitur de quo non confidit quod sciat,

que offici-

qui officium uel laborem huiusmodi concernunt, petat humi-
liter prelatum aut presidentem, ut per aliquem alium in tali
officio vel labore exercitatum iubeatur diligenter informari
uel eum subportet ab hoc onere. Sunt autem labores co-
munes, scribere, libros corrigere, libros reformare, et illiga-
re et ceteri huiusmodi, qui a presidente iniunguntur, qui in
talibus pro adiutorio vocantur non se leuiter excusent preci-
pue ad seniores se. Debent tamen qui possunt huiusmodi
capere licentiam generalem uel specialem a presidente.
Quando etiam officiales uel simul laborantes audiunt
signum ad congregationem fratrum, uel ad chorum, tunc debent
labores quos absque nocumento post ponere possunt dimitte-
re et se ad congregationem presentare nisi per licentiam ali-
ter disponatur. ~

De fratribus conuersis et eorum orationibus. Capitulum lxviij.

Fratres conuersi hi nominati iuxta statuta pro-
bentur in habitu seculari, induti tunica cincta
ad minus ad mensem integram, deinde si apti reperti
fuerint ad religionem probentur ad integrum annum sicut
ceteri nouitij, induti habitu nouitiorum conuersorum supra
declarato

declarato in Capitulo de Induitione nouitiorum, et hy-
Cantitis nocturnis et diurnis intersint, nisi propter aliquam
causam per magistrum eorum aliter disponatur, extra
horas vero exercitijs corporalibus insistant, ut eorum fer-
uor et obedientia probetur. Instruantur etiam de Ceremo-
nijs et modo uiuendi regulari per magistrum nouitiorum
qui eis regulam et statuta quantum ad eos spectat in
theutonico translata declaret, et illam habeant in cellis
suis qui legere sciunt. Conuersi siue sint Nouitij siue pro-
fessi, semper sint sub cura magistri Nouitiorum nisi aliter
per prelatum disponatur. In dominicis diebus et ceteris fe-
stiuitatibus semper intersint sermonibus ad populum loco
sequestrato, quantum fieri potest. Item pro benedicti-
one mense, dicant tria pater noster et totidem Aue Maria
Pro gratias, v pater noster et v Aue Maria, et hoc
si nesciunt Benedicite et gratias consuetum. In mo-
nasterio aut extra in laboribus, tunica et scapulari in-
duti sint et labores suos diligenter et alacriter perficiant
scientes se magnum meritum consecuturos cum ipsi corpo-
ralibus occupantur, ut alij spiritualibus melius possint inten-
dere

dere. In ecclesia et extra monasterium ambulantes palliis
super scapulare induantur. Nullus eorum intret domus alie-
nas nisi mittantur et hoc idem etiam ceteri officiales et fr̄es
observent. Silentium studeant servare et alia regularia
quantum eorum occupationes admittunt. In Capitulo
culpas suas ante alios fratres dicant, et expediti, vadant
ad labores suos. Nec intersint capitulis specialibus in quibus
tractantur negotia monasterii: fratres erga eos benig-
nos se exhibeant, nec perturbent eos. Quum secus fecerint per
presidentem compescantur. Conversi xxx pater nr̄, cum to-
tidem Ave Maria et uno Simbolo pro matutinis maioribus.
Pro Prima, 3a Sexta, et Nona. xx. Pater nr̄ cum toti-
dem Ave Maria. Pro Missa lx Pater nr̄ cum totidē
Ave Maria. Pro vesperis et Completorium xxx pater
nr̄ Cum totidem Ave Maria. Pro cursu Beate Virginis
quo ad omnes septem horas unum Rosarium. l. l. Ave
Maria et quinque Pater nr̄ et unum credo. Item pro agenda
mortuorum cottidie xx Pr̄ nr̄ cum totidē Ave Maria et
unum Credo. Item pro frē nuper mortuo. Pro Anniver. fun-
datoris, et pro memoria frm̄ etc in angariis, oret tantum

quantum

quantum alij fratres obligantur orare in sua Sacerdotij constitutj: vide de hoc supra ca: xl. ca xli. c xlij. In Refectorio et in ceteris congregationibus fratrum professorum semper ultimum locum teneant.

Conclusio statutorum predictorum. Cap: lxviij:

Sunt insuper et alia plura ceremonialia ad sanctam observantiam regularis vite et discipline pertinentia in hijs suprascriptis statutis minime annotata brevitatis causa que clare patent in regula Sancti patris nostri Augustini et in glossa humberti, Hugonis et aliorum doctorum super Regulam dicti patris nostri Augustini, et similiter in antiquis et approbatis consuetudinibus huius monasterij precipue tamen in charta per Reverendum in christo patrem et dominum. Dominum Thomam Episcopum Constantiensem in visitatione pariter et reformatione huius monasterij Anno salutis. M cccc. xcij. mense Octobris presentata et ab ipsis Dominis et fratribus canonicis regularibus humiliter in virtute sancte obedientie acceptata ibi perquiratur. Volumus idcirco ipsa omni cum diligentia in hoc monasterio ab omnibus fratribus observari

uari, et in opus ponere, quantum humana fragilitas admit-
tit. Transgressores denique eorundem, inobedientes rebelles
et contemptores, durius arbitrio superioris puniri, precipue
proprietarios et incontinentes, certo tamen modo et disciplina.
Proprietarij namque puniendi sunt secundum modum et
formam suprapositam de proprietarijs: Incontinentes vero
si qui reperti fuerint in turmis vitium incidisse, mox ad mo-
nasterium revocentur. Nota tamen quod Sancti Patres
provide statuerunt ut accusatio Prelatorum, non faciliter
admittatur, ne concussis columpnis corruat edificium,
nisi super diligens adhibeatur cautela, per quam non solum falsae
sed etiam maligne criminationi ianua precludatur. Verum
ita voluerunt providere prelatis ne criminarentur iniuste,
ut tamen caverent ne delinquerent insolenter, contra mor-
bum utrumque, congruam medicinam invenientes. Quando et
quomodo sit procedendum. Nota, quod cum subditus vel pre-
latus offendit si clamorem et famam ad aures superioris
pervenerit non quidem ortam a malivolis nec excogitatam.
sed providis et honestis et non solum semel, sed sepe, debet ve-
ritatem diligentius perscrutari ut puniat si oportet. Cum autem
talis in-

talis incontinentie infamia incrassata fuerit, quod nulla tergiversatione poterit celari, talis tribus mensibus inclusive omni hebdomada, sextam feriam ieiunet in pane et aqua. Et si in fine apparuerint vere penitentie signa eductus de carcere ultimum locum inter professos habeat ubique si non est sacerdos. Si vero est sacerdos locum ultimum habeat inter sacerdotes ubique, faciatque ea que fratres iuniores in tali loco positi facere consueverunt iuxta discretionem prelati, qui tamen successu temporis si repertus fuerit verus amator religionis et fervens zelator observantie regularis, poterit in locum suum restitui. Quam quidem penam, tanto gratius tantoque lubentius debet talium quilibet amplecti, quanto iuxta sacrorum canonum decreta variis abstinentiis et observantiis affligere et humiliare deberet videlicet in canone. Hoc quoque quod dictum de loco ultimo etiam diligenter servetur circa eos qui inter fratres existentes, nolunt regulariter vivere, nec communes cerimonias statuta et ordinationes observare, aut si palam vel occulte verbo vel exemplo conantur regularem disciplinam

disciplinam minuere, aut alios ab eius observatione retra-
here quoquomodo. Tales enim sunt veri persecutores xpi
et castri dominici .i. monasterij proditores, secundum
Bernh: in de precep et dispu: Omnino se noverit prodi-
torem qui vitia quaelibet in hanc domum conatur indu-
cere, et templum dei speluncam demoniorum facere.
Qui molitur quantum in eo est, minuere ordinis disci-
plinam, turbare pacem, ledere charitatem. Quicunque
compertus fuerit ad officium aliquod monasterij anhelare
per se vel per alium, directe vel indirecte, talis utpote ambi-
tiosus et indignus ad illud minime assumatur. Siquis
fratrum vento instabilitatis agitatus locum mutare volu-
erit prelatus causas mutationis discutiat. Et si intellexe-
rit ipsum bono spiritu et perfectioris vite desiderio move-
ri, ne spiritui sancto resistere videatur, habeat se circa
talem, iuxta communis iuris dispositionem, cavens dili-
genter, ne cui det licentiam varia monasteria perva[ga]n-
di, aut in eis standi, presertim que sunt in observantia minus
bene formata. Si exprimat ei monasteria bene in regula
et observantia instituta, dans eidem licentiam in litera

expressam

expressam usque ad revocationem. Si vero ex probabilibus
coniecturis, intellexerit eum, non professionis vite desi-
derio, sed potius aliqua ex passione, vel displicentia co-
tra observantiam Regularem aut contra superiores vel
fratres, aut instinctu maioris libertatis agitari, ad petendum
licentiam, presertim ad monasteria minus bene reformata,
tunc moneatur per superiores et alios ut a sua instabilitate de-
sistat, et in suo monasterio, cum aliis quiete domino fa-
muletur, quibus si noluerit acquiescere, nec a sua instabi-
litate desistere, in loco tuto recludatur, quatenus invitus ser-
vet quietem solus, quam sponte servare noluit cum aliis.
Precipite denique et ante omnia in divino cultu omnes
confabulationes dissolutiones et levitates tanquam regule iu-
risque Divino et Ecclesiastico contrarias diligentissime ca-
veantur. Et ut dicit Jeronimus, nulla inter psallentes
verba quantumcumque utilia proferantur, sed illud versetur in
corde quod profertur voce. Quia teste sapiente in Eccle-
siastico, multam malitiam docet ociositas, et est omnium
temptationum et malarum cogitationum sentina, et gignit
carnis desideria, superbiam accendit et luxuriam inflammat.

Et secundum

Et secundum Jeroni: Omnis concupiscentie et inmunditie
ac peccati mater est. Et sancti patres dicunt religiosum
operantem uno demone vexari: Ociosum vero innumeris.
Ideo diligenter provideant Superiores ne fratres ociosi sint.
Siquis huius monasterij fratres conspiratores, pacis perturba..
tores: discordiarum seminatores reperti fuerint, quod absit
tales absque nulla remissione puniantur. Provideant
etiam superiores ne fratres extra horam fructus aut quevis
alia commedant. Omnes quoque et singulos huius mo..
nasterij fratres hortamur in visceribus Jhesu xpi et attentius
obsecramus quatenus superioribus suis ad confirmationem tanti
Sancti operis fideliter obediant, et studiose assistant, ad
Dei gloriam et aliorum animarum salutem, huiusque mona..
sterij verum et plenam in spiritualibus et temporalibus refor..
mationem. Quod ut melius fieri possit, primum et super
omnia discordia religioni et regule summe contraria, et max..
ime nociua, omni cum diligentia extirpetur. Interripiantur
etiam omnibus modis possibilibus, conuenticula et parciali..
tates singularesque familiaritates et conuentiones vel potius con..
spirationes, presertim in Angulis et locis ab alijs separatis, simili

ter et

ter et ociosi discursus post prandium, post lectionem regularem
et post cenam. Si conueniunt est simul ibidem maneant et
conuersentur honeste de rebus spiritualibus et edificatoriis ut
satis fiat regule. Sursum cor habeant et terrena ac vana
non querant. Item fratres unus alium fraterne amoneat
et corripiant, non exasperent nec infament. Officiales
etiam benigne se gerant erga fratres suos precipue infir-
mos. Colloquia et familiaritates cum secularibus dilige-
tissime caueant, precipue mutuas confabulationes, leuita-
tisque signa in choro ibidem ad inuicem. Caueant etiam
fratres per chorum inferius et in ecclesia spaciari, maxime
in presentia extraneorum. Quando fratres ciuitatem
uel extra ciuitatem vadunt in palliis exeant. Sartores
et quicunque artifices extra loca conuentualia locentur
nec quisquam eos sine licentia accedat, aut si fieri ad pla-
citum suum quicquam faciat sed omnia fiant arbi-
trio Prelati aut Decani prout necessitas expostulat et
honestas exornat. Preter rubricam et breuiarium
Constantiensis Dyocesis, et superiorum auctoritatem in
antea nihil cantetur uel legatur ut satisfiat regule
que di-

que dicit Et nolite cantare nisi quod legitis cantandum esse. Aministretur fratribus in mane quatuor fercula bene preparata et tria in sero. In diebus vero ieiuniorum quando contenti sunt vnica refectione dentur quinque fercula bene preparata. Nullus audeat sibi aliquid sine licentia ad mensam apportare vel per alium apportari facere, vel cibum sibi non placentem ad coquinam mittere et alium postulare propria autoritate, nec alicui negligenti tempore refectionis uel bibitionis, detur sua portio ad cellam sed si licentiam a superiore obtinuerit, bibat uel commedat in loco consueto et non in dormitorio. Nullus etiam extraneorum ducatur ad loca Conuentualia, nec ibi commedat sine licentia superioris. Silentium et clausura que sunt custodes religionis et pacis sine quibus vana est omnis religio si aliter non potuerunt efficaciter introduci ut seruentur certis locis et temporibus constitutis tunc prelatus aut presidens talium absolutionem reseruet Simili modo fiat in aliis excessibus qui nimis frequenter et faciliter non ex fragilitate humana, sed ex malitia uel negligentia nimia, precipue quo ad illos qui in talibus magis negligentes uel culpabiles existunt

79 v

les existunt. Hec denique supscripta statuta cum sua co
clusione seu recapitulatione singulis annis perpetuis tem..
poribus ad minus semel in anno, videlicet in Adventu domi..
ni ad mensam et collationem continuis vel interpollatis
temporibus diebus vobis legantur, ne quis per ignorantiam
valeat se excusare. Et ut utamur verbis sancti Patris nostri
Augustini in regula Ubi inveneritis ea que scripta sunt
facere agite gratias Domino bonorum omnium largitori.
Ubi autem quicunque vestrum viderit de ee aliquid, dole..
at de peccato, caveat de futuro. Orans ut et ei debitum
dimittatur et in temptationem non inducatur. Amen.

Expliciunt feliciter statuta cum conclusione seu recapi..
tulatione sua pro venerabilibus et devotis in xpo dilectis fratribus
et Dominis Canonicis regularibus monasterij S[...] petri
oppidi Waldsee Constantiensis dyocesis, sub regula S. Au..
gustini militantibus, recollecta a Dilectis in xpo domi..
nis et fratribus sup in prologo prementionatis Sacerdotibus
et canonicis regularibus, observantialis monasterij Nove..
celle, alias Sancte Marie ad gradus Brixinensis Dyoce..
sis ad id per supradictos dominos fratres Canonicos regulares

humili pe

humili petitione, necnon et eorum utrorumque superiorum sancta obedientia monati et instigati. Anno salutis M cccc. xcv. xv die Mensis Junij :—

Roborata et confirmata sunt hec prescripta statuta nostri Monasterij in Waldsee per Reuerendissimum Dominum Dominum Thomam Episcopum Constantiensem, presentibus Domino Matheo quondam Decano et Vdalrico Beggelhaub missis a Domino Th[...] ca horber ad eundem Domin[...] firmandis ipsis statuti[...] quinto Kalen: [...]

Sequ[...]

militer et Versus Responsoriorum matutinalium, quae tunc duo simul cantent prout fit in festis diebus. Diebus vero simplicibus sive ix. sive trium lectionum unus solus cantet.

Lectio Regularis secundum Regulam et statuta huius monasterii, quotidie debet haberi ad minus ad integram horam. Quapropter ut in hac parte satisfiat regulae et statutis nostris, volumus ut sin-
[illegible] diebus ieiuniorum, extra quadragesimam, hora pri-
[illegible] detur ad lectionem regularem, et si
[illegible] Si vero hora quarta
[illegible] -anda. In quadra-
[illegible] ... Certam
[illegible] ... annum

ijs cum sermo non habetur, tunc pulsetur sicut alijs diebus ferialibus. In hijs tamen omnibus legittima causa interveni-ente poterit presidens horum premittere vel aliter prout vide-rit expedire. In ieiunio quadragesime semper hora 4ta pulse-tur vigilie et tunc fiat collatio ante completorium. Si autem habentur vigilie tunc quinta pulsetur comple-torium, et tunc collatio fiat post completorium.

Item nunquam de cetero completorium continuetur vesperis, sed tam hyeme quam estate facta collatio-ne prout moris est hora competenti que est sexta aut eciam exceptis vigilijs Nativitatis xpi. Purificationis Marie Ascensionis domini. Penthecostes. Octo diebus Corpo-ris xpi: Assumptionis et Nativitatis Marie atque vigilijs Omnium sanctorum. Hijs enim diebus propter concursum populorum licite potest completorium vesperis continua-ri si expedire videbitur.

Item in die parasceues etiam Novitij prosternuntse trina vice ante crucem in ordine suo.

Item circa sepulchrum omnes fratres congregentur eadem die tempore suo et ibi finitis vesperis dicatur psalmus

L Deus deus

Deus Deus meus respice: prout fit sextis ferijs per totum annum.

Item feria quinta sexta et sabato ante pasce ad quamlibet horam ante inceptionem oretur Pater noster sicut alias fieri solet per annum :~

Item in predictis diebus fiat plena pausa circa medium in omnibus versibus psalmorum et tractius leguntur hore canonice quam alias in cursu Beate Marie virginis per annum.

Item Confiteor dicatur hijs diebus ante primas et completorium prout solet dici per annum usque ad octauas pasce.

Item custos ecclesie de cetero Dominicis diebus indutus superlicio etiam cum usque ad pallliorum, stola et Cappa chorali aspergat superiorem et inferiorem chorum, populum et Cimiterium: Collectas de aspersione, de Beata Virgine, et visitatione ante valuas ecclesie dicat, ut moris est. Ut autem hec et alia ad suum officium pertinentia expedite facere queat, sub tertio psalmo tertiarum descendere potest. Ceterorum vero nullus ante processionem Sacristiam intret. Ministri omnino in tertijs maneant. Officians et Conrader de tertijs exire possunt ita tamen ut redeant et intersint aspersioni Nullus denique de cetero

ante pces-

ante passionem ad missam se induat, excepto officiante cum
ministris. In summis festiuitatibus tamen et Conradi cum
oportet eum infra passionem celebrare propter anniuersaria
et nuptias concurrentes, finita passione celebraturi et mini-
stri expedite se induant.

Item officians semper incipiat primum psalmum in
vigilijs, similiter primum psalmum in laudibus: alij vero
psalmi alternatim per choros incipiantur. In horis vero ca-
nonicis incipiantur psalmi prout in statutis habetur.

Item a die omnium Animarum inclusiue usque ad vi-
giliam pasce cottidie utimur pallijs siue cappis nigris per sup-
pelitijs exceptis festis S. Martini Othmari: Katharine
Conradi. Andree. Nicolai, presentationis Conceptionis. Pu-
rificationis. Annunciationis Beate virginis. Thome apostoli
Quinque diebus natalis domini Circumcisionis domini Epipha-
nie domini. Agathe Mathie Apostoli: Kathedre Petri
Dominica palmarum et Cene Domini.

Item Quando totus Conuentus uel etiam duo
tantum fratres ante uel post prandium simul spaciari
petunt extra monasterium pro recreatione corporali non
facile

facile concedatur, et cum conceditur fiat prout in Regula notatur. Cum proceditis simul ambulate etc. In omnibus motibus vestris nihil fiat etc. Fratres semper induti supliciis. Post cenam vero possunt spatiari sine supliciis numquam tamen sororiis. Exeundo autem propter negotia monasterii semper utantur induviis prout in statutis continetur.

Item de cetero numquam totus Conventus prandeat, cenet vel Commune aut collationem faciat extra refectorium.

Registrũz sũper Statũta suprascripta.

Prologus super statuta. - - - - - In principio
De horis canonicis. - - - - - - Cap: 1
Qualiter intrare ad horas canonicas. - - - c: 2
De modo surgendi et diligētia in diuīo officio - - c. 3
De disciplina intrandi et exeundi chorum. - - - - c. 4
De modo psallendi et petitione venie. - - - - c. 5
De sessione et statione in choro. - - - - - c. 6.
De inclinatione et genuflectione. - - - - - c. 7
De rectoribus et lectoribus chori. - - - - - c. 8.
De hebdomadario. - - - - - - - c. 9.
Quibus diebus pp̄ositus decanus et senior debēt officiare. c. 10.
De Ceremonijs in officio Misse. - - - - - - c. 11
Qualiter se habere debeāt fr̄es sub officio Misse. - - - c. 12.
De capitulo quotidiano post primam. - - - - c. 13
De cursu B. Virg: et agenda mortuorum. - - - - c. 14
De confessionibus frm̄ et de Confessoribus et casibus reseruatis c. 15
De confessione et cōmuniōe frm̄ nō celebrantium et et quis debeat reliquias exportare. - - - - c. 16
Qualiter platus debeat excōmicatorum pferre. - - - c. 17

Quis et quo tempore celebrari debeat capl̄ culpaꝝ et flagelli et de venia. - - - - - - c. 18
De modo correctionis et penitētiaꝝ. - - - - c. 19
De mō petiōe necessariis in capto et de discordia tollenda et de exhortiōe et collatione facienda. - - - c. 20
De cauēda retractatione uel reuelatione gestoꝝ in capitulo et q̄ sit carere voce capitulj. - - - - c. 21
De tēporibꝯ et locis quibꝯ silendū et loqndū sit. - c. 22
Quid frī suū dicere debeat et qd nrm et qlr fres sit appldj. 23
De Refectorio et ꝑparatione mense. - - - c. 24
De disciplia in mēsa et moderata cōestione. - - c. 25
De cōedentibꝯ ex refectorio uel moāsterium. - - - c. 26
De Abstinentia. - - - - - - c. 27
De lectoribꝯ mēse et mō legendi - - - c. 28
De libris ad mēsaꝫ legēdis et lectiōbꝯ ꝑ collatiōe. - c. 29
De lectione Regulari - - - - - c. 30
De ingressiōe ad Dormitoꝝ et sui recollectiōe pꝯ compl: c. 31
De lectisternijs frm et dispa iacendi et surgēdi. - c. 32
De custodia dormitorij et cellaꝝ et de purgatiōe caꝝ et q̄ nullꝯ cellam alterꝯ intret et qualitr fres sit de cell vocādi - c. 33

De rebus ad cellas concedendis quod fratres sibi invicem nihil concedant ultra triduum sine licentia. - - - - - c. 34
De forma et honestate habitus Canonicorum regularium. - c. 35
Quod uniformes sint in usu vestimentorum fratres. - - c. 36
De Balneo Rasura et Tonsura. - - - - - - - c. 37
De Minutione Sanguinis. - - - - - - c. 38
De Infirmaria et Infirmis. - - - - - - c. 39
De Exequiis in obitu fratrum. - - - - - - c. 40
De Anniversariis generalibus omnium fratrum et benefactorum c. 41
De Anniversario fundatoris et de memoria parentum et consanguineorum et de commemoratione omnium Animarum. - - - c. 42
De commemoratione B: Virg: S: Augustini et Patronorum. - c. 43
De fraternitate laicali nobiscum contrahenda. - - c. 44
De Novitiis recipiendis. - - - - - - c. 45
De induitione Novitiorum et instructione eorum. - - c. 46
De professione novitiorum et modo profitendi. - - c. 47
De etate Ordinandorum. - - - - - - c. 48
De hospitibus et aliis monasterium visitantibus. - - - c. 49
De cautela adhibenda in concedendis libris. - - - - 50
De Sigillis Conventus et fundi, de depositis de pecunia et privi..

84 v

priuilegijs monasterij et aliorum et de literis. - - - - - c. 51
De vitio proprietatis. - - - - - - - c. 52

De officialibus Monasterij.

De prælato. - - - - - - - - c. 53
De electione prælati. - - - - - - - c. 54
De fratribus ad Consilium vocandis et instructione officiat. c. 55
De Decano et subdecano. - - - - - - c. 56
De plebanis. - - - - - - - c. 57
De procuratore seu Cellario. - - - - - c. 58
De Sacristano seu custode ecclesie. - - - - c. 59
De Magistro Nouitiorum. - - - - - c. 60
De Emendatore lectoris. - - - - - c. 61
De Cantore. - - - - - - - c. 62
De Vestiario. - - - - - - - c. 63
De Infirmario et infirmorum cura - - - c. 64
De librario et correctoribus librorum. - - - c. 65
De quibusdam communibus ad omnes officiales pertinentibus. c. 66
De fratribus Conuersis et eorum orationibus. - - c. 67
Conclusio statutorum predictorum. - - - - c. 68

Sequitur Carta reformationis et visitationis monasterij Sancti petri In walsee. Ordinis Sancti Augustini. Canonicoꝝ regularium dyocesis: Constanciensis.

In Nomine sancte et individue trinitatis feliciter Amen. Nos Thomas dei et Apostolice sedis gra epus et ppositus Constan:- Uniuersis et singulis quoꝝ interest seu interēē poterit quomodolibet in futurū. Salutem in dño sempiternam. Caritati vrē notum ēē cupimꝰ per p̄sentes Quod nos auctē nora ordinaria vna cum venerabilibꝰ et eximijs dominis: Vito p̄posito monasterij In Wengen oppidi Vlmen Ordinis S: Augustini Canonicoꝝ Regularium reformatoꝝ. ac Hainrico Nithart In vtroqꝫ iure Doctore, custode et Reinhardo Sumer in Iure Canonico Licentiato Canonicis ecclie Constantien, fribꝰ nris dilectis. Ex iniuncto nobis officio, ad crebram interpellationem Serenissimoꝝ principum et dñoꝝ Friderici Imperatoris Et Maximiliani Regis Romanoꝝ semꝑ Augustoꝝ. Illustris

85 v

x. Illustrisque Sigismundi Austrie etc. Archiducis domini nostri colendissimorum atque sedulos clamores et famam multorum. Presertim nobilis et generosi domini Joannis Junioris dappiferi de Walpurg, accedentes Monasterium beati Petri principis Apostolorum In Waldsee ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium nostre Constantiensis dyocesis. Vt Visitationis actum prout sacri canones censent peragere. Eidemque Monasterio tam in spiritualibus quam temporalibus opportune consulere valeamus. Vocatis prius in huiusmodi actus exordio, honorabilibus et religiosis deuotis nobis in Christo dilectis Luca preposito et Conuentualibus prelibati professis dicti monasterij In Waldsee, nos ad id sponte sua humiliter et deuote rogantibus. In primis ab eisdem preposito et Conuentualibus prelibati monasterij in Waldsee singulariter singulis, cuiusque eorum Juramento medio ad sancta dei ewangelia prestito, manu corporaliter tacta, et sub attestatione conscientiarum suarum, diligenter et attente perquirendo Inuenimus prefatum monasterium reformationis ministerio multipliciter indigere. Propter quod ex pastoralis nobis debito officij Reformanda corrigendaque

imibi

inibi ad lineam rectitudinis statutis et ordinationis redu-
cere curauimus subnotatis. Verum quia iuxta preceptum
domini cum primum querere regnum dei principalis de-
bet esse sollicitudo presertim personis regularibus. Ideo ordi-
namus et statuimus, vt diuinum officium in omni loco, cum
morum grauitate ac reuerentia clare et distincte, cum de-
bitis pausis et inclinationibus: exclusis clamoribus et discan-
tibus, tam legendo quam cantando deuotissime persoluetur
ita ut dum psalmi cantantur, fiat pausa in medio psalmi ver-
sus, vt plenum silentium faciliter aduerti possit. Et vno
versu terminato, statim sequens subiungatur, ita vt cu-
iuslibet versus vltima syllaba ab vtroque choro perfecte au-
diri possit. Anniuersarie quoque misse atque fundationes
alie fideliter et sine diminutione expediantur. Adijcimus
etiam vt nullus in diuino officio se audeat absque speciali
licentia absentare. Et si quis ingressurus ad chorum ad
principium horarum cum ceteris non venerit, pro huius-
modi negligentia satisfaciat, stans inclinus in medio cho-
ri donec presidens sibi signum ingrediendi dederit. Volu-
mus etiam vt sacerdos publicam Missam cantans, prefa-
tione.

fationem et dominicam orationem cum deuotione a principio vsque ad finem vt moris est cantet.

De Confessione.

Qvia aut ignorantia aut humana fragilitate expellente, quottidie labimur in peccatum, necesse habemus recurrere ad salutaris pœnitentie medicinam. Ideo Domino preposito iniungimus seriose: quatenus fratres idoneos animarum zelatores, qui ceterorum fratrum confessiones audiant prout sibi visum fuerit constituat, qui sciant pro modo culparum pœnitentiam confitentibus iniungere salutarem. Dominus quoque prepositus qui de suorum filiorum animanibus maximam curam gerere debet vt saluentur, notabiliores excessus contra regularis vite obseruantiam sibi retineat in foro pœnitentie audiendos. Et vt plenius fratrum saluti consulere valeat: volumus et ordinamus vt quelibet persona professa, adminus semel in Aduentu domini, et semel in quadragesima de suis peccatis domino preposito specialiter de peccatis et casibus grauioribus fidelem faciant confessionem. Et confitentes premisso signo confessionis corde contrito et

humiliato

humiliato corpore, genub9 flexis debent confiteri ..

De preposito. ---

Quia dnus ppositus iu[illegible] doctrina suis pre de-
bet discipulis verbo videlicet salutaris d[illegible]rine
et exemplo religiose vite, et scdm Regulam s. Augustini
Circa omnes seipsm bonoz operum pbere debet exeplum
Ideo dnm prepositum huig monastery, cui animaz
cura magis est commissa exhortamur in dno Iesu
xpo. quatenus primo et principaliter nequissimuz
proprietatis vitium, tam in se quaz in fratrib9 evel-
lat et radicitg abscindat. Fres in vite necessarijs ne-
gligendos non ducat. Ipsisq in vino, victu, cibo, visti-
tu, alijsqz regularib9 et singulis necessarys prouideat
honeste et condecenter, et prouidere habeat et debeat.
Nulla pecuniarum distributio inter Canonicos
in monasterio residentes, fiat, cum talis distributio
a personis regularib9 summe cauenda, a vitio propri-
etatis non videatur fore aliena. Quicunqz autem
canonicorum regularium huig loci, rem collatam aut
quouis modo alio acquisitam celauerit, vel peculium

aut.

aut hereditatem sibi vsurpare psumpserit, is furti iu-
dicio iuxta tenorem regule condemnet.
Preterea volumus vt pietantias deponere et ab
eis remouere, easdemque qualescumque prelato suo
assignare debeant. Permittimus tamen quod officia-
les deputati peccunias moderatas aut alias res ad
eorum pertinentes officia licentia pposti apud se
retineant, si et inquantum necessitas pro ipsorum officiorum
debita executione, ipsas res aut peccunias exigit
et requirit. Reseruata vero ab ipsis officijs et mi-
nus necessaria reponere studeat in comuni. Simi-
liter comedat cum fratribus in comuni refectorio,
nisi ex causa rationabili pro tempore excuset. Et lecti-
onem audiant a principio vsque ad finem, vt regula
ponit. Cum acceditis ad mensam etc. Et si contin-
gat ipsum refici extra refectorium etiam in psentia
laicorum lectionem audiat saltem in principio et fine.
Cellam etiam habeat in comuni dormitorio quam in-
habitet in ipsa dormiendo quanto frequentius potest.
et vigilando sup gregem suum sicut pastor bonus. In quo si-
militer

militer oms fres dormiant, nisi infirmitas aut senectus id facere phibuerit. Singule cellule in anteriori parte sint aperte, vt ab intra videri possint.

Lucerna etiam in dormitorio noctis tpe vsqz mane iugiter ardeat, cui puidere debet custos. Sit etia constitutus in officio diuino nocturno pariter et diurno. quantuz rei familiaris occupatio pmittit. Vestibus vtatur iuxta sue religionis decentiam put scribitur in regula: Nō sit notabilis habitus ver. Vt alij fres simili exemplo allitiantur, conformādo se in scissura, forma et colore vestium prelatis sui ordinis reformatis Comessationes, Conuiuia, choreas ac invitationes psonarum secularium precipue mulierum et virginum ad eadē con-

uel ≠ uiuia infra extra septa monasterij a dno pposito et alijs pfessis huius loci omnino fieri phibemus. Non tamen per hanc nostram phibitionē intendimus potestatē domini prepositi taliter restringere. quin seclusis omnino mulieribus honestas personas sibi et monasterio vtiliter seruientes valeat ad domum et mensam suam oportunis temporibus invitare. Similiter et hospitibus supervenientibus

et peregri-

et peregrinis secundum status eorum congruentiam ac facul-
tatem monasterij de necessarijs victus hospitalitatis gratia
honeste ac decenter provideatur. Canes non habeat pro
venatione aut alias secum currentes ad loca conventualia.
Neque aves cuiuslibet generis. Item omnes ludos maxime
taxillorum, seu tabernas propter varia pericula exinde
provenientia infra monasterium fieri non permittat.

De clausura.

Provideat etiam de fir-
ma clausura ita ut non pateat ingressus perso-
narum secularium presertim mulierum ad dormitorium
Refectorium Ambitum et chorum. Similiter in mensa po-
posam servientium ostentationem seu credentiam, necnon in
processionibus et in altari, summa cum diligentia devitet
personas seculares a se in dictis locis ipsas removendo
Disponat etiam locum capitularem pro quotidianis
capitulis et culparum recitationibus celebrandis. quem
ipse cum suis fratribus quottidie et quanto frequentius po-
terit visitet. Provideat etiam dominus prepositus, ut si-
lentium fratres semper teneant: In Oratorio. Refectorio,
Dormitorio. Ambitu, et a signo pro lectione quod fit an-
te comp-

te completoriū usq̃ mane post Capitulū, et audito signo ad tertiam, iterū silentium teneat usq̃ post nonā. In diebus vero ieiunij soluūt silentium post sextā et loquī possūt usq̃ ad vesperas. A vesperis vero siletiū teneāt usq̃ post cenam et tūnc loquī iterū possūt usq̃ signū qd fit p lectione āte Completoriū. Et dns ppositus similiter post cōpletoriū cū ceteris fribus silentiū fideliter obseruet, nisi vrgēs causa aliud exposcat, in dictis tamē locis cum neccē fuerit loquī poterint vnica orne et iperfecta. Item plats nullā causā arduā sine consensū capituli aut sanioris partis expediat vel concludat. Et nobis singulis annis faciat fidelem rationē ac capitulo de omibus p eū excerptis et expositis ipsius mōsterij, et hoc similiter fiat ipsi pposito ab omnibus officialibus in psentia decorū aut trium de Capitulo.

De Abstinentia.

Et quia Canonici regulāres sub regla S. Augustini militātes, carnē suam abstinētia esse et potius qntū valitudo pmittit domare dnt, tamē vt in hoc circa victū aliquā cōformitatē teneāt. Ideo ordinamus vt Dns ppositus et oēs psone regulres infirmis et debilibus exceptis singulis

gulis sextis ferijs p totum annum ob reuerentiā et
memoriam dominice passionis, in cibis quadragesima
libus vnica refectione contenti ieiunent, Qui vero sunt
extra Conuentum proprium etiam ieiunent, sed vti pos-
sunt lacticinijs si tunc illis vtantur hij cum quibus com-
medunt. Quartis vero ferijs p totum annum a car-
nibus abstineant, et pulmentarijs cum carnibus aut san-
guine carnium coctis. Similiter feria secunda in re-
fectorio ab esu Carnium abstineant excepto die nata-
lis Dn̄i. In quamcunque diem hoc festum venerit, quo
propter eius dignitatē carnes cōmedere possunt. Extra ta-
men Refectorium in p̄sentia hospitum notabilium, Platus
poterit feria secunda cum fratribus super esu Carnium
dispensare. In Aduentu etiam Dn̄i et in Sabato
ante ipsum Aduentum, ac in vigilia sancti Augustinj
necnon Corporis Chr̄i cum ouis ac lacticinijs ieiunet
Ferijs vero secunda et tertia Quinquagesime similiter
in quadragesimalibus ieiunent. Alia autem ieiunia ab ec-
clesia instituta sicut ceteri xp̄i fideles obseruare tenent
Item a festo Pasche vsque ad festum Michaelis
ante

ante vesperas qui voluerint bibant, tamen silentio in lo-
co ad hoc proposito deputato, et facto signo surgant omnes.
Ante Completorium vero collatio legatur hora sua sine po-
tu, nisi in diebus ieiuniorum, tunc detur eis alias non, vel qui
petunt licentiam, potus non denegetur.

De licentia exeundi Monasterium.

Sicut personis regularibus frequens mansio in mo-
nasterio spiritualis vite maximum prestat iuua-
mentum: sic exitus a monasterio et secularibus personis con-
uersatio prout experientia docet deuotionem minuit, et aliquo-
tiens totaliter extinguit: Ideo volumus et ordinamus ut
dominus prepositus aut decanus, rara concedat fratribus monasterium ex-
eundi licentiam, nisi ex euidenti necessitate aut utilitate
Egressuro vero prefigatur terminus competens, infra quem
si cessantibus impedimentis legittimis redire neglexerit tam-
quam fugitiuus ordinis per omnia puniatur. Egredien-
tes autem utantur mitris simplicibus vel pileis, palliis
et capputiis seu cappis pluuialibus cum sorrociis et aliis
vestibus ordinatis, que deuotionem atque regularis vite coram
laicis honestatem indicant. Fratres exeuntes ad p... ...ch-

ias se

ias se honeste et religiose verbis, factis et habitu conseruent. Tabernas non intrent ad ibidem bibendum et residendum. Sacramenta ecclesiastica populo gratis ministrent et nihil pro hiis exigant aut extorqueant, quia talia videntur Symoniace prauitatis labem redolere. Verumtamen liberaliter oblata et ex consuetudine fidelium debita recipere possunt, et accepta preposito domini consignare. Indulgentias non pronuncient indiscretas. Domino preposito aut cui ipse commiserit fidelem et integram de perceptis eorum oblationibus facere debent rationem. Interim dominus prepositus quantocius poterit in dictis parochiis presbiteros seculares institui procuret. quia omnino non expedit animabus fratrum extra monasterium euagare.

De Balneo :–

Balneorum usus extra monasterium nunquam concedatur, nisi causa rationabilis et urgens subsit, intus vero cum necessitatis causa exposcit, secundum permissionem regule minime denegetur et dum conceditur fiat bene custodito pudore, et nunquam inter personas seculares. –

De Nouitiis. –

Statuimus et ordinamus, ut ex fratribus maturus et sapiens

9

sapiens ad lucrandas animas, et aptus instituatur a dno p-
posito et magistro nouitiorum, qui super ipsos nouitios om-
nino curam diligentem adhibeat, et ab eodem statuta legan-
tur, et exponantur, ac in Gramatica inbuantur. —

De Decano.

ORdinamus insuper ut Decanus auctem seu curam sibi commissam circa co-
uentum fideliter exerceat, et quod lex silentii statutis
horis et temporibus diligentissime obseruetur, et ante omnia
cum summa diligentia Decanus circa diuinum officium
sit intentus. Excedentes vero contra regularia statuta
in quottidianis Capitulis puniat iuxta demeritorum suorum
exigentiam. In habitu sicut ceteri fratres ambulet
et suam inter fratres habeat Septimanam. Nocturnis
etiam temporibus dormitorium et singulas clausuras
cum debita diligentia custodiat et recludat aut per custo-
dem recludi faciat, ac claues ad singulas cellas teneat,
ut quandocunque sibi placuerit, saltim singulis quatuor
temporibus singulorum cellas visitet. Caueat etiam
ne arma, proprium aut peculiam in illis inveniantur
et si quicquam horum inventum fuerit. reus ob hoc carceri
iuxta

iuxta arbitrium plati mancipet. Eisdem volumus contra
eos qui munuscula, elogias aut amatorias literas, seu
quascumque res quas fres darent vel accipient absque
licentia sui superioris aut observaret capem, recipiat
et provideat vt psatum scrutinium absque difficultate
fiat. Volumus vt scrinia vel ciste intra vel extra dor-
mitorium absque Dni pprositi pmissione que tamen sine
causa rationabili non concedat nequaquam seraturis fir-
ment. Et quia contingit Decanum ex rationabili
causa extra Conventum plerumque remanere, ne interea
propter ipsius absentiam fres debita destituat custo-
dia: Volumus et ordinamus vt Dns pposit aliquem
ex fratribus maturum moribus constituat in Subde-
canum, qui in absentia Decani curam regiminis
gerat in Conventu, suamque diligentiam faciat circa
Divinum officium vt a fribus cum devotione psolvat,
atque circa disciplinam regulre vt conservet ab omnibus
fratribus locis et temporibus constitutis.

De cellario :~

Cellarius sit vnus de Conventu,
maturus, discretus, sobrius, bone fame, qui nihil
agat

agat nisi quod a plato iussum fuerit, cellam habeat
in dormitorio vbi dormiat cum ceteris fratribus, qui
bus necessaria in victu et vestitu iuxta monasterij fa
cultatem ad ordinationem pposit detenter ministret.
Claues ad singula ministranda teneat, vt cum iussu
ppositi vel Decani, fratribus necessaria horis debitis
ministret; vt absque murmuratione faciat que eis iniucta
sunt.

De infirmis fratribus

Preterea quia maxima cura ee debet pposito de
infirmis fribus vt puideat eis de necessarijs iux
infirmitatu suaru exigentiam, atque de ministerio con
gruenti. Volumus et ordinamus quod Dns ppositus per
suos officiales adhoc deputandos, ipsis infirmis et
debilibus puideat sufficienter de rebus comunibus mo
nasterij, vt in cibo, potu, lectisternijs ceterisque com
modis ipsis necessarijs nullum defectum patiantur.
Deputet etiam Dns ppositus talem frem timentem
Deum qui ipsis infirmis ob spem diuine retributionis
seruiat, ac diligens sollicitus sit circa eorum necessaria pcu
randa. Legat etiam cum ipsis horas Canonicas si tamen

infirmi

Infirmi aut ægroti necessitas hoc requirit, nihilque in corporalium prouisione, aut in spiritualium sollicitudine circa ipsum ducat negligendum. Sed quia sunt plerique refugientes labores conuentuales, fingunt se infirmos et sic temeritate propria ingrediuntur infirmatorium absque licentia presidentis. Ideo volumus quod nullus occasione infirmitatis sue transeat ad infirmatorium, nisi per Decanum cognita euidenti fratris infirmitate et petita ab eo licentia pariter et obtenta, nisi tam fortiter et acuta fuerit infirmitas quod Decani licentiam non posset absque periculo expectare. Domum vero aut stubam pro infirmis fratribus eam loco congruo debere fieri deputauimus. Silentium etiam in infirmatorio dum fratres comedunt stricte teneatur, nisi infirmorum cura aliud expostat.

PReterea licet regula beati patris Augustini debeat precipue ab ipsis professoribus in singulis suis capitulis et articulis diligentissime custodiri. Necessarium tamen visum fuit sanctis patribus eiusdem ordinis, vt quedam certa, iusta, sancta, et rationabilia

statuta

statuta et Sancte Regule minime obviantia ederentur,
que pro amplioris regularis discipline observantia
diligenti studio ab eisdem professoribus tam viris quam
mulieribus observarentur. Et quia talia statuta et pri-
cipue Provincialia in scriptis authenticis redacta in
hoc monasterio minime reperimus, quod ex presidentium
aut predecessorum nostrorum incuria atque negligentia credi-
mus evenisse: Nos qui curam reformationis huius mo-
nasterii ac personarum Regularium inibi degentium su-
scepimus, cupientes ipsis de statutis rationabilibus sa-
lubriter providere. Volumus statuimus et ordinamus,
quatenus statuta et ordinationes que in nonnullis Mo-
nasteriis Canonicorum Regularium bene ordinatis us-
que modo habentur, et diligenti studio observantur, in hoc
Monasterio quantocius transcripta habeantur, et ab om-
nibus et singulis personis ipsius monasterii professis iuxta
eorundem statutorum declarationem futuris tempori-
bus inviolabiliter observentur. Statutis Apostolicis et pro-
vincialibus si qua edita atque aliis consuetudinibus
huius Monasterii laudabilibus et sacre Religioni conso-
nis mini-

nis minime abrogatis, sed in sue firmitatis robore semper duraturis. Et ut reformatio huius Monasterij ac personarum eiusdem propensiori studio subsequatur. Volumus omnino quod persone deuote et experte iuxta huius Monasterij facultates eiusdem regule et professionis de alijs Monasterijs aut Monasterio in regularibus obseruantijs bene instructe cum consensu suorum prelatorum per dominum Prepositum et Conventum huius Monasterij pro hac vice de nostro consensu infra tempus per nos moderandum aduocentur, pro aliorum informatione in hoc loco moraturi. Ad quarum instructionem predicta statuta cum suis Capitulis et Rubricis, omnes persone regulares huius Monasterij cum summa diligentia custodiant, tam in Diuino officio quam etiam in disciplina regulari. Iustumque atque dignum arbitramur vt dicte persone regulares, caritatiue et honeste cum sufficienti necessariorum prouisione veluti alij huius monasterij fratres pertractentur, nullus quoque omnino ipsas personas audeat, verbo, signo, vel facto aliquatenus perturbare, Contra facientes per Decanum aut etiam Prepositum pena

tum pena condigna iuxta ipsius culpe et excessus exigenti-
am irremissibiliter percellent. ¶ Insuper volumus et
hortamur dominum prepositum ut in augmento boni gregis
gaudeat, venientesque conuersionis causa legittima regula-
ri probatione premissa libens et propter deum suscipiat, eosque
paterne foueat, misericors et pius ad omnes existat, verba
salutaria ac admonitiones cunctis proponat, victum,
vestitum, libros tam pro choro quam pro fratribus presertim
psalteria absque personarum acceptione ordinet atque
procuret. Nullique extraneo libros monasterii concedat
nisi meliores aut equiualentes aut competens vadi-
um loco ipsorum in deposito reponantur. Notabiles of-
ficiales non constituat sine scitu aut voluntate sal-
tim saniorum. Volumus insuper omnia statuta et sin-
gulas ordinationes domini Benedicti pape xii de censibus
prouentibus, redditibus, fructibus, et obuentionibus recipien-
dis distribuendis et conseruandis: de debitis contra-
hendis et de rationibus reddendis, tam per dominum prepositum
quam huius monasterii officiales exacta diligentia ob-
seruari. Qualiter autem tam dominus prepositus quam
cuncti

cuncti alij fr̄es se in choro in diuino officio regere debeant, stando, inclinando, sedendo, genuflectendo, et de accessu ad mensam et recessu, et de ministrorum refectione, de mō capitulari culpas dicendi, et disciplinas aliasque penitentias suscipiendi. De mō communicandi et quotiens, De habitu quoque denique conuersorum, et de omnibus alijs deinceps per nos ordinandis et que in presenti carta expressata non fuerint, et in statutis regularibus que in Monasterijs bene reformatis habentur clare patet Ad quorum ceremonias volumus omnes personas huius Monasterij regulares conformari vt supra dictum est;

PReterea dnm̄ prepositum exhortamur in dn̄o Ihesu xp̄o et monemus atque requirimus, quatenus regulam beatissimi patris Augustini verbis compendiosam, sententijs vero pondere grauidam et admirabili claritate refulgentem, tam in se quam in fr̄ibus suis solerti cura ac summo studio pro posse faciat obseruari Omniaque premissa nostra, ordinationes, statuta, prohibitiones ac mandata que ad honorem dei et

anima

animarum salutem pro initio reformationis personarum
regularium huius monasterij editi seu edenda, attenta
pastorali cura quam in hoc monasterio gerit dn̄s ppo-
situs, obseruare et fratribus obseruanda precipere studeat.
Nec ea per suam aut Decani atque ceterorum officialium
negligentiam transire patiatur in collapsum, quia ad
ipsum respicit quicquid a discipulis delinquitur, sed omnia
et singula exacte et cum debita diligentia exequatur per
hac sua laudabili sollicitudine a xp̄o dn̄o gratiam in
presenti, et in futuro eterne vite premia recepturus.
Deinde omnes et singulos fratres huius monasterij pre-
sentes et futuros hortamur in xp̄o atque monemus
quatenus dn̄o preposito tanquam patri suo in xp̄o charissimo debitam
reuerentiam exhibeant, in loquendo, in assistendo, eius manda-
ta, correctiones, admonitiones, ac informationes humiliter
suscipiendo et charitatiue ipsius facta et dicta interpretando
pro ipsius salute dominum Deum deuotius exorando, vt sic caput
et menbra in corpore huius Congregationis glutino spiritus sancti
charitate firmiter vnita, in tranquillitatis pace resideant
et gratum sue professionis dn̄o deo nr̄o reddant famulatum

Quod

96 v

quod ut fieri melius possit, omnibus modis possibilibus in-
tercipiantur conuenticula et parcialitates singularesque
familiaritates et conuentiones aut potius conspirationes
presertim in locis priuatis et angulis, similiter et ociosi
discursus post capitulum et lectionem regularem, et applicentur
fratres ad legendum et alios labores utiles, quos faciant in
cellis suis aut locis adhoc deputatis. Vel ut fratres in
Conuentu simul maneant et conuersentur de rebus spiritu-
alibus et edificatoriis et non de secularibus et tempora-
libus, ut satisfaciant regulae quae dicit. Sursum cor ha-
beant, et terrena ac vana non querant, et dicere possint
quod Apostolus in persona talium dicit. Nostra con-
uersatio in celis est. Contra facientes et fraternum
amorem perturbantes, dissentiones aut conspirationes
commouentes, si admoniti semel et iterum, se corrigere
neglexerint penis acrioribus a Domino preposito percellantur.
Quod si nec sic emendare curauerint, et de periuria
et conspiratione conuicti fuerint aut confessi, etiam
duris carceribus mancipentur, Et tales inhabiles sint
ad quodcumque officium aut dignitatem in ordine ob-
tinendam

tinendam, prout haec in constitutionibus Benedicti xij. plenius continent. Caveat tamen prepositus ne in quibuslibet poenis infligendis zeli aut invidie flamma animam urat, quia de omnibus iudicijs suis aequissimo iudici redditurus est in die iudicij rationem. Si vero negligens remissus aut etiam inobediens quod absit reptus fuerit in observantia premissorum, et frenum discipline per damnabilem dissimulationem ac pernitiosam sibi et suis contra regularia ac nostro imoverius apostolica statuta laxaverit, postquam hoc ad notitiam pervenerit, dignitatis atque officij sui iacturam tamquam ordinis prevaricator, et sue regule contemptor, poterit non immerito formidare.

Preterea quoniam ex literis apostolicis presbiteris quoque autenticis de voluntate et consensu conventualium fratrum in Waldsee desuper emanatis et alijs in huiusmodi visitationis actu coram nobis gestis et exhibitis, plane constat, quod Dominus Luce Horber de prepositura in Waldsee canonice et legittime provisum, ipse quoque propterea eiusdem prepositure quasi biennalis possessor existat. Quoque nicholminus

nonnulli

97v

nonnulli fr(atr)es conventuales p(re)fati monasterii, ad electione(m)
alterius eiusdem monasterii p(re)positi antea temere prede-
re p(re)sumpserunt, unumq(ue) fr(atr)em eoru(m) videlicet Cristo-
ferum Crogenhofer, nulliter et de facto eligere machinati
sunt, bone memoriae olim Hainricho Fuchs, vero indu-
bitato et immediato eorum p(re)posito adhuc vivente, et
ad huiusmodi p(re)tensam electionem penitus dissentiente et
quinimo omnino co(n)tradicente. Quapropter nos ut tene-
mur, ne inde maiora scandala et incommoda oriantur
dicto monasterio, oportuno iuris remedio desuper consu-
lere et p(ro)videre volentes, etiam sub penis in statutis
ordinis S(an)cti Augustini contentis, districte p(re)cipimus
quatenus omnes et singuli quor(um) interest p(re)sertim co-
nventuales fr(atr)es p(re)nominati Monasterii in Waldsee sup(ra)
dicto Luce Horber, vero suo p(re)posito et p(re)lato, obedi-
entiam, reverentiam et honorem, tam debitos quam
condignos iuxta tenorem regule et statutorum suor(um),
omni murmuratione, exceptio(n)e et co(n)tradictione semotis,
realiter et cum effectu p(re)stare teneantur; neq(ue) p(rop)terea et
huiusmodi p(re)tense electionis p(re)textu ipsi Christofero ad
aliquid

aliquid obligati fuerunt et esse debeant. Volumus quoque vt dictus Christoferus literas originales super anniuersarijs seu pietantijs siue registra dicti Monasterij, ad manus prelati seu aduocati debeat quantocius consignare. Quod que idem Christoferus in eodem Monasterio ueluti alius Conuentualis de cetero stare et mihi prout regula disponit uiuere debet. Volumus etiam vt premissa omnia et singula omnibus quorum interest presertim maioribus et superioribus dicti Monasterij pro lucida rei veritate quantocius innotescant et ad eorum notitiam deducantur vt prenominato Monasterio in quibusque suis negotijs tanto comodius valeat prouidere.

De Castitate.

Quo uero ad votum Castitatis, cum ulterius regulam Beatus Hieronimus dicit. Quod omnes sancti predicent, populi frequentiam seruus dei inter cetera summe notiuam, et nihil omnino perniciosius periculosius viro religioso quam mulier, et mulieri religiose quam vir, quia vterque palea, vterque ignis est. Et proh dolor dei templa, et deo dicata edificia, nisi diligenti seruentur custodia prostibula fiunt. Et ideo Beatus Augustinus

prohibet

prohibet in regula. Oculum figi in feminā, et in ipsa
quoque ecclesia et ubicunque femine sunt iubet pudicitiam
custodiri, quia et in tactis ab immunda violatione corpo-
ribus, fugit ipsa de moribus. Idcirco volumus ut prepositus et
Conventus predicti votum castitatis iuxta dispositionem
et Constitutionē Sanctorum patrum et regule diligenter
observare, seque ab omni immundicia et fornicationis spe-
cie studiosius abstinere debeant, ut valeant altissimo tā
mentibus quam suis corporibus castissime famulari.

Insuper prepositus et Conventus predicti Caveant
diligenter, ne quis alium verbo aut facto direc-
te vel indirecte audeat molestare, super eo quod aliquis for-
te in visitatione de altero dixerit, quemadmodum penam
a nobis insuper infligendam cupiat evitare.

Hanc autem nostrarum ordinationum, admonitionum
statutorum, prohibitionum, restrictionum, atque manda-
torum nostrorum cartam pro huius Monasterii salubri reformatione
per nos editā, singulis quatuor temporibus corā toto Conventu
per aliquem fratrem ad hoc aptum in Capitulo legi volumus et
mandamus, ne aliquis per ignorantiā premissorum se valeat ex-
cusare

99r

103

cusare. Preposito etiam qui pro tempore fuerit seriose precipimus, ut presentam cartam diligenter custodiat, nobis aut successoribus nostris pro reformatione presentis Monasterij in sequenti visitatione presentandam. Quam etiam in suis omnibus et singulis articulis, nullus quacunque dignitate vel auctoritate preterquam Apostolica presulgeat, audeat revocare. In quorum omnium evidens testimonium et robur perpetue firmitatis literas, et seu cartam presentes, et seu presentem Inde fieri Sigillique pontificalis nostri iussimus et fecimus appensione communiri.

Datum in Monasterio Sancti petri Opidi Waldsee. Anno a Nativitate Domini M. cccc lxxxx secundo. Mensis octobris die decima nona Inditione decima : ~ ~

G.B. HOFBIBLIOTHEK KARLSRUHE

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

foliiert 1–103 + leeres 1 Bl.

19,5 × 15 cm

NB Bl. 84–88 ausgeschnitten
Blattziffer 101 übersprungen
(also 97 + 1 Bl.)

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

fehlt 1 … 1 Bl. 19,5 × 15 cm.
… ausgeschnitten
… übersprungen
… + 1 Bl.)

Copyright 4/1999 YxyMaster GmbH www.yxymaster.com
VierFarbSelector Standard® - Euroskala Offset

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST